

I Основні напрями роботи бібліотеки в 2018 році

У 2018, ювілейному році, лейтмотив всієї бібліотечної діяльності був «Острівець дитинства, читання і яскравих вражень: 50 років разом».

Зусилля колективу були спрямовані на подальше перетворення Дитячої центральної бібліотеки ім. О. Пушкіна на привабливе, інформаційне середовище, дружнє і доступне, максимально комфортне, відкритий будинок для всіх тих, кому потрібна книга та психологічне розвантаження. Завдяки своїй діяльності відбувається зростання участі бібліотеки в житті громади, активна допомога юним членам місцевої громади у вирішенні актуальних для них питань інтелектуального та духовного розвитку.

Була продовжена робота щодо просування і закріплення у дітей і підлітків всіх видів грамотності, знань, необхідних для освоєння навчальних програм, новітніх технологій, самопізнання і самоосвіті, інтеграції дітей в соціокультурне середовище суспільства через читання та бібліотеку, задоволення потреб дітей в книзі та інформації, забезпечення рівного доступу до інформаційних ресурсів.

Виконуючи Концепцію Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на 2016-2020 роки, пріоритетом своєї діяльності бібліотека вважала виховання патріотизму та національної самосвідомості дітей та підлітків.

Зміст роботи нашої книгозбірні було спрямовано на впровадження державної політики в галузі бібліотечної справи. Здійснювалась підтримка державних та регіональних програм: Концепції якісних змін бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України (до 2025 року) та Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року. ДЦБ ім. Пушкіна здійснювала інформаційну підтримку Національно-культурній програмі створення єдиної інформаційної системи «Бібліотека – XXI».

Бібліотека проводила роботу по відзначенню головних тем року, таких як: рік Культурної спадщини в Європі, реалізація правопросвітницького проекту «Я маю право!», 2017-2018 навчальний рік української мови у Німеччині та німецької мови в Україні, рік Української революції 1917-1921 рр, 80-річчя від дня народження В. Стуса тощо. Продовжувалися заходи у зв'язку із 85-ми роковинами Голодомору.

ДЦБ ім. О. Пушкіна здійснювала інформаційну підтримку обласних програм: розвиток краєзнавства у Донецькій області на період 2016 - 2018 роки; розвиток культури Донецької області на 2016 – 2018 роки; розвиток публічних бібліотек Донецької області на 2016-2018 роки; правової освіти населення області на 2016-2020 роки, а також Стратегії розвитку Донецької області на період до 2020 року. Міських програм: «Молодь. Сім'я» на 2018 - 2020 роки; Програма благоустрою міста на 2015-2019 роки; Програма профілактики ВІЛ-інфекції, допомоги та лікування ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД у місті на 2014 - 2018 роки; Програма правової освіти населення міста на 2016 – 2020 роки; Програма розвитку культури і туризму на 2016-2018 роки; Програма попередження надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру та забезпечення пожежної безпеки на території м. Краматорська на 2017-2020 роки.

У цьому році бібліотека відсвяткувала свій піввіковий ювілей. Протягом року пройшов **цикл заходів** «Острівець дитинства, читання і яскравих вражень: 50 років разом». Це був справжній марафон подій присвячений цій даті: свято посвячення в читачі «Ключ від бібліотеки», майстер-клас «Візерунчасту закладку книзі подаруй на згадку», книжкова виставка «Це все бібліотека наша», екскурсії «Бібліотека – книжковий рай, все, що хочеш – вибирай!», презентації та ролики про бібліотеку, акції «Подарунок рідній бібліотеці», анкетування «Бібліотека очима користувача» тощо.

Родзинкою року стало **свято «Ювілей у колі друзів»** на яке завітали наші маленькі читачі, їхні батьки, вчителі, друзі та партнери.

На початку свята гості переглянули історичний фотоальбом бібліотеки, згадали як все починалося, хто стояв біля витоків книгозбірні, людей, які в різні роки внесли свій вклад у становлення та розвиток бібліотеки, порадили своїм здобуткам та помріяли про майбутнє.

Дійсно, бібліотеці є чим пишатися! Вона вносить значний вклад у скарбничку культурного життя Краматорська. Приємно, що це відзначили представники обласної та місцевої влади, колеги з Національної бібліотеки України для дітей, Донецької обласної бібліотеки для дітей та бібліотек міста.

А далі було багато привітань та подарунків від наших вірних та щирих друзів та партнерів! Не залишились без уваги і читачі, найкращих бібліотека відзначила нагородами та подарунками у різних номінаціях.

На завершення свята гостей чекав сюрприз – пісня у виконанні всіх працівників бібліотеки, яка нікого не залишила байдужим.

Спонсорами та благодійниками свята виступили - ГО Асоціації жінок «Пані» та Клуб підприємців Краматорська.

Цей захід носив також рекламний характер. Рекламі бібліотеки та її послуг сприяло багато заходів, під час яких бібліотека заявляла про себе.

Свято «Ювілей у колі друзів»

Цього року ДЦБ ім. О. Пушкіна знову приєдналася до східноукраїнського **літературно-мистецького фестивалю «Кальміус»**, організаторами якого виступили ГО «Фонд розвитку громади м. Краматорська» і Т. Пилипець (Львівська обласна бібліотека для юнацтва).

Локація на базі бібліотеки, де відбувалися культурно-масові заходи розпочалася чудовою майстеркою від Т. Левченко з харківського видавництва «Асса». Маленьких читачів познайомили з неймовірним вигадником та жартівником Елмером - найвідомішим у світі слонем, головним героєм книжки Девіда Маккі «Елмер». Діти із задоволенням створювали своїх різнокольорових слонів у клітинку. Усі слоненята вийшли дуже оригінальними та не схожими один на одного. Дітей переповнював гарний настрій та позитивні емоції.

На 18-й Всеукраїнський радіодиктант національної єдності, який традиційно проводиться в День української писемності та мови, в Книжчиному домі зібралося чимало мешканців Краматорська. Почесною гостею була мистецтвознавиця Катерина Кіт-Садова.

Родзинкою та обов'язковими заходами фестивалю завжди є професійні спілкування.

Цього разу обговорювалась «Література для підлітків та про підлітків». До бібліотекарів та вчителів-філологів міста завітали: видавець, педагог та письменник, заслужений працівник культури України В. Теремко, українська письменниця М. Морозенко та голова Івано-Франківської філії Центру дослідження літератури для

дітей і юнацтва, доцент кафедри філології та методики початкової освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Т. Качак.

Захід, що був присвячений різним аспектам вивчення та дослідження літератури для юнацтва, викликав велике зацікавлення у присутніх. В. Теремко - директор видавничого дому «Академія», презентував серію нових книжок для підлітків, а Т. Качак познайомила присутніх з авторами сучасної української літератури, які пишуть твори для підлітків. На завершення всі бажаючі могли придбати книги з автографами письменників.

А наші читачі отримали велику колекцію нових книжок від видавництва «Академія» та монографію «Тенденція розвитку української прози для дітей та юнацтва початку ХХІ ст.» від пані Т. Качак.

Літературно-мистецький фестиваль «Кальміюс»

Як завжди фестиваль залишив багато вражень, емоцій та приємних спогадів. Літературно-мистецький фестиваль «Кальміюс» увійшов до ТОП 100 кращих соціальних проєктів України за версією премії Social Proeject Awards 2018, яка спрямована на визнання внеску громадських діячів та проєктів у розвиток громадянського суспільства України.

А бібліотека від оргкомітету та ГО «Фонд розвитку громади» отримала Подяку «за допомогу в організації і проведенні фестивалю, а також за сприяння розвитку та популяризації сучасної української літератури на Донеччині».

Увагу мешканців міста до бібліотеки привернули оголошення, презентація, а потім і репортажі про **презентацію нової книги**, яка вийшла цього року у видавництві «Книголав» - **«Сила дівчат: маленькі історії великих вчинків»**. На зустріч з читачами бібліотеки завітали з Києва творці дитячої книги, автор - Марк Лівін, та кураторка проєкту Катерина Котвицька. Під час зустрічі присутні дізнались, що ця книга - перша збірка історій про українських дівчат, котрі — нехай частіше всупереч, а не завдяки суспільству та обставинам — змінили й продовжують змінювати цей світ на краще.

З великим задоволенням юні читачі – діти з різних шкіл міста, дитячі бібліотекарі, батьки та небайдужі до книги краматорці слухали розповідь автора про шлях створення

цієї книги, знайомилися з історіями про видатних жінок у виконанні самого письменника, задавали багато запитань.

***Презентація книги «Сила дівчат: маленькі історії великих вчинків»
від видавництва «Книголав»***

Приємним сюрпризом для всіх присутніх була подарована кожному від видавництва книга. Наприкінці заходу всі охочі отримали автограф від письменника та залюбки сфотографувалися на пам'ять.

Ця презентація пройшла в рамках роботи довгострокового **творчого проекту «Українські письменники - дітям»**.

Змістовною була ще одна **презентація**, вже краматорської письменниці і поетеси, вчительки з великої літери – Діни Буцанець, яка презентувала свою **нову поетичну збірку «Добро і зло»**. У багатьох віршах рядки дзвенять болем за долю України, її майбутнє. Письменниця подарувала свою книгу всім шкільним бібліотекам міста та ДЦБ ім. О. Пушкіна.

Насиченими і цікавими є **літературні посиденьки «Вони знайшли себе у слові»**, з краматорськими письменниками.

Завжди користуються попитом різні тематичні книжкові виставки. Однією з «родзинок» діяльності проекту є **телепередача «Читаюче місто»** та телеогляди нових надходжень.

Бібліотека продовжує приймати участь в **корпоративному проекті** Національної бібліотеки України для дітей **«Почитайко»**.

У звітному році ДЦБ ім. О. Пушкіна посилила найважливіші напрями в діяльності бібліотеки, це робота з родинами, відродження традицій сімейного читання. Ми також заручилися підтримкою і допомогою Українського розмовного клубу з елементами вишивання «Файно» який вже четвертий рік діє при бібліотеці. Разом з ними було реалізовано **проект «Родинне коло»** за підтримки МБФ «Український жіночий фонд», що фінансується Європейським Союзом.

Основна мета проекту – розширення роботи з родинами, відродження родинних традицій, вивчення проблем сучасної сім'ї, зміцнення зв'язку різних поколінь, гармонізація стосунків батьків і дітей, сприяння духовному здоров'ю сім'ї, що є основною міцністю нашої держави. Все це поклало нові функції на бібліотеку, а саме – організація спілкування дітей та батьків, робота на допомогу укріпленню сім'ї.

Проходив цикл заходів з дітьми та батьками. Проект тривав три місяці. Щонеділі приходили батьки зі своїми дітьми на бібліотечні заходи. Це зустрічі з цікавими людьми,

свята, усілякі майстерки, інформаційні години, обговорювання тощо. Всього було проведено 13 заходів. Відвідало їх - 286 чоловік.

Проект «Родинне коло»

Приємно, що у цього проекту є результат, - ці сім'ї тепер звертаються постійно до своєї бібліотеки. Відвідувачі ніколи не відмовляються брати участь у бібліотечних заходах, беруть активну участь в плануванні та підготовці до усіх масових заходів, які постійно проводяться в бібліотеці. Зустрічаючись у бібліотеці та спілкуючись між собою, часто обговорюються моральні, політичні, естетичні і психологічні проблеми, що висвітлюються в художніх творах, періодичних виданнях, створюючи духовну енергетику, насичену мікрокліматом сім'ї.

Скільки слів подяки, скільки вражень у читачів після кожного такого заходу: «Це справжнє свято, свято душі і серця. А головне, добре, що ми разом – батьки і діти. Спасибі за пораду, спасибі за увагу до всіх наших сімей» (із книги відгуків). Ще один проект допоміг родинам з маленькими дітьми змістовно організувати своє дозвілля.

На молодшому відділі, завдяки участі бібліотеки у проекті «Створення багатофункціональних соціальних центрів з питань подолання кризи та самопомогі для осіб та громад, які постраждали внаслідок конфлікту в Україні» та виграному міні-гранту, який профінансував Благодійний фонд «Карітас Краматорськ», з'явився **комфорт-простір «Наші мрії»**. Мета якого - адаптація соціально незахищених дітей (внутрішньо переміщених осіб, інвалідів, сиріт та дітей з малозабезпечених родин) для реалізації їх дитячих потреб: творчої та ігрової діяльності, спілкування, арт-терапії, комфортного відпочинку, атмосфері захищеності, турботи, здоров'я і творчості. Для облаштування комфорт-простору були придбані необхідні для цього речі: килим, крісла-мішки, м'ячі для фітнесу, ляльковий та пальчиковий театр, набори настільних ігор. Проект реалізовується з квітня по грудень.

Комфорт-простір «Наші мрії»

Згідно плану проводилися різноманітні масові заходи: вистави лялькового театру, мульт-подорожі, уроки доброти, психологічні заняття, заняття з арт-терапії, майстерки тощо. Всього проведено за цей період – 55 заходів які відвідало - 885 чоловік. Проходили також індивідуальні заняття дітей з батьками та Просвітницькі зустрічі з батьками в рамках **роботи «Школи позитивного батьківства»** (див. також розділ 4.1). Всього за цей період було охоплено більше 3000 соціально незахищених дітей та інших читачів бібліотеки.

Завдяки покращенню комфортних умов перебування у бібліотеці ще більш популярною стала у нас **послуга «Вік-енд з бібліотекою»**, організація дитячого дозвілля під час канікул та у вихідні дні. До цих заходів ми залучаємо волонтерів, у нас створена фокус-група яка допомагає в організації заходів.

Традиційно у пологовому будинку відбулася акція **«Почни життя з Книгою!»**. У Міжнародний день захисту дітей матусь, які в цей день поверталися додому із немовлятами, вітали працівники бібліотеки та її партнери, які об'єдналися у Громадський союз «Совість».

Сьогодні є велика потреба в спілкуванні у безпечних, комфортних місцях. Наша бібліотека давно відкрита для громади, вона може і має стати «третім місцем» у громадському просторі, де навчання проходить поруч із цікавим дозвіллям, є рівний доступ до інформації, зручні та сучасні сервіси, є можливості зустрічей в одному просторі різних соціальних та вікових груп. У цьому полягає важлива функція соціалізації.

З цією метою продовжують працювати гуртки, об'єднання і клуби за інтересами, які справедливо вважаються однією з найбільш вдалих форм організованого повноцінного дозвілля у бібліотеці.

Третій рік на базі нашої бібліотеки діє ГО Українсько-Чеський **«Інформаційно-культурний центр «Чеська ластівка»**. Проект сприяє згуртуванню та спілкуванню людей, які цікавляться чеською культурою, освітою, мовою, отриманням знань місцевою громадою про Чехію, як одну з братніх європейських країн. Проект набув великої популярності не тільки серед громади міста, а й області. У фонді бібліотеки вже більше 150 книг та періодичних видань чеською мовою. Освітньою складовою проекту є, успішно працюючі безкоштовні курси по вивченню чеської мови. Допомагають інтегрувати молоде покоління в зарубіжну культуру також різноманітні заходи та цікаві зустрічі.

За підтримки ГІ «Безкоштовні курси української мови» (м. Київ) в бібліотеці продовжують роботу **безкоштовні курси української мови** - заняття для всіх, хто бажає вивчити чи удосконалити розмовну українську мову. Бібліотекар Булава С. В. на волонтерських засадах проводить заняття для молодшої групи читачів.

Заняття безкоштовних курсів української мови

Розвиток творчості – ще один ключовий напрямок у роботі бібліотеки, наші читачі беруть активну участь у конкурсах, фестивалях, творчих виставках організованих ДЦБ ім. О. Пушкіна.

Серед яких були **виставки-вернісажі творчих робіт** читачів бібліотеки та партнерів **«Моє захоплення – моє натхнення»**, загальноміський конкурс **«Добрій книзі та вчинку – достойну рекламу»**, який був організований бібліотекою спільно з Виконавчим комітетом Донецької обласної організації Товариства Червоного Хреста України та Управлінням освіти Краматорської ради в рамках Всеукраїнського місячника Червоного Хреста та з нагоди 100-річчя Червоного Хреста України. В цьому році конкурс пройшов вже сьомий раз. Метою конкурсу, як завжди є підвищення читацької активності та компетентності, донесення до читачів через літературні твори ідей доброти, милосердя, толерантності, популяризація добрих вчинків та розвитку ідеї благодійності, морального виховання дітей та молоді. Приємно відмітити, що ЗОШ № 24 та Краматорська українська гімназія стали найактивнішими серед учасників конкурсу.

Загальноміський конкурс «Добрій книзі та вчинку – достойну рекламу»

Знаковою подією для бібліотеки завжди є – **Всеукраїнський тиждень дитячого читання**. Це свято літературних відкриттів і веселих пригод, зустрічей з цікавими людьми та героями книг.

Змістовно і цікаво організовано у бібліотеці дозвілля під час літніх канікул. Програма літніх читань **«Хай літом Україна вся читає, бо книга нас усіх єднає!»** допомогла дітям спілкуватися, розкрити свої можливості та приховані таланти, відпочити та розвинутихся. Родзинкою програми були **воркшопи** (англ. *workshop* – майстерня).

Воркшоп «Україна Шевченкова квітне, бо вишивана у неї душа»

Це колективний навчальний захід, учасники якого отримують нові знання та навички в процесі динамічної групової роботи. Цікавим і водночас пізнавальним були **воркшопи** за темою **«Сміх як найзагадковіша людська здібність» та «Україна Шевченкова квітне, бо вишивана у неї душа»** (див. розділ II).

У бібліотеці створені всі умови для вільного доступу до інформації на традиційних і електронних носіях, у віддаленому доступі. Її користувачі мають змогу отримувати доступ до ресурсів Інтернету з власних мобільних пристроїв (ноутбуків, планшетів, смартфонів), завдяки створеній у бібліотеці Wi-Fi зоні.

Робота бібліотеки постійно висвітлюється на шпальтах електронних і друкованих періодичних видань, сайтах Краматорської місцевої ради та бібліотеки, на місцевому та обласному телебаченні, у соціальних мережах та на власних сторінках у загальнодоступних **групах «Краматорськ читає» та «Чеська ластівка»**, які були створені і модеруються бібліотекою,

Отже, різноманіття форм і методів роботи, допомагають нам залучити в бібліотеку нових користувачів, сприяють подальшому розвитку і поглибленню активної громадської позиції дітей, підвищенню їх творчого потенціалу, росту самосвідомості та інтелектуального рівня.

II Організація бібліотечного обслуговування читачів

2.1 Індивідуальна і групова робота

Прихід до бібліотеки і запис до неї – це важлива подія в житті маленької людини. Задача бібліотекаря – зробити цю подію незабутньою. Цьому сприяє індивідуальна робота. Вона допомагає краще зрозуміти запити, інтереси дитини, знайти підхід до кожного читача. Індивідуальна робота у ДЦБ ім. О. Пушкіна має успіх і ведеться професійно, постійно, наполегливо, систематично, різнобічно.

На 01.01.2019 у м. Краматорську мешкає – **31763 дітей** (2018 р. - 35298), (від 0 до 6 років – 11882, 7-18 років – 19881 чол. Навчаються у школі – 17501 учень, відвідують дитячий садок – 5650 дітей.

З цієї інформації видно, що кількість дітей у нашому місті зменшилась через зменшення народжуваності та змінну кількість переселенців.

Загальна кількість мешканців м. Краматорська складає – **196000** чоловік.

Читачами нашої бібліотеки є – **6908 чол.**

Книговидача складає – **128006 прим.**

Кількість відвідувань бібліотеки – **78162.**

З них:

- відвідування сайту – **43151** ;
- відвідування масових заходів – **6364.**

Кількість проведених масових заходів – **214.**

Книжковий фонд налічує – **64962 прим.**

Сторінками веб-сайту бібліотеки **8518 користувачів** скористалися - **8928 разів.**

Позастаціонарне обслуговування:

- пункти видачі - **3;**
- пересувні читальні зали – **1;**
- домашній абонемент (обслуговування вдома) - **2 чит.**

Основою основ індивідуальної роботи є робота з читацький формуляр. Саме він є джерелом вивчення інтересів і запитів читачів, дозволяє зробити не тільки кількісний, а і якісний прогноз читання і виробити рекомендації для усунення недоліків в обслуговуванні.

За рік було зроблено: **аналізів читацьких формулярів – 20; читацьких характеристик – 5; підсумкових бесід – 10.**

Висновки аналізів відображаються в читацькому формулярі і є сигналом для бібліотекаря про заплановані ним кроки в організації читання.

Велика увага приділялась індивідуальним бесідам при видачі книг. **Всього за рік було проведено 2760 бесід: під час запису в бібліотеку – 850; про прочитані книги – 390; з батьками – 385; рекомендаційних – 457; про збереження фонду – 678.**

Своєю діяльністю ми намагались навчити дітей насолоджуватися читанням, зробити його привабливим і улюбленим заняттям, допомогти читачам знаходити інформацію та вміло нею користуватися. Для підвищення інформаційної культури користувача та популяризації книжкового фонду біля каталогів, картотек, книжкових виставок і полиць для читачів проводяться консультації. Всього за рік було проведено - **консультацій.**

Тим, хто виявляє особливий інтерес і зацікавленість тією чи іншою темою пропонуємо **індивідуальне інформаційне обслуговування** (За рік - **23 абонента, видано - 264 примірника).**

Для систематичного читання і поглиблення інтересів читачів було складено дев'ять індивідуальних списків читання («Життя підлітків», «Подорож у чарівний світ фентезі», «Цікаві пригоди і подорожі», «Дитячі детективи», «Найвірніші друзі людини» та ін.)

Читання цікавих книжок стимулює власну творчість дітей, вони пишуть відгуки та малюють ілюстрації до прочитаних книг. Зібрано 15 малюнків та 15 відгуків.

Традиційно найактивніший читач бібліотеки презентує свій формуляр ровесникам. Цього року захист читацького інтересу провела учениця 7-А класу ЗОШ №10 Крайтор Карина. На захід прийшли однокласники та подружки Карини.

Діти познайомилися з виставкою найцікавіших книг з формуляру нашого лідера читання. Незважаючи на те, що Карина записалась до бібліотеки лише в цьому році, вона вже встигла прочитати 80 книг. У дівчинки різноманітні смаки, найбільше її цікавить сучасна література для підлітків та книги по рукоділлю. Вона дуже допитливий і дисциплінований читач та є абонентом індивідуальної інформації за темою «Життя підлітків». Карина поділилась своїми враженнями від книг С. Гридіна та Р.Дала. Її розповідь була цікавою й емоційною, дівчинка заохочувала своїх ровесників також прочитати твори цих авторів.

Важливою місією бібліотеки є виявлення та **підтримка дітей, що потребують соціального захисту** та особливої уваги. Це - діти-інваліди, хронічно хворі діти, сироти та діти, позбавлені батьківського піклування.

Сьогодні в нашій країні впроваджується інклюзивна освіта, яка передбачає створення рівних можливостей для всіх дітей. Жоден із них не має відчувати себе іншим – і це головне завдання інклюзії.

В умовах гуманізації суспільства і створення рівних можливостей для всіх ми повинні розпізнати, зрозуміти і підтримати особливу дитину. Бібліотека покликана розвивати культуру поваги до особливих дітей, надавати їм всебічну допомогу, проводити інклюзивні заходи для налагодження дружніх стосунків з ровесниками та участі у громадському житті.

Такі читачі потребують додаткової соціальної підтримки, нашої уваги і турботи. Бібліотека пристосовує свої послуги до потреб дітей з особливими потребами, прикладає зусилля до їх соціальної адаптації.

Бібліотека організовує бібліотечне обслуговування хворих дітей та дітей з інвалідністю - 9, дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування - 7.

Заклади, які опікуються дітьми з певними фізичними обмеженнями, вважають бібліотеку дружнім і позитивним середовищем для них, тому ми маємо з ними стабільні партнерські стосунки.

Продовжуємо співпрацю з дошкільним навчальним закладом компенсуючого типу для дітей з вадами зору № 47 «Берізка». У старшій групі дитсадка функціонує пункт позастаціонарного обслуговування, дошкільнята - завжди бажані гості в бібліотеці, а вихователі є абонентами групової інформації.

На основі творчих договорів про співробітництво ми працюємо з Центром реабілітації дітей-інвалідів та Центром соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Краматорської міської ради. Проходять спільні заходи, узгоджуються плани.

Велику увагу в ДЦБ ім. Пушкіна приділяють такій категорії читачів, як **внутрішньо переміщені особи**.

Дитяча центральна бібліотека ім. О. Пушкіна стала центром, що об'єднує різні установи в роботі з переселенцями. Завдяки активній соціальній позиції бібліотеки і її партнерської діяльності з місцевими органами влади, установами та організаціями, вимушені переселенці із зони ООС та мешканці Краматорська отримали можливість вирішувати багато своїх питань і проблем в одному місці.

На базі бібліотеки вже декілька років працює **Консультаційне бюро для громадян**, яке здійснює дієву інформаційну допомогу: надання адміністративних послуг; юридичну консультацію, нотаріуса, адвоката; пенсійний фонд; паспортний стіл і міграційна служба; соціальна і гуманітарна допомога; податкова інспекція; охорона здоров'я та психологічна служба; комунальні служби; транспорт; а також інші життєво

важливі питання. Ініціатива «Створення Консультаційного бюро для громадян» реалізується Краматорською міською громадською організацією «Фонд розвитку громади» в рамках Проекту «Відновлення урядування та примирення в охоплених конфліктом громадах України», який реалізується ПРООН в Україні за підтримки Швейцарської Конфедерації та Уряду Швеції.

Робота консультаційного бюро для громадян

Серед читачів нашої бібліотеки є чимало дітей з сімей вимушених **переселенців** із зони ООС. Бібліотека певною мірою заповнює дефіцит доброти, допомагає дітям подолати почуття самотності й невпевненості. Ці діти відвідують бібліотечні гуртки, масові заходи, беруть участь у конкурсах. Всього бібліотеку відвідує – **342 читача-переселенця** (з них - **298 дітей до 15 років**). (2017р – 271чол.)

Взагалі по місту Краматорську переселенців-дітей зареєстровано 1730 чол. (2017 р. 1315- чол.). З них, 650 дітей відвідують дитячі садки, а 1080 навчаються у школах міста. Як бачимо кількість переселенців у минулому році збільшилась. Майже 17,4% з загальної кількості записані до нашої бібліотеки.

Великою популярністю у наших читачів користується комфорт-простір «Наші мрії» який було створено в першу чергу для соціально незахищених категорій дітей: внутрішньо переміщених осіб із зони ООС, сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей з обмеженими можливостями та дітей з малозабезпечених родин.

За умови реформування системи національної освіти і піднесення ролі творчої особистості в суспільстві не втрачає своєї актуальності **проблема роботи з обдарованими та здібними дітьми**. Дитяча бібліотека є одним з небагатьох безоплатних закладів, що керується принципом: кожна дитина талановита по-своєму і з кожної може вирости творча особистість, головне – допомогти їй знайти себе і підтримати.

Для ефективної роботи у цьому напрямку створюємо належні умови для забезпечення інформаційного сервісу та творчого розвитку **обдарованих дітей**, особливо учнів МАН. Учнію 9-Б класу ЗОШ №4 Г. Булаві, який навчається в Малій Академії Наук була надана інформаційна підтримка за темами «Історія української церкви» та «Історія переселенців в Україні в 20 ст.» Вихованцям історико-краєзнавчого гуртка «Самоцвіт» ЦПР (кер. Овсяннікова Н.Б.) В. Подорогіну, В. Карпенко, А. Харченко, І. Ющенко(ЗОШ №23) та А. Назаренко(ЗОШ №25) був наданий матеріал за темами їх наукових робіт в МАН. Більшість тем краєзнавчого характеру.

Інформаційна підтримка вихованців МАН

Серед читачів бібліотеки є чимало талановитих дітей. Постійний читач нашої бібліотеки С. Мітусов(ЗОШ №22) - неодноразовий переможець юнацьких чемпіонатів України і Європи з шахів. Активна читачка бібліотеки А. Дричак (ЗОШ №9) - учасниця всіх бібліотечних свят, талановита акторка дитячої театральної студії «Вікно» (ПК ім. Л.Бикова), успішно займається ментальною арифметикою, у 2018 році брала участь у програмі бібліотеки «Читаюче місто». К. Курочка(ЗОШ №9) – учасник літнього табору для юних журналістів «Лицарі пера», готується до участі в літературних конкурсах. А. Токар(ЗОШ №35) – учасниця і переможниця читацьких конкурсів в бібліотеці, переможниця танцювального конкурсу «Перлина Поділля».

Включення обдарованих дітей в різні види індивідуальної і колективної діяльності бібліотеки розширює їх соціальні контакти і творчі можливості, підвищує їх самооцінку. Серед здібних дітей є коло відданих друзів бібліотеки, які як волонтери допомагають бібліотекарям у проведенні масових заходів. Так, наші активні читачі, учениці 4-Б класу ЗОШ №24 А. Дероглазова та А. Агашкова займаються в театральному(«Маскарад») та танцювальному(«Вікторія») гуртках при ЦПР. В бібліотеці вони читають вголос для малят книжки, а на святі до Дня захисту дітей показали для вихованців дитсадка №6 лялькову виставу «Колобок». А чудові українські пісні у виконанні юних співачок, учениць ЗОШ №12 Діани і Єви Безуглих-Алексейчук стали прикрасою дитячого ранку до Дня незалежності України.

Бібліотечні працівники прикладають свої зусилля над створенням особливого мікроклімату Книжчиного дому, при якому юним читачам хотілося б виявити свої здібності, розкрити талант, проявити свою особливість і комунікативність.

Дитяча бібліотека – це територія діалогу з її маленьким користувачем.

Дошкільне дитинство - саме той час, коли варто прилучати дитину до книги. Тому бібліотекарі особливу увагу приділяють наймолодшим читачам бібліотеки та їх родинам.

У бібліотеці продовжує діяти програма вихідного дня «Вік-енд з бібліотекою», працюють пункти позастанціонарного обслуговування в ДНЗ №47 і в батьківському клубі «Розвиток».

На молодшому абонементі протягом року діяла книжкова виставка-порада «Книжкові цікавинки для мами, тата і дитинки». Виставка регулярно оновлювалася, а науково-популярна література з питань здоров'я, розвитку та виховання дітей користувалися незмінним попитом серед турботливих батьків маленьких читачів.

Періодично у «Школі позитивного батьківства» робилися огляди літератури з цієї виставки.

Гра для дітей – це просто життєва необхідність, тому так притягує малят до себе комфорт-простір «Наші мрії». Тут діти мають змогу займатися різноманітною творчою та ігровою діяльністю, спілкуватися з однолітками, долучатися до культурно-просвітницьких заходів. Найменшим діткам дуже подобається гратися самостійно та разом з мамами на новому «казковому» килимі, слухати книжечки, роздивлятися яскраві журнали чи дивитися міні-вистави лялькового театру. Дуже тішимося, що малятам справді комфортно й затишно в нашій бібліотеці.

На наступний рік плануємо впровадити нову комплексну бібліотечну програму «Малюк в бібліотеці».

Постійними відвідувачами нашої бібліотеки у 2018 році були вихованці групи подовженого дня №35. Бібліотека привнесла в повсякденне життя школярів цікаве й корисне дозвілля. Діти відпочивають від навчання, беруть участь в пізнавальних і розважальних заходах. Дітям подобається гратися, читати, малювати й майструвати, дивитися улюблені мультфільми в комфорт-просторі «Наші мрії», займатися в Інтернет-центрі бібліотеки. Активно співпрацюємо з вихователями й прагнемо, щоб наші маленькі друзі вирости гармонійно розвиненими, чуйними і добрими.

На сьогоднішній день центрами комунікації користувачів у дитячій бібліотеці є клуби та гуртки за інтересами, які розвивають інтелектуальні та творчі здібності читачів, розширюють світогляд, допомагають знайти друзів та однодумців, згуртовують дітей і підлітків.

Гурток «Дивосвіт» відвідують учні групи подовженого дня ЗОШ №35 (30 чол.) Його діяльність допомагає дітям пізнавати світ, виявити свої здібності, реалізовувати свою фантазію. Різноманітні форми роботи сприяють залученню дітей до творчості та читання.

Заняття для маленьких читачів розпочалися з патріотичної години «Наша країна - Україна», під час якої вони взяли участь в акції «Долоньки дитини за єдину Україну». Дуже сподобалось допитливим школярам гроно цікавинок «Мандрівка в еру динозаврів» - діти познайомились з науково-популярними книжками-енциклопедіями та переглянули відеофільм про цих дивних істот давніх часів. Нікого не залишила байдужим абетка безпеки «Обережно, дорога!» (Всього за рік було 18 занять, 414 - відвідувань).

Головним досягненням навчання в гуртку «Дивосвіт» є розвиток у дітей пізнавального інтересу до історії та культури рідного краю, шанобливого ставлення до природи, виховання духовності і моральності, патріотизму.

Декілька років на молодшому відділі обслуговування діє **гурток «Маленький читайлик»**, який відвідують читачі-дошкільнята (18 занять, 18 - гуртківців). Дитяча бібліотека стала для них територією гри, творчості, спілкування з книгою.

Заняття гуртків «Дивосвіт» та «Маленький читайлик»

У заняттях переважають такі форми роботи, як голосні читання, творчо-пізнавальні ігри, подорожі, сторітеллінги, майстер-класи. Маленьким гуртківцям подобається слухати казки і вірші (голосні читання *«Разом весело читати»* і сторітеллінг *«Добрі мамині казки»*), вони залюбки знайомляться з новими книжками і журналами (вернісаж нових надходжень *«Книжкові новинки для кожної дитинки»* та презентація дитячих журналів *«Читай, гортай, світ пізнавай»*), їм сподобались ігрові форми проведення занять (весела ігротека *«Пограємо разом у ... книжки і творчо-пізнавальна-гра «Пізнаємо у забаві світ веселий і цікавий»*). А пізнавальна відеоподорож *«На гостини – в різні куточки України»* познайомила малюків з найцікавішими місцями рідної країни. У оновленому комфорт-просторі вони розважаються зі своїми однолітками, малюють, складають пазли та конструктор Лего, грають в ляльковий театр й настільні ігри. Якщо привчати дітей до книги і читання змалечку, захоплюючи їх цим процесом, любов до книжки залишиться на все життя. Всього за рік було 136 відвідувань занять членами гуртка.

Запорукою успішної індивідуальної роботи з читачами є максимальне розкриття книжкового фонду в умовах відкритого доступу. Доступність бібліотечного фонду заохочує до читання, самостійного пошуку інформації, допомагає виховувати у користувачів чесність, відповідальність, допитливість.

Тому велика увага приділяється оформленню бібліотеки та виставкам. Кожна книжкова виставка – це завжди творчість і можливість поєднати в єдине ціле бібліотекаря, книгу і читача. У 2018 році постійним попитом серед читачів бібліотеки користувались видання з виставок *«Читайте з насолодою!»*, *«Фентезі – forever!»*, *«Незвичайні пригоди чарівниці-природи»*, *«Казки на всі смаки»* та ін. А підібрати нові книги до свого смаку допомагають щорічні інформаційні бюлетені та експрес-інформації нових надходжень, рекомендаційні списки літератури.

Книжкова виставка «З днем народження, Книго!»

Важливою складовою роботи бібліотеки є вивчення сучасного читача, його запитів, інтересів та уподобань. Тому пріоритетним напрямком діяльності бібліотеки є щорічні **соціологічні дослідження**.

В березні-квітні 2018 року в відділі обслуговування читачів - учнів 5–9 класів було проведено **анкетування «Бібліотека очима користувача»**, приурочене до 50-річного ювілею Дитячої центральної бібліотеки ім. О.С. Пушкіна. Метою дослідження було вивчення думки користувачів щодо бібліотечно-інформаційних послуг, їх оцінка

роботи книгозбірні, визначення шляхів удосконалення обслуговування користувачів та окреслення пріоритетів розвитку бібліотеки на майбутнє.

Учасниками дослідження стали 50 респондентів віком від 11 до 16 років.

Серед опитаних було 20 хлопчиків (33,3%) та 30 дівчаток (66,7%).

Більшість читачів (43,4 %) відвідують бібліотеку 1 раз на місяць.

Аналіз анкетування показав, що діти відвідують бібліотеку з різними цілями:

- вибрати книги і журнали для читання у вільний час - 30,1%;
- взяти книги для навчання – 27,4%;
- відвідування масових заходів – 10%;
- поспілкуватися з друзями – 6,8%;
- пограти в комп'ютерні ігри – 6,8%;
- відвідати гуртки за інтересами - 5,5%;
- зробити уроки – 5,5%;
- користуватися Інтернетом – 4,2%.

На питання *«Яке відчуття у Вас викликає слово «бібліотека?»* діти відповіли: інтерес – 66,7%; цікавість – 40%; задоволення – 26,7%; радість – 16,7%. Окрім запропонованих варіантів, діти дали і свої відповіді: «відчуття спокою та доброзичливості», «дім знання» та ін.

В процесі анкетування нам важливо було виявити, що подобається нашим читачам в бібліотеці. Діти відповіли так:

- доброзичливі, готові допомогти бібліотекарі - 28,9%;
- великий вибір книг – 25,3%;
- проведення пізнавально-розважальних заходів – 13,3%;
- цікавий інтер'єр – 15,7% ;
- можливість позайматися в тиші – 6%;
- можливість користуватися комп'ютером та Інтернетом – 6%;
- можливість відвідувати гуртки за інтересами – 4,8%.

На це питання діти добавляли й свої варіанти: «в бібліотеці завжди приємна атмосфера», «бібліотека - це місце, де можна провести час із задоволенням» та ін.

Анкетування показало, що разом з позитивними відповідями про роботу бібліотеки, декого з читачів не задовольняє малий вибір книг, «занадто вимогливі бібліотекарі» та те, що «бібліотекарі постійно нав'язують свою думку».

Відповіді користувачів на питання *«Що на сьогодні найголовніше в роботі нашої бібліотеки?»* виявилися дуже різними. Насамперед це:

- великий вибір цікавих книг - 21,7% ;
- бібліотекарі, які добре володіють інформацією щодо всіх книжкових новинок – 21,7%;
- наявність зручного простору, де можна займатися, читати книги, відпочивати – 20,6%;
- оригінальне оформлення – 12%;
- можливість розважатися, вчитися, спілкуватися з друзями – 10,9%;
- добре обладнаний Інтернет-центр – 7,6%;
- можливість робити те, що хочеться – 3,3%

Престиж бібліотечної професії і бібліотеки в цілому багато в чому залежить від рівня професійної майстерності співробітників. Професійні вимоги до бібліотечних працівників завжди були і є досить високими, так як для вирішення питань бібліотечної роботи потрібні відповідні професійні знання. Бібліотекарі повинні встигати пристосовуватись до нових умов, що вимагають від них постійного підвищення знань та навичок у сучасному інформаційному просторі.

Цікаві відповіді діти дали на питання *«Які визначення найкраще підходять фахівцю дитячої бібліотеки?»*. Юні читачі вважають, що бібліотекар повинен бути:

- привітним, товариським – 26% ;
- знавцем книжкових новинок - 23,4% ;
- всебічно обізнаним, розумним - 19,4% ;

- ненав'язливим – 11,9%;
- творчим, артистичним – 10,3%;
- вимогливим, повинен стежити за порядком в бібліотеці - 9%.

Нині в нашому суспільстві стрімко розвиваються інформаційні технології, зокрема Інтернет. Нам було цікаво дізнатись думку користувачів чи може Інтернет повністю замінити бібліотеку. Відповіді дітей приємно вразили, адже 76,7% вважають що «ні», і тільки 16,6% думають, що Інтернет таки замінить бібліотеку. А один із підлітків написав, що Інтернет не зможе замінити бібліотеку «тому, що романтика читання саме паперової книги нагадує дитинство».

Чи задоволені діти умовами роботи бібліотеки та як вони оцінюють якість бібліотечних послуг, які надає книгозбірня сьогодні? Більшість учасників анкетування (58,6%) оцінили роботу бібліотеки на «відмінно», а 41,4% - на «добре». Одна дівчинка написала так: «Бібліотекарі працюють чудово, не вистачає зручностей».

Приємно, що наші читачі не байдужі до роботи бібліотеки та хочуть її бачити ще кращою. Про це свідчать їх оригінальні відповіді на останнє питання анкети *«Що на твій погляд необхідно зробити, щоб тобі і твоїм друзям хотілося повертатися до бібліотеки знову й знову?»*. Відповіді були дуже різноманітними. Серед з них такі: «більший обсяг книг і не тільки українських авторів, більше сучасних книжок і журналів по фентезі», «придбати книги популярні в цей час, наприклад Стівена Чбоксі», «всебічно заохочувати читача до читання та робити різноманітні конкурси та виставки», «частіше робити зустрічі з авторами книг», організувати клуби за інтересами «Твої питомці», «Сделай своими руками», «Уроки общения».

Чимало пропозицій читачів були направлені на покращення матеріально-технічного стану бібліотеки, а саме: «більше яскравих фарб в оформленні інтер'єру», «на вулиці біля бібліотеки можна зробити зручні лавочки або бесідку для читання книг», «зовні бібліотеку можна було б зробити яскравішою», «нові комп'ютери і ігри», «зробити вихідним днем – неділю, а не суботу, зняти пароль з Wi-Fi» «зробити гостьовий туалет», «зробити більше приміщення, яке б дозволяло проводити масові заходи, залучати новітні технології, запрошувати гостей», «придбати планшети для відвідувачів» та ін.

У своїх побажаннях діти-респонденти пропонували «створили таку атмосферу в бібліотеці, щоб вони мали змогу навчатися в тиші, насолоджуватися читанням», звертали увагу і на те, щоб «доброзичливі бібліотекарі давали змогу робити те, що їм хочеться».

Анкетування «Бібліотека очима користувача», показало, що читачі 5-9 кл. не байдужі до життя бібліотеки та її майбутнього. Вони бажають читати нові популярні книги сучасних авторів, хочуть покращення матеріально-технічного-стану бібліотеки: її розширення, оновлення фасаду та території біля книгозбірні, придбати нові ком'ютери і планшети.

Шкода що читачі в своїх відповідях не оцінили роботу бібліотеки по наданню їм інформації, розміщеної на сайті, соціальних мережах та блозі нашої бібліотеки, розсилку інформації електронною поштою, пошук інформації в електронному каталозі та ін. Це свідчить про недостатню обізнаність користувачів з такими видами послуг книгозбірні.

В подальшій роботі ми будемо враховувати зауваження та пропозиції користувачів, щодо поліпшення роботи закладу. Впроваджувати в роботу книгозбірні сучасні комп'ютерні технології, активно використовувати їх для обслуговування користувачів, розширяти репертуар інформаційно-комп'ютерних послуг, посилити рекламу сайту, блогу, соцмереж бібліотеки.

Дуже важливо сьогодні, у час поширення комп'ютерних технологій, викликати у підростаючого покоління інтерес до книги та читання. А для цього треба знати смаки і уподобання юних читачів. Наприкінці року у бібліотеці було проведено **експрес-опитування «Краща книга – 2018»**. Всього в ньому прийняли участь 99 читачів

молодшого та середнього відділів обслуговування. Переважна більшість учасників - дівчатка (73%), і лише 27% – хлопчики.

У ТОП найпопулярніших книг під час опитування потрапили: Абеді Е. « Пригоди Лоли», Рутківський В. «Джури козака Швайки», Гридін С. «Не ангел», Щерба Н. «Часодеи», Р. Дал «Чарлі і шоколадна фабрика», Гаглов Е. «Зерцалія», А. Вольських «Мила Рудик», твори Джеремі Стронга, серія книг про пригоди Малого Вовчика І. Вайброу, а також книги О. Русіної, Н.Сняданко, М. МакДоналд, Макса Кідрука, Кіра Буличова, С. Дерманського, А. Бачинського, А.Дімарова.

Як і раніше, не втрачають своєї популярності твори Джоан Роллінг про Гаррі Поттера та серія книг Дмитра Ємця про Мефодія Буслаєва, повість для підлітків О. Купріян «Солоні поцілунки».

Читачі молодшого абонементу, учні 2-4 класів, не завжди можуть самостійно підібрати собі книгу. Найчастіше, у виборі книг, вони опираються на поради бібліотекарів, батьків, вчителів. За результатами опитування, до книг, які у 2018 році найбільш вразили молодших читачів та стали улюбленими, увійшли: трилогії про вужа Ониська та Чудове Чудовисько С. Дерманського, «Дивовижні пригоди в Лісовій школі» В. Нестайка, казки «Хто зробить сніг» та «Куди зникло море» М. і Т. Прохасків, серія книжок про китеня Тимка Еліни Заржицької, «Сімейка Майї» Олі Русіної, «Країна поламаних іграшок та інші подорожі» Н.Сняданко, «Про хлопчика» І. Волосевич, «Мишкові миші» та «36 і 6 котів» Г. Вдовиченко, «Мікробот» О. Чаклуна.

Серед зарубіжних авторів книгами-лідерами, що завоювали найбільший рейтинг популярності серед молодших школярів, були повісті-казки «Влипсики» та «Кіт да Вінчі» К. Матюшкіної, серія книг про пригоди Малого Вовчика І. Вайброу, «Джуді Муді» М. МакДоналд, серія книг про пригоди ведмедика Паддінгтона М. Бонда, «Ракета на чотирьох лапах», «Кімнатні пірати» та «Мій тато і зелений алігатор» Дж. Стронга, «Знайомтесь: детектив Нишпорка» Г. Касдепке, серія казкових повістей про домовичка Кузьку Г. Александрової.

Та найбільшим попитом серед українських письменників користувалася й більшістю респондентів була вибрана кращою книгою 2018 року весела казка Всеволода Нестайка «Дивовижні пригоди в Лісовій школі», а серед зарубіжних авторів - книга відомого британського дитячого письменника І. Вайброу «Капосна книжка Малого Вовчика».

Читачі молодшого та середнього абонементів різняться за віковими критеріями, тому і книжкові уподобання в них зовсім різні. Тож, аналізуючи анкети за віковим критерієм, можна зробити висновок, що читачі п'ятих класів, які ще вчора разом з батьками читали казки, а сьогодні вже набувають самостійності у виборі творів, віддають перевагу смішним пригодам. Серед них: Матюшкіна К. «Лапы вверх» та «Кіт да Вінчі», Дж. Стронг «Ракета на чотирьох лапах», «Мій тато алігатор» і «Кімнатні пірати», М. Стрековська-Заремба «Філіппек і весела сімейка», «Філіппек і шкільні витівки», Носов Н. «Рассказы», Ніцой Л. «Дві бабуськи в незвичайній школі або скарб у візку», В. Нестайко «Дивовижні пригоди в лісовій школі», збірка «Смешные рассказы о школьниках». А книгою року серед п'ятикласників стала весела повість Джеремі Стронга «Ракета на чотирьох лапах».

Дуже тішать те, що у наших читачів-шестикласників зростає інтерес до історичної літератури. Діти з задоволенням читають книги, книги В. Рутківського «Джури козака Швайки», «Джури –характерники», «Джури та підводний човен», Зірки Мензатюк «Таємниця козацької шаблі», В.Карпенко «Марко і Харко», М. Морозенко «Іван Сірко славетний кошовий» та ін. Саме пригодницький роман сучасного українського письменника В. Рутківського «Джури козака Швайки» читачі шостих класів обрали кращою книгою 2018 року.

Школярі сьомих класів відають перевагу такому жанру літератури, як фентезі. найчастіше називають твори Дж. Ролінг «Гаррі Поттер», М.Павленко «Русалонька з 7-Б,

або Прокляття роду Кулаківських», серії книг М. Арольд «Чародейки», Н. Щерба «Часодеи», Е. Гантер «Коти-вояки», Д. Смець «Мефодий Буслаев», А. Вольских «Мила Рудик», Й. Колфер «Артемис Фаул». Ці книги розвивають у дітей уяву, фантазію та креативне мислення. Та пальма першості 2018 року, як і раніше, належить книгам Дж. Ролінг про пригоди Гаррі Поттера.

Підлітки 8-9 класів вже більш дорослі і обирають книги про стосунки з друзями, однолітками, батьками, про складнощі перехідного віку. Їх увагу привертають до себе такі книги С. Гридін «Не такий», «Відчайдушні», «Незрозумілі», «Не ангел», І. Мацько «Перехідний вік моєї мами», Н. Грьонтведт «Абсолютно нецілована», К. Гагерул «Маркус», Р. Ровелл «Елеанор і Парк», С. Кінселла «Пошуки Одрі» та інші.

Завдяки тому що в бібліотеці регулярно відбуваються зустрічі з сучасними українськими письменниками, наші читачі особисто познайомились з Сергієм Гридіним та його творчістю, тому і не дивно, що саме його книга «Не ангел» була визнана читачами 8-9 класів кращою книгою 2018 року.

За підсумками експрес-опитування були оформлені книжкові виставки «*Читайте з насолодою*» на середньому абонементі та «*Читайте новинки*» (молодший абон.) Яскраве оформлення, влучні звернення, привертають до себе увагу та викликають бажання прочитати ці твори.

Експрес-опитування «*Краща книга року -2018*» показало, що у дітей, які відвідують бібліотеку, інтерес до читання досить високий. В їх читацькому репертуарі поряд з вже відомими книгами з'явилися нові назви творів сучасних українських і зарубіжних авторів. Дуже тішить той факт, що все більше юних читачів вибирають до свого кола читання україномовні книги.

Цікаві дослідження були проведені в Інтернет-центрі. **Опитування «Як цікаво провести час без Інтернету»**, було проведено 28 січня - в Міжнародний день без Інтернету і мало за мету дізнатись, наскільки сильно сучасний підліток, залежний від Всесвітньої павутини, якщо хоча б на один день повністю відмовитися від цього великого блага цивілізації, чим він буде займатися.

В опитуванні прийняли участь 24 користувача Інтернет-центру. З них 70,8% склали учні 5-9 класів, 16,7% - учні початкових класів, 12,5% - інші (учні 10-11 класів та студенти). Серед опитаних було 14 хлопців (58,3%) та 10 дівчат (41,7%).

На питання «Чи зможеш ти на один день відмовитися від користування всесвітньою павутиною?» майже всі (83,3%) респонденти дали позитивні відповіді. Але всі відповіді звучали приблизно так: «З дуже великими труднощами, зібравши всю волю, зможу. І тільки один день». Ще 12,2% навіть на один день не зможуть відмовитись від Інтернету («Не можу уявити своє життя офлайн. Як тільки прокидаюся, біжу до комп'ютера, і коли збираюся спати, теж»). І тільки одна (4,2%) відповідь була «Не буду переживати і тиждень без всесвітньої мережі».

Дивно, але третє питання виявилось для всіх респондентів важким, діти декілька хвилин міркували над відповідями. Зате було отримано безліч цікавих відповідей від найбільш популярних форм проведення часу - читання книг («лежачи на дивані з цікавою книжкою в руці») 9 (37,5%), «просто пограти на вулиці» 4 (16,7%), «нарешті виспатися» 2 (8,2%), «зробити прибирання» 1 (4,2%), «подивитися ТВ» 2 (8,2%), «сходити в кіно» 1 (4,2%), «зайнятися спортом» 1 (4,2%), «погуляти з домашнім вихованцем» 1 (4,2%) до абсолютно незвичайних, таких як «почати писати вірші» 1 (4,2%), «покататися на роliках! в січні» 1 (4,2%), «пограти на гітарі» 1 (4,2%).

Що стосується четвертого питання підлітки вважають, щоб не бути залежним від Інтернету, потрібно більше займатися спортом 9 (37,5%), спілкуватися наживо 9 (37,5%) і побільше гуляти на свіжому повітрі 6 (25%).

Отже, можна зробити висновок, що більшість опитаних користувачів усвідомлюють свою залежність від Інтернету, вони дають поради, як не бути залежними від Інтернету, але з великими труднощами можуть відмовитися на один день від мережі.

Деякі відповіді молодших школярів нашої школи на думку, що діти побоюються втратити друзів в реалі, відмовившись від Інтернету.

На сьогодні в Україні проблема безпеки в Інтернеті постала особливо гостро. Аудиторія користувачів всесвітньої мережі дедалі розширюється, і її переважну частину становлять діти та підлітки, які повністю не усвідомлюють загрози, що може чекати у віртуальному просторі.

У лютому, під час Тижня безпечного Інтернету пройшло **анкетування «Чи дотримуюсь я правил безпеки в Інтернеті»**. Кожен школяр мав змогу висловити своє ставлення до Інтернет-середовища. В опитуванні взяли участь 95 учнів 1-9 класів. З них молодших школярів – 20 (21%), учнів середніх класів – 75 (79%), дівчат – 49 (52%), хлопців – 46 (48%).

Результати ми отримали цікаві, інколи, навіть, дивуючи.

На перше питання «Скільки годин на день ти проводиш в мережі Інтернет?» ми отримали такі відповіді: 4 (4,2%) респондентів проводять в мережі не більше двох годин на день, 23 (24,2%) – біля трьох годин, а переважна кількість опитаних – 68 (71,6%) – більше трьох годин (з них майже половина проводить в Інтернеті більше восьми годин на добу).

Відповіді на друге питання показали, що сучасні підлітки, в основному, використовують Інтернет для спілкування в соцмережах – 61 (64,21%), для он-лайн ігор – 22 (23,16%), для перегляду фільмів – 7 (7, 37%), для навчання, на жаль, – тільки 5 (5,26%) опитаних.

Як показало анкетування, діти не дуже піклуються про захист від вірусів. 85 (89,5%) опитаних не обновляють антивірусну програму на своєму комп'ютері зовсім, або роблять це дуже рідко. Оновлюють щотижня 3 (3,2%) та щодня 1 (1%) респондентів. І тільки у 6 (6,3%) опитаних антивірусна програма обновляється автоматично.

Відповіді на питання «Чи розповідаєш своїм батькам про нові можливості мережі Інтернет?» виявили відсутність порозуміння між батьками та дітьми щодо можливостей Інтернету. Переважна більшість – 81 (85,3%) респондентів намагаються не розповідати батькам про Інтернет. А відповіді на питання «Якщо інформація на певному сайті змушує тебе нервувати», підтвердили відсутність взаєморозуміння між батьками та дітьми: тільки 8 (8,42%) опитаних звернуться за допомогою до батьків, якщо інформація на певному сайті змусить нервувати. За допомогою до друзів звернуться 33 (34,74%) опитаних. Дуже шкода, що 54 (56,84%) опитаних залишаються наодинці зі своїми проблемами і страхами.

Прикро також, що батьки майже не знають, з ким спілкуються їхні діти в Інтернеті. Третина – 33 (34,7%) – опитаних твердо відповіла, що їхні батьки не бажають і знати, з ким їхні діти спілкуються в Інтернеті. У більшій половині опитаних – 57 (60%) – батьки знають, але не про всіх. «Знають тільки про однокласників» – додавали діти до відповіді. Лише у 5 (5,3%) респондентів батьки знають про всі контакти дітей.

Учні не вважають за потрібне тримати свої паролі в таємниці, хоча і розуміють, що чинять неправильно. Тільки 11 (11,6%) опитаних тримають свої паролі в таємниці. У 9 (9,5%) паролі знають лише батьки. У переважній більшості 75 (78,9%) паролі для знайомих – не таємниця.

Відповіді на питання надати персональну інформацію в мережі, могли би нас задовольнити – тільки 2 (2,1%) опитаних готові відразу надати будь-кому персональну інформацію. Але 88 (92,6%) опитаних, не бачать різниці між державними установами та Всесвітньою мережею і не замислюючись, надають повну інформацію про себе. І тільки 5 (5,3%) опитаних не повідомляють навіть своє справжнє ім'я.

Майже половина з опитаних 46 (48,42%) часто зустрічається з «друзями» із соцмереж.

Останнє питання змусило задуматися майже всіх респондентів. «Чи вважаєш ти, що Інтернет – це вільний простір, в якому на свій розсуд можна робити все, що забажаєш?» - 74 (77,9%) учня розуміють, що в Інтернеті не можна робити все, що

забажаєш, що існують правила безпеки, нетикету. Але 21 (22,1%) опитаних (в основному це молодші школярі) впевнені, що в мережі можна робити все, що заманеться.

В результаті проведеного опитування можна зробити висновок: не всі діти знають про небезпеки інтернету, а багато з тих, хто знає, нехтує правилами безпеки. Проте підлітки вважають, що відповідальність за свою безпеку в мережі та обов'язок інформування інших щодо безпечного користування Інтернетом покладається на кожного.

Аналізи соціологічних досліджень свідчать, що організація і проведення їх є важливою і невід'ємною частиною діяльності бібліотеки. Їх висновки дають можливість книгозбірні визначати завдання для своєї подальшої діяльності з урахуванням реальних та потенційних потреб користувачів, ведуть до практичних змін і удосконалення роботи, що дозволяє бібліотеці бути затребуваною, зайняти належне місце в соціокультурному середовищі.

2.2 Соціально-культурна і просвітницька діяльність

Важливим напрямом роботи Дитячої центральної бібліотеки ім. Пушкіна є її соціально-культурна та просвітницька діяльність, що сприяє розвитку і вихованню читача, привертає до читання якісної літератури, орієнтує на українську культуру, мову, національно-патріотичні традиції, формує загальнолюдські цінності та моральні якості особистості.

Бібліотека постійно вдосконалює свої форми масової роботи, шукає нові шляхи популяризації бібліотечних ресурсів. Звітній рік не став виключенням, адже соціокультурна та просвітницька діяльність бібліотеки – це завжди велика, сумлінна, творча робота всього колективу.

Всього проведено за рік 214 масових заходів, при плані - 143.

В умовах сьогодення, в час духовного відродження та європейського розвитку України, Дитяча центральна бібліотека ім. Пушкіна як ніколи раніше переймається проблемами громадянського та національно-патріотичного виховання, оцінюючи свої потенційні можливості у вихованні дітей за допомогою різноманітних інформаційних ресурсів, що допомагають різнобічно розкрити цю тему. Колектив бібліотеки виступає провідником між поколіннями, передаючи знання і традиції під час просвітницьких заходів, розуміючи свою місію та соціальне призначення.

Цикл заходів «Я – українець, громадянин, патріот» був направлений на формування у читачів високої патріотичної свідомості, почуття любові до України, зміцненню державності, активної громадянської позиції та єднання українського народу.

Одним із перших новорічних заходів, вже традиційно, стала зустріч Вифлеємського вогню миру *«Вогонь любові, вогонь добра, прийшов у світі ліхтаря»*, який вже шістнадцять років поспіль приносять нашим читачам та жителям міста краматорська станиця скаутської організації «ПЛАСТ». Краматорські скаути вітали всіх присутніх зі святом Різдва Христового, співали колядки, щедрівки, різдвяні пісні та урочисто, під час вертепу, передали вогонь добра і злагоди, щоб кожен міг донести його до своєї домівки.

Продовжила різдвяну тему зустріч *«Сяйво Різдвяної зірки»*, що пройшла в рамках року Божого Слова в Україні, оголошеною Всеукраїнською радою церков у 2018 році. Під час заходу маленькі вихованці Недільних шкіл Свято-Успенського та Свято-Троїцького храмів порадували читачів нашої бібліотеки виставою про Вифлеємську зірочку. Захід пройшов у теплій, сімейній атмосфері та подарував радість, віру та добро.

Гарним доповненням цих заходів була обласна виставка різдвяних композицій *«Вифлеємська зірка»* від Донецького обласного еколого-натуралістичного центру. Виставка знайомила з народними традиціями та культурою різдвяної символіки.

Вистава про Вифлеємську зірку

День Соборності України увійшов у історію, як велике державне свято. До цієї значної події у бібліотеці пройшла декада *«Разом єднаймо Україну»*. За участі шестикласників ЗОШ № 25 та № 12 була проведена історична мандрівка з елементами квесту *«Соборність рідної землі – основа нації й держави»*. Діти познайомилися з історичними подіями січня 1919 року, згадали людей, які вели Україну шляхом Соборності, дізналися багато цікавих фактів про етнокультурні регіони України, прийняли участь у вікторині та переглянули документальний фільм *«Акт Злуки УНР і ЗУНР»*.

Доповнювала захід книжкова виставка *«Культурна спадщина країни»*, що допомогла пізнати чарівну красу української землі, її культурні надбання, звичай і традиції українського народу.

Для маленьких читачів протягом декади пройшла акція *«Долоньки дитини за єдину Україну»*, під час якої діти прикріплювали на намальовану карту-плакат України паперові долоньки з щирими побажаннями миру, добра та радості для рідної країни.

В цьому році вся наша країна відзначала сторічний ювілей битви під Крутами, яка на довгі роки стала одним із символів боротьби українського народу за свободу і незалежність. Щоб привернути увагу молодого покоління до самовідданого і жертвового подвигу, у бібліотеці пройшов урок пам'яті героїв Крут *«Там цвіт прекрасний України довічним сном калинно спить»*, на який завітали учні 9-В ЗОШ № 25.

Урок пам'яті героїв Крут «Там цвіт прекрасний України довічним сном калинно спить»

Під час заходу читачі переглянули мультимедійну презентацію, відеоролики та прослухали вірші українських поетів про ту трагічну і доленосну сторінку нашої історії, познайомилися з тематичною викладкою «Через віки ваш вчинок в пам'яті зростає».

До Річниці Революції Гідності пройшов віртуальний журнал «Сильні духом – вільні серцем». Читачі бібліотеки дізналися про рух за громадянські права, який перетворився на революцію. Під час заходу демонструвались кадри протистояння майдану та розстрілів людей, що змусили присутніх замислитися над тим, якою ціною здобуто свободу на новий шанс для України стати справжньою європейською державою. В День гідності і свободи працівники бібліотеки згадали земляків-краматорців – Героїв України Івана Пантелєєва і Сергія Бондарєва, які загинули на майдані. Інформація про них містилася на тематичній полиці «Майдан. Україна. Шлях до свободи», де були розташовані книги, періодичні видання та матеріали з конвалюти «Слава Героям».

Розповідь про мужність громадян, які стали на захист демократичних цінностей, прав і свобод людини справила неабияке враження на учнів 9-А ЗОШ № 12 під час історичного віражу «...і мовчки сотня нескорених героїв відходила у чисті небеса», що був присвячений вшануванню Небесній Сотні. Зі сльозами на очах присутні переглянули уривки фільму «Зима, що нас змінила». Наприкінці заходу читачі вшанували пам'ять загиблих Героїв Небесної Сотні хвилиною мовчання.

Доповнювала захід тематична полиця «Небесна сотня воїнів Майдану».

Приємною несподіванкою для книгозбірні став подарунок від Краматорської міської організації партії «БПП «Солідарність» (керівник В. Власенко), бібліотека отримала книжки та чудовий стенд Героїв Небесної Сотні, які стануть у нагоді для майбутніх заходів.

Подарунок від Краматорської міської організації партії «БПП «Солідарність»

В цьому році жителі нашого міста відзначали четверту річницю з дня визволення Краматорська українськими військовими від проросійських загарбників. На згадку про ці події в бібліотеці була розгорнута тематична полиця «Краматорськ. Хроніки окупації та свободи». До уваги читачів були представлені книги, періодичні видання, фотографії та інші інформаційні матеріали, які розповідали в хронологічному порядку як захоплювалось місто російськими найманцями і скільки було надано зусиль українським військовим аби наблизити довгоочікувану перемогу.

До 27 річниці Незалежності України у ДЦБ ім. О.С.Пушкіна пройшла декада *«Хай в серці кожної людини живе любов до України!»*.

Видовищним та яскравим був дитячий ранок *«Україна – наш спільний дім»*, який зібрав в Книжчиному домі маленьких читачів та вихованців дитячого садочка № 69.

Дитячий ранок «Україна – наш спільний дім»

Під час заходу діти не тільки в ігровій формі перевірили свої знання державної та народної символіки України, але й дізнались багато нового та цікавого про рідну Батьківщину. Протягом всього заходу лунали українські пісні у виконанні вихованців школи мистецтв №1 Єви та Діани Безуглих-Олексейчук. А оформлена в читальній залі виставка-хронологія *«Миті історії української незалежності»*, знайомила користувачів бібліотеки з яскравими сторінками історії та державним устроєм, символікою, культурою та видатними діячами України.

На читачів Інтернет-центру чекали патріотичні хвилинки *«Золотий серпень України»*, під час яких, діти переглянули добірку красивих кліпів про Україну, слухали чарівні мелодії та дізнавалися про незвичайні та цікаві факти нашої держави.

Початок Другої Світової війни в Україні став історичним днем глибокої скорботи. З метою відзначення цієї пам'ятної дати в бібліотеці було проведено годину пам'яті *«Йшов перший день війни...»*, під час якої юні читачі мали змогу поринути в історичне минуле нашого народу, згадати сторінки світової історії. Діти зі шкільного табору ЗОШ № 24 познайомилися з пам'ятниками, що нагадують про героїчні події війни у Краматорську.

Година пам'яті «Йшов перший день війни...»

Дізнались, як по всій країні вшановують пам'ять жертв Другої світової війни та віддали шану всім полеглим хвилиною мовчання.

Не менш хвилюючи пройшла літературно-музична композиція «Українському подвигу жити вічно» присвячена Дню визволення України від фашистських загарбників. Під час заходу лунали пісні та вірші написані нашими земляками, поетами-фронтовиками, що створювало особливу атмосферу.

З 05.10 по 15.10 в бібліотеці пройшла декада до Дня захисника України «Україно! Честь і слава сиnam твоїм», під час якої відбулася низка масових заходів. Цей час був гарною нагодою для вшанування українських захисників та згадки історичних перемог попередніх поколінь, які своїми бойовими звершеннями здобували та відстоювали свободу і незалежність України.

Так, читачі-учні 4-Б класу ЗОШ № 22 подорожували шляхами козацької слави та знайомилися з цікавими фактами з життя українських козаків під час історичної подорожі «На Запорізькій Січі». Всіх присутніх зацікавила книжкова виставка «Козацької слави пам'ять невмируща», завдяки якій діти змогли ознайомитися з кращими книгами про славне військо України.

Історична подорож «На Запорізькій Січі»

Підлітки вільного простору «LOFT» переглянули у відеозалі «Кіномішка» документальний фільм про останні години героїчної оборони Донецького аеропорту – «Воїни духу», що розповідала про страшні реалії війни. Стрічка справила велике враження на присутніх, після закінчення фільму декілька хвилин в Інтернет-центрі панувала тиша. Закінчився відеопоказ жвавим обговоренням побачених подій, найбільше вразило дітей те, що українські воїни змогли залишитись людьми і незламними у доленосній ситуації.

Урочистою була година мужності: «За честь, за славу, за народ!». Діти дізналися, як українці боролися з нацизмом і виборювали незалежність, самостійність та соборність української держави.

Щолистопада в Україні відзначають пам'ять тих, хто загинув від голоду під час штучного Голодомору-геноциду 1932-33-х років. Поширення знань про цю трагедію є частиною державної стратегії, тому до цієї пам'ятної дати в читальній залі бібліотеки пройшов урок-реквієм «В пам'ять про скорботний 33-й». Учні 9-Б класу ЗОШ № 4 дізналися про жахи штучного голоду, переглянули фотографії, архівні документи, уривки з документальних фільмів, книжкові видання, в яких містилася інформація про трагічні сторінки української історії. Під час заходу звучали вірші українських поетів, присвячених трагедії Голодомору, уривки з роману У. Самчука «Марія», В. Барки «Жовтий князь», обговорювалась повість Анастасії Лисівець «Скажи про щасливе життя».

Після заходу діти з зацікавленням гортали сторінки книжок, представлених на книжковій виставці «Жнива скорботи».

Книжкова виставка «Жива скорботи»

Познайомити юних читачів з основним законом нашої держави – Конституцією, була покликана година-вікторина *«Я громадянин України»*, на яку завітали діти зі шкільного оздоровчого табору ЗОШ № 24. Завдяки тематичній полиці *«Основний Закон - надійна опора держави»* юні читачі дізналися про основні розділи Конституції, про конституційний лад України та участь громадян у конституційному процесі. Діти взяли активну участь у вікторині *«Барвиста країна моя»* та переглянули пізнавальні та веселі фільми з анімаційного серіалу *«Моя країна - Україна»*.

Відродженню народних свят та традицій сприяла етнографічна світлиця *«Вишиванка – символ Батьківщини, дзеркало народної душі»*, що пройшла до Всесвітнього Дня вишиванки для читачів бібліотеки. Присутні мали змогу познайомитися з історією вишивки, дізнатися про оберегові значення візерунків та переглянути повнометражний документальний фільм про вишиті сорочки *«Спадок нації»*.

Не менш цікавими та пізнавальними були: етнографічна година *«Котилася писанка з гори у долину»* та народознавча мандрівка *«З неба гостинці на ліжечка край тихо складає Святий Миколай»*. Остання надовго запам'ятається учням 1-А класу ЗОШ № 35, під час якої малеча познайомилася з народними віруваннями, прикметами, пов'язаними з цим святом. У виконанні дітей лунали вірші, пісні про Святого Миколая.

Народознавча мандрівка «З неба гостинці на ліжечка край тихо складає Святий Миколай»

В рамках Шевченківських читань *«Нове життя будуємо, голос Кобзаря чуємо»* в Інтернет-центрі бібліотеки пройшов поетичний колаж *«Найкращий подарунок для поета – коли його слова звучать»*, під час якого підлітки вільного простору LOFT читали напам'ять свої улюблені вірші Тараса Григоровича Шевченка.

Літературно-музичний вечір *«На перехресті музи та долі»* познайомив читачів бібліотеки з особистим життям Великого Кобзаря. Несподіванкою для присутніх стали маловідомі сторінки особистого життя поета. Під час заходу звучали вірші, які поет присвячував своїм жінкам-музам.

Літературно-музичний вечір «На перехресті музи та долі»

Повчальною та цікавою виявилася віртуальна екскурсія *«Тарасовими стежками»*. Родзинкою стали відеоматеріали, що були використані під час проведення заходу. Малюкам дуже сподобалися відеофільм *«Край, де народився геній»* та анімаційний фільм *«Садок вишневий коло хати»*.

Вектор розвитку України спрямований на євроінтеграцію, тому сьогодні однією із задач бібліотеки є інформування підростаючого покоління про те, що таке Європейський Союз, про історичний розвиток стосунків України та ЄС, а також про демократичні цінності, освітні програми та культурні надбання сучасної Європи. Саме цій тематиці були присвячені **заходи в «Школі Єврознавства»**, яка вже восьмий рік діє в нашій бібліотеці.

Протягом року в бібліотеці діяла інформаційна виставка *«Європа – майбутнє України»*, яка знайомила читачів з матеріалами про Євросоюз, його значенням та співпрацею з Україною, культурними надбаннями європейських народів. На виставці містилася інформація про освітні програми, гранти та стипендії Європейського Союзу, яка користувалася популярністю у майбутніх абітурієнтів.

З метою розширення знань з питань європейської інтеграції, отримання нової інформації про європейські країни для учнів 5 –х класів ЗОШ № 12 відбулась актуальна розмова *«Європа - цивілізаційний вибір України»*. Діти познайомилися з історією створення Євросоюзу, символами ЄС, стратегією розвитку і перспективами членства України в Євросоюзі. Читачі охоче брали участь у конкурсах і вікторинах, виявили активність, відповідаючи на запитання загадок та виконуючи інтелектуальні завдання.

В Дитячій центральній бібліотеці ім. Пушкіна продовжувало свою роботу ГО Українсько-Чеський *«Інформаційно-культурний центр «Чеська ластівка»*. Двічі на місяць в стінах бібліотеки збиралися всі ті, кого приваблює Чехія.

З метою виховання поваги та любові до української мови був проведений **цикл заходів «О, скарбе мій, моя співуча мова»**.

Вже традиційно, до Міжнародного дня рідної мови у ДЦБ ім. О.С. Пушкіна для читачів проходить низка заходів.

Так для маленьких читачів з 4-Б класу ЗОШ №25 справжнім відкриттям стала бесіда-діалог *«Моя найкраща в світі - рідна мова»*, під час якої вони поринули у чарівний світ української мови, відчули її багатство та красу. Діти прийняли активну участь у мовних іграх та розвагах. А на завершення заходу зробили працівникам бібліотеки подарунок - разом, всім класом, заспівали мелодійні українські пісні.

Цікавим та повчальним був брейн-ринг *«Мова рідна, слово рідне»*. Захід розширив знання п'ятикласників ЗОШ № 24 з мови. Діти активно відгадували загадки, розв'язували шаради та ребуси про мову. Прикрашала захід тематична полиця *«Там, де живе рідна мова, живе український народ»*, де були представлені різноманітні словники, енциклопедії та інша цікава мовознавча література.

Не менш цікавою була декада *«Шануймо мову над усі боги, якщо ми хочемо зватися народом»*, під час якої пройшли мовознавчий екскурс *«Від Алфавіту до Абетки»* та мовний ерудит *«А у пані Мови є скарби чудові»*, під час яких юні читачі прийняли участь у вікторинах та змаганнях на кращого знавця рідної мови.

Мовний ерудит «А у пані Мови є скарби чудові»

Всеукраїнський радіо диктант національної єдності, який традиційно проводиться в День української писемності та мови, в цьому році зібрав у Книжчиному домі чимало мешканців Краматорська. Офіційне гасло цього річного заходу – #пишеморазом. Воно підкреслює основну мету диктанту: єднання навколо мови.

Протягом року в бібліотеці, двічі на тиждень, продовжувались заняття Безкоштовних курсів української мови.

А під час одного із занять Українського розмовного клубу «Файно» відбулася зустріч *«Мова народу – доля людини»*, де учасники об'єднання ділилися власним досвідом спілкування та переходу на українську мову, бо на жаль, ця тема залишається актуальною для нашого регіону і зараз. На заході були присутні викладачі-мовники, які радили свої «рецепти» вивчення мови. Спілкування було жвавим та цікавим.

Протягом 2018 року книгозбірня велику увагу приділяла краєзнавчій роботі, ґрунтованому вивченню та висвітленню історії рідного краю, відродженню його кращих традицій. Цьому сприяв **цикл заходів «Мій рідний край куточок України»**, направлений на виховання любові до свого історичного та родинного коріння та дбайливого ставлення до рідної землі.

Традиційними вже стали краєзнавчі читання, в цьому році вони пройшли під девізом *«Мій край – моя історія жива»*, під час яких в бібліотеці пройшло багато зустрічей. Кожний такий захід – це теплота спілкування, радість від занурення у цілющі джерела художнього слова. Саме такою була зустріч з краматорською письменницею і поетесою Діною Буцанець, яка презентувала свою нову поетичну збірку *«Добро і зло»*. Поезія дуже сподобалась читачам. Кожен рядок її віршів дзвенить болем за долю України та її майбутнє. На завершення заходу поетеса подарувала свою книгу бібліотеці.

Цього року виповнилося 150 років від Дня народження нашого рідного міста, з нагоди ювілею в Дитячій центральній бібліотеці ім. О.С.Пушкіна пройшов місячник *«Краматорськ! Тобі моя любов і серця спів»*.

Сучасний Краматорськ – місто доброї енергії, місто творчих людей, воно з кожним роком оновлюється, розвивається, стає краще. До ювілейної річниці міста пройшла краєзнавча година *«Кожен день я тебе відкриваю, рідне місто кохане моє»*. Із захопленням діти переглянули фотографії міста 30-70-х років 20 ст. і нашого сьогодення, порівнюючи і відзначаючи, наскільки кращим стало наше місто.

Краєзнавча година «Кожен день я тебе відкриваю, рідне місто кохане моє»

Незвичайним був фотоконкурс *«Улюблене місто в книзі»*, під час якого читачі створювали селфі в різних куточках міста разом з книгами і, тим самим, доводили свою любов і інтерес до історії і культури рідного міста. Переможцем стала учениця 6-А ЗОШ № 8 Карнаух Анна.

Під впливом часу форми краєзнавчої роботи бібліотеки змінюються, стають більш яскравими і ефективними. Так наприклад, в звітному році популярністю користувались віртуальна мандрівка *«Нова назва старих вулиць»* та топонімічний марафон *«Знайди свою вулицю»*. За допомогою супутникової карти діти мандрували вулицями Краматорська та дивилися як виглядає місто з висоти пташиного польоту. Приємно відмітити, що діти обізнані в цій темі і активно розповідали цікаві факти про вулиці, на яких вони живуть.

Протягом року у читальному залі діяла книжкова виставка *«Барви рідного міста»*, що дала змогу доторкнутися до історії нашого міста, пізнати чарівну красу природи, дізнатися про видатних людей Краматорська.

Серед тематичних напрямків роботи бібліотеки залишається найбільш актуальною літературно-краєзнавча діяльність як важливий чинник морального виховання, який

розширює кругозір, розкриває пізнавальний інтерес, залучає молодих людей до творчості, формує почуття патріотизму.

З цією метою протягом року у Книжчиному домі проходив цикл зустрічей читачів з краматорськими письменниками «Вони знайшли себе у слові». Гостями бібліотеки були Людмила Подобєдова, Микола Супліченко та Микола Хандурін.

Зустріч з Л.Подобєдовою та одне із засідань ЛітО ім.. М.Рибалка

Регулярно, двічі на місяць, у бібліотеці проходять засідання краматорського літоб'єднання ім. М. Рибалка. Бібліотекарі вже давно співпрацюють з письменниками міста, часто вони першими, ще в рукописах, знайомляться з їх поетичними чи прозовими творами. Крім цього, дарунки письменників постійно поповнюють фонд бібліотеки.

У ДЦБ ім. О. Пушкіна велика увага приділяється популяризації української літератури, особливо письменникам – ювілярам.

Так в читальній залі бібліотеки була проведена літературно-музична композиція «Донеччино моя, моя ти Батьківщино!», присвячена життю і творчості видатних українських поетів-ювілярів, наших земляків, борців за свободу України – Василя Стуса та Володимира Сосюри. Гостей заходу, учнів 10 класу ЗОШ № 15, познайомили з цікавими й маловідомими фактами з життя і творчості видатних поетів-земляків. Читачі із цікавістю слухали аудіо записи віршів Василя Стуса та Володимира Сосюри у виконанні самих авторів. Підліткам сподобалися пісні на слова поетів, які лунали впродовж заходу. Родзинкою заходу став виступ акторів Народного театру книги «Еспада», які познайомили дітей з уривком «листи поета до сина». Прониклива гра акторів нікого не залишила байдужим.

Літературно-музична композиція «Донеччино моя, моя ти Батьківщино!»

Дитяча центральна бібліотека ім. О.Пушкіна приділяє особливу увагу роботі з сім'єю, адже саме тут зароджується та зберігається культура читання, любов та повага до книги. Протягом року в бібліотеці пройшов цикл заходів з **родинного виховання** «*Без сім'ї немає щастя на землі*», що був покликаний підвищувати престиж сімейного читання, сприяти передачі його традицій від покоління до покоління.

Сьогодні бібліотека є центром спілкування, місцем цікавого і змістовного відпочинку всіх членів родини, де створені умови для комфортного розвитку особистості. Тому в читальній залі молодшого відділу для маленьких читачів та їх батьків працював розважально-пізнавальний простір «Моя читаюча сім'я».

Під час сімейних відвідувань працівники бібліотеки спілкуються з батьками, рекомендують книжкові новинки, обговорюють прочитане, а корисні поради та відповіді на питання з виховання дитини читачі-батьки знаходять на книжковій виставці-пораді «*Книжкові цікавинки*».

Традиційними стали в бібліотеці просвітницькі зустрічі з батьками «*Школа позитивного батьківства*». В рамках зустрічей проходять спільні з дітьми заходи, бесіди, консультації, на яких можна отримати поради з організації читання в сім'ї, як краще залучити дитину до читання та які книги краще підходять для малечі.

Цікавою була зустріч з мистецтвознавицею Катериною Кіт-Садовою «Щаслива жінка – щаслива мати», що пройшла в рамках фестивалю «Кальміус». Пані Катерина, мама п'ятих синів, поділилася секретом, як їй вдається поєднувати роль мами, дбайливої дружини та знаходити час на мистецтво. Захід зібрав чимало жінок Краматорська, до зустрічі долучилися представники ГО «Мамочки Краматорська» та ГО «Український розмовний клуб «Файно». Зустріч за чашкою чаю була теплою, майже родинною, адже всіх матусь, як зі Сходу так і з Заходу, об'єднують однакові проблеми.

Продовжила свою роботу програма «*Вік-енд з бібліотекою*», під час якої щонеділі бібліотека гостинно відкриває двері юним краматорцям, де вони можуть проводити своє дозвілля за власним смаком.

Вік-енд з бібліотекою

Зворушливим та щирим було літературне свято «*І молодю, і в літах тебе прославили в віках*», приурочене Дню матері. Під час заходу звучали пісні, вірші й легенди присвячені мамі. Читачі бібліотеки взяли участь у конкурсі «Намисто для мами», під час якого «нанизували» приказки та прислів'я про маму, створивши своєрідне фольклорне намисто.

Традиційно, до Міжнародного Дня захисту дітей, бібліотека разом із партнерами Громадським союзом «Совість» та ГО Центром Громадських Ініціатив «Зірка Крама» провели акцію «Почни життя з книгою» в пологовому будинку.

Акція «Почни життя з книгою»

Молоді матусі отримали від працівників бібліотеки яскраво виготовлені символічні читацькі квитки для малюків, пам'ятки для батьків про користь читання з пелюшок, корисну інформацію про бібліотеку, її переваги та щирі привітання з початком батьківства та різноманітні подарунки від громадських об'єднань.

Формування **правової культури** та профілактики протиправної поведінки дітей сьогодні набуває особливого значення. Робота бібліотеки з цього напрямку пройшла під девізом **«Твої права – твоя фортеця»** і була направлена на популяризацію правових знань, виховання у читачів поваги до закону, вироблення у них необхідності жити по правовим нормам.

1 червня – це, перш за все, початок довгоочікуваного літа, а також відзначення Міжнародного дня захисту дітей, який щороку проходить в бібліотеці радісно і весело, не забуваючи про головні ідеї цього свята. Саме таким було свято дитинства **«Хай яскраво сонце світить, хай живуть щасливо діти»**, гостями якого стали малята з ДНЗ № 6 «Ведмежатко».

Юні читачі розповідали чудові віршики про Україну, дитинство, мир і дружбу, із задоволенням грали в ігри, відгадували загадки про казкових героїв та всі гуртом «малювали радість». Сюрпризом для дошкільнят стала інсценізація лялькової вистави «Колобок», яку підготували наші активні читачі – учениці 3-Б класу ЗОШ №24 Аріна Дероглазова та Анастасія Агашкова. Захід був дуже цікавим та яскравим. Діти отримали позитивні емоції, гарний настрій, а в подарунок - книжки-розмальовки.

Свято дитинства «Хай яскраво сонце світить, хай живуть щасливо діти»

З метою поширення знань дітей про їх права та обов'язки, набуття навичок у їх застосуванні бібліотека долучилася до загальноукраїнського тижня права «Я знаю, як захистити свої права», під час якого пройшла низка заходів.

Правова стежина «Дитино, знай свої права!» спільно з управлінням юстиції

Так учні 9-А класу ЗОШ № 4 віртуально мандрували країною права і відчували себе фахівцями в різних галузях права під час правової вікторини «Подорож країною закону». На кожній правовій зупинці, дітям пропонувалися, певні життєві ситуації, яким вони давали правову оцінку. Весело і жваво пройшов конкурс «Юридична консультація», де завдяки старим фільмам діти спробували себе у ролі детективів і визначали вид правопорушення.

Інформаційною підтримкою тижня була розгорнута правознавча тематична полиця «Закон і ми».

Година права «Якщо ти потрапив до поліції», яка пройшла для відвідувачів вільного простору «LOFT», була покликана підвищити правову обізнаність тинейджерів, та допомогти справитися з цією непростою ситуацією. Присутнім сподобався анімаційний мультфільм "Ти і поліція", який висвітлював найбільш поширені ситуації, з якими може зіткнутися дитина в своєму спілкуванні з поліцією, та містив правові рекомендації, як підліткам взаємодіяти і вести себе з правоохоронцями в найбільш типових випадках.

Година права «Якщо ти потрапив до поліції»

Бібліотека продовжила тісну співпрацю з Головним територіальним управлінням юстиції в Донецькій області. Заходи з елементами живого спілкування: правові калейдоскопи, бесіди, ділові ігри користуються популярністю серед читачів бібліотеки. Особливо повчальним був юридичний діалог *«Права, свободи, обов'язки громадянина України»*, який пройшов в рамках роботи центру *«Тінейджерські проблеми»* спільно з відділом юстиції.

Книжчин дім використовує в своїй роботі пам'ятки, буклети та рекомендації з правового виховання випущених Міністерством Юстиції України. Ці інформаційні матеріали допомагають навчати читачів користуватися своїми правами та захищати їх у разі порушення.

Наша бібліотека не стоїть осторонь важливої проблеми здоров'я, тому постійно працює в тісній координації з медичними працівниками та просвітницькими організаціями, навчальними закладами по виконанню комплексних заходів державної політики в галузі охорони здоров'я, чому сприяв цикл заходів з **популяризації культури здоров'я «Для всіх відкриті чудеса здорового життя»**.

Традиційним в роботі нашої бібліотеки стало проведення загальносистемного єдиного уроку по ЦСПБ *«СНІД: знати щоб жити»*, присвяченого Всесвітньому Дню боротьби зі СНІДом. В цей день читачі бібліотеки мали змогу переглянути відео ролики про історію цієї хвороби, шляхи передачі ВІЛ, про страшні наслідки та методи захисту.

Протягом року для маленьких читачів проходив цикл валеологічних занять *«Планета Здоров'я»*, де кожен захід присвячувався окремій темі здорового способу життя: спорту, гігієні, правильному харчуванні, шкідливим звичкам, тощо.

Всесвітній день здоров'я бібліотека відзначила відео екскурсією *«В країні здоров'я»*, під час якої вихованці групи подовженого дня ЗОШ №35 дізналися про важливі складові здорового способу життя: дотримання правил гігієни, корисне харчування і заняття фізкультурою.

Відеоекскурсія «В країні здоров'я»

Про корисне харчування говорили також під час валеологічного камертону *«Корисна їжа – джерело росту і здоров'я»*.

За допомогою веселої розминки *«Кожен день по розпорядку маємо робити зарядку!»*, читачі бібліотеки дізналися про здоровий спосіб життя та важливість руху. Всі разом пригадали прислів'я та приказки про здоров'я. Діти із задоволенням брали участь у змаганнях. Один із читачів, що був знайомий зі східними єдиноборствами показав майстер-клас, одягнувши кімоно. А запальна фізкультхвилинка *«То не є проблема»* перетворила читальну залу на веселий танцмайданчик, де рухалися всі!

Проблемі безпеки на дорозі, навчання правил дорожнього руху та розумінню, що дорога – не забавка, була присвячена дорожня абетка *«Світлофор потрібен всім: і дорослим і малим»*.

Дорожня абетка «Світлофор потрібен всім: і дорослим і малим»

Всі ми живемо в неспокійний час. Невід'ємною частиною нашого життя має стати дотримання правил безпеки. Ці правила треба знати змалечку, адже у житті можуть виникнути непередбачені ситуації, коли дитині треба прийняти рішення самостійно, без сторонньої допомоги. З метою розповсюдження знань з правил безпеки в ДЦБ ім. О.С.Пушкіна пройшов тиждень безпеки дітей *«Запобігти. Врятувати. Допомогти!»*.

Цікавими були також година спілкування *«Бережи здоров'я»* (6-Б кл. ЗОШ № 12) та рецепт здоров'я *«Хто здоровий, той не плаче, жде його в житті удача»*.

Цієї ж теми торкалися під час уроку-зустрічі *«Літні поради для дитячої громади»* разом з лікарем краматорського Центру первинної медико-санітарної допомоги №1 Ольгою Прийменко, що пройшла в рамках роботи Центру *«Тінейджерські проблеми»*.

Сьогодні досить гострою є проблема екологічного просвітництва. Тому тема захисту навколишнього середовища завжди знаходиться у полі зору дитячої бібліотеки, яка спільно з екологами виховує у читачів бережливе ставлення до природи. Цьому сприяв цикл заходів по вихованню **екологічної культури** дітей і підлітків *«За нас ніхто планету не врятує»*.

Обговорити актуальні екологічні питання з різними групами користувачів допомагали різноманітні форми масової роботи, що сприяли підвищенню читацької активності, вироблення умінь та навичок критичного мислення, самостійності у відборі інформації та роботи з нею. Такими були екологічні читання *«Ми люди – поки є природа»*, що проходили впродовж року та були направлені на розуміння екологічних проблем та пробудження небайдужого ставлення до природи у читачів.

Цікавою була екологічна альтанка *«В чистих барвах, як обнова, вся планета кольорова»*, що пройшла до Всесвітнього Дня Землі, в рамках тижня екологічних знань *«Повітря, сонце і чисті води»*. Школярі третіх класів ЗОШ № 33 познайомилися з *«Червоною книгою України»*, з природознавчими енциклопедіями та художніми творами, активно відповідали на питання екологічної вікторини, відгадували загадки. Дітям дуже

сподобалася експозиція обласного еколого-натуралістичного центру «Природоохоронна акція «Проліска», яка закликала захищати первоцвіти.

Екологічна альтанка «В чистих барвах, як обнова, вся планета кольорова»

Вчилися вберігати планету та навколишнє середовище найменші читачі молодшого відділу під час екологічного камертону *«Тебе природа чекає не тільки в гості»*, що пройшла в рамках роботи гуртка «Дивосвіт».

Популярністю у малюків користувалася яскраво оформлена книжкова виставка-календар *«Незвичайні пригоди чарівниці-природи»*, яка знайомила їх з красою природи в різні пори року, чудовими книгами про тваринний та рослинний світ, а також з новими надходженнями дитячої художньої та пізнавальної літератури.

Екологічним репортажем *«Порожня зона, край мовчання...»* Дитяча центральна бібліотека відзначила 32-гу роковину аварії на Чорнобильській атомній електростанції. Під час заходу читачі бібліотеки переглянули документальні фільми про Чорнобильську зону та познайомилися з інформаційними матеріалами із цієї теми, дізналися про страшні факти катастрофи та трагічні наслідки аварії на ЧАЕС для здоров'я майбутніх поколінь українців.

Виховання у молодого покоління екологічної культури - спільна справа екологічних установ, позашкільних закладів та бібліотеки яку можна здійснити через книгу, інформацію, мистецтво. На цьому акцентували увагу фахівці Донецького обласного еколого- натуралістичного центру під час зустрічі *«Природа у творчості письменників Краматорська»*. Діти з великим зацікавленням слухали пронизані любов'ю до природи вірші письменниць-земляків А. Чонгової та Л. Бражнікової. А вихованці гуртка «Природа рідного краю» (керівник О. Стрілець), довели присутнім, що природа не жалкує для нас своїх багатств, роздаючи щедро всі свої дари, щоб люди та інші живі істоти жили в гармонії, красі, мирі та злагоді.

Одним з важливих напрямків бібліотечної роботи з дітьми є сприяння **моральному та духовному** вихованню, яке направлене на формування позитивних життєвих цінностей та кращих рис людини. **Цикл заходів «Скарбниця мудрості й добра»** був насиченим та повчальним.

Традиційно продовжив свою роботу Центр соціальної адаптації підлітків *«Тінейджерські проблеми»*, в рамках якого пройшли психологічні занурення *«Пізнай себе»*, покликані створити умови для кращої соціалізації молоді у суспільстві. Бібліотека знаходиться в постійному пошуку тем, які цікавлять сучасних підлітків та долучає до їх розкриття своїх партнерів: лікарів, психологів, юристів та ін.

Найбільшим помічником у подоланні підлітками складного перехідного періоду стала психолог, викладач кафедри Міжрегіональної академії управління персоналом, практичний психолог ЗОШ № 10 Віта Ярмач.

Проблемі насильства в дитячому середовищі, що отримала назву «булінг» був присвячений тренінг *«Підліток і конфлікти. Як їх вирішувати?»* на який завітали підлітки 9-В класу ЗОШ № 16. Під час тренінгу говорили про насилля й жорстокість, їх наслідки для дітей та членів родин. Тінейджери познайомилися з поняттям «булінг», його видами, та дізналися, як захиститися від будь-якого насильства. Ситуаційні вправи, що використовувалися під час заходу дали присутнім можливість отримати рекомендації та поради щодо боротьби з булінгом у школі, визначити для себе наслідки насильницької поведінки, а також удосконалити навички виходу з конфліктів.

Тренінг «Підліток і конфлікти. Як їх вирішувати?»

Неабиякий інтерес викликав у підлітків відвертий діалог *«Моє життя – моя відповідальність»*, на якому читачі намагалися розібратися, що ж таке життя, коло спілкування та взаємовідносини з оточуючими. Психолог заохочувала підлітків вчитися вирішувати проблеми, краще ставитися до однолітків та знаходити спільні цікаві заняття.

Восьмикласники ЗОШ № 12 отримали чудову нагоду поспілкуватися під час *teach-in*у на тему *«Он-лайн освіта та перехідний вік»*. Дітям дуже подобаються сервіси Інтернету, які допомагають розвивати свої здібності та таланти.

Підлітки ділилися своїми захопленнями та інтересами. Приємно відмітити, що сучасна молодь має більше свободи, змоги розкритися, самовиразитися і цим активно користується.

Відвертий діалог «Моє життя – моя відповідальність»

Цікавими та повчальними були круглий стіл *«Профорієнтація та особистісна діагностика»*, дискусійна гойдалка *«Він та вона, гармонія у відносинах»*, коло

спілкування «Лідер та його команда», під час яких діти вільно висловлювали свої думки, наміри та побажання.

Усі заходи із циклу психологічних занурень викликали у підлітків захоплення і бажання спілкуватися у такому форматі й надалі.

Сьогодні бібліотека є своєрідним центром «психологічного розвантаження» та надає таку корисну послугу, як індивідуальні консультації читачів з психологом. Протягом року користувачі бібліотеки мали змогу отримати безкоштовну консультацію у дитячого психолога Оксани Свистунової з міжнародної громадської неурядової добродійної організації ADRA. Цією можливістю скористалося чимало читачів, особливо актуальною вона була для переселенців.

До 100-річчя від дня народження Василя Сухомлинського в Дитячій центральній бібліотеці ім. О. Пушкіна пройшов творчий портрет «Він серце віддавав дітям», на який завітали учні з ЗОШ № 15. Діти дізналися про цікаві факти з біографії видатного педагога, поринули у чарівний світ казок і оповідань В. Сухомлинського. Прикрасила захід лялькова вистава «Як білочка дятлика врятувала». З великим зацікавленням маленькі читачі обговорювали вчинки казкових героїв, грали в ігри. Захід завершився арт-терапевтичними заняттям, під час якого маленькі читачі малюючи, перетворювали злих казкових героїв на добрих та веселих.

Темі милосердя та людяності присвячувався урок доброти «Доброта, як сонце гріє і з роками не старіє». Хлопчики і дівчатка відгадували загадки та говорили про важливі речі: доброту, чуйність, повагу, дружбу, взаємодопомогу.

Урок доброти «Доброта, як сонце гріє і з роками не старіє»

Маленькі читачі – учні групи подовженого дня ЗОШ №35 із задоволенням приєдналися до вітальні гречності «До всіх сердець, як до дверей, є ключики малі», яка навчила малечу ввічливості.

Непересічною подією став загальноміський конкурс «Добрій книзі та вчинку – достойну рекламу», який був організований бібліотекою спільно з Виконавчим комітетом Донецької обласної організації Товариства Червоного Хреста України та Управлінням освіти Краматорської ради в рамках Всеукраїнського місячника Червоного Хреста та з нагоди 100-річчя Червоного Хреста України. Учасники конкурсу представили багато цікавих та змістовних робіт, які довели що в Краматорську живе багато людей, які не тільки люблять читати, але й небайдужі до ближнього. Підведення підсумків пройшло в

теплій, дружній атмосфері, де всі учасники та переможці були нагороджені дипломи та цінними призами.

До 1030-річчя хрещення Київської Русі в Книжчиному домі пройшла година духовності *«Загнали духовні дзвони»* для читачів старшого шкільного віку. Захід познайомив присутніх з цією історичною подією, що мала велике значення, оскільки віра в єдиного Бога сприяла об'єднанню і зміцненню молодій державі. Читачі познайомилися з висловлюваннями відомих людей про Біблію, а також творами християнських поетів, поговорили про морально-етичні цінності християнства. Організована в читальній залі тематична викладка *«Православна моя Україна»* познайомила читачів з інформаційними матеріалами з цієї теми.

Неабияке значення в роботі бібліотеки має **естетичне виховання**. Працівники бібліотеки знаходяться в постійному пошуку нових ідей для творчої реалізації та підтримують творчі задуми своїх користувачів, щоб разом із ними поринути у світ прекрасного, відкрити незбагненні глибини мистецтва. В цьому допомагає **цикл заходів з естетичного виховання «Творить красу допомагає книга»**.

В бібліотеці постійно демонструються виставки дитячої художньої творчості, як читачів бібліотеки, так і вихованців Станції юних техніків, Центру позашкільної роботи.

Постійним гостем Книжчиного дому став Донецький обласний еколого-натуралістичний центр, який впродовж року експонував свої роботи на виставці–вернісажі творчих робіт *«Моє захоплення – моє натхнення»*. Ці виставки завжди користуються великою популярністю, представляючи юних майстрів народних ремесел з усієї області. Особливо полюбилася відвідувачам бібліотеки обласна виставка-конкурс різдвяних композицій *«Вифлеємська зірка»* та обласна виставка-конкурс великоднього аранжування *«Благовіст»*.

Виставки–вернісажі творчих робіт

Приємно, що за тісну і плідну співпрацю колектив бібліотеки був нагороджений подякою від Донецького обласного еколого-натуралістичного центру.

Захват читачів викликала заочна подорож *«Чарівний світ музею мадам Тюссо»*, який пройшов в рамках школи *«Єврознавства»* до міжнародного дня музеїв. Під час заходу школярі дізналися не лише про всесвітньо відомий музей, але й спробували стати скульптором музею та створити за допомогою різноманітних матеріалів макет світової зірки.

Напередодні новорічно-різдвяних свят в Дитячій центральній бібліотеці ім. О.С. Пушкіна відбулось «новорічне конфетті» *«Ой, струнка ялинка в нас, скільки сяє тут прикрас!»*. Першокласники ЗОШ № 35 зустрілися з літературними героями дитячих

книжок та здійснили цікаву мандрівку, сповнену чудес, жартівливих загадок, колоритних танців та веселих пісень.

Прагнучи розширити коло користувачів, залучити людей із різними інтересами, бібліотека проводить заходи, які не пов'язані з традиційною бібліотечною тематикою. Прикладом такої роботи є майстерня радості «Умілі ручки», що працювала протягом року для читачів. В її рамках відбулися майстер класи з миловаріння, виготовлення оберегів-мотанок та новорічних прикрас. Учасники майстерні активно використовували в своїй роботі періодичні видання, які отримує читальна зала - «HandMade», «Моє хобі», «Жасмин», «Візерунок у долонях» та ін.

Надзвичайно цікавою була арт-терапія малювання кавою. Не дивлячись на те, що ця техніка малювання в Україні тільки зароджується, вона дуже сподобалася нашим читачам, адже це не лише творча практика, а й чудова арома-терапія з неймовірним ароматом кави, що породжує цікаві картини та образи.

Гостями заняття стали волонтери із шести країн Європи з проекту міжнародної співпраці «Million of voices», які спілкувалися із читачами бібліотеки, розповідали цікаві історії, разом малювали, грали та говорили на різні злободенні теми.

Арт-терапія малювання кавою з волонтерами проекту «Million of voices»

Щотижня, в бібліотеці проходив цикл книго-кіно-переглядів «Запрошує країна Мультяндія», де усі бажаючі могли переглянути мультфільми та фільми за інтересом.

Робота дитячої бібліотеки на допомогу навчальному процесу та забезпечення потреб дозвілля школярів - найчисельнішої категорії користувачів, була об'єднана у **цикл заходів «До знань через радість пізнання»**.

Для ефективної популяризації сучасної української літератури бібліотека залучає до цього процесу однодумців, активних користувачів, філологів, митців-аматорів, літераторів.

В бібліотеці постійно проводяться конкурси, фестивалі, зустрічі, що сприяють підвищенню престижності читання. Такі заходи викликають великий інтерес у громади міста. Дитяча бібліотека вже не один рік приймає участь у творчому проекті «Українські письменники дітям» та фестивалі «Кальміюс», під час яких відбуваються цікаві зустрічі і презентації творчості відомих українських письменників та культурних діячів.

Справжнім святом для маленьких читачів стали хвилинки радісного читання «Книжкова веселка». Протягом року бібліотекарі читали малюкам вірші Г.Чубач, С.Гордієнка, І. Андрусяка, казки Братів Грімм, М.Савки та ін.

Працівники бібліотеки намагалися вплинути на виховання художнього смаку читачів, звертаючи увагу на сучасні українські художні видання через виставку-знайомство *«Цікаві таємниці в книжковій скарбниці»*, виставку-пропозицію *«Для вас, малюки, новенькі книжки»*, виставку-фантазію *«Казки на всі смаки»*.

Приємно відзначити щорічний збільшений попит на українські книги. Особливою популярністю користувалися виставка-піар *«Читаємо українською»*, перегляд літератури *«Смаколики по-українськи»*.

Велику увагу бібліотека приділяє вшануванню письменників-ювілярів. В цьому році бібліотека святкувала 115-річчя В. Сутєєва, 95-річчя Г. Бойка, 105-річчя С. Михалкова та ін.

Протягом року в Дитячій центральній бібліотеці ім. О.С. Пушкіна проходив цикл аудіо казок *«В світі казки чарівної»*, присвячений 390-річчю французького казкаря Шарля Перро. Маленькі читачі знайомилися з життям та творчістю всесвітньовідомого письменника, пригадували своїх улюблених казкових героїв. Діти дуже люблять казки Шарля Перро, бо вони вчать, як важливо бути добрими, чесними, хоробрими, терплячими та працелюбними. Така форма заходів дуже полюбилася маленьким читачам, вона допомагає розвивати уяву дитини та вміння читати.

Великою популярністю серед дітей та батьків користувалася книжкова виставка-інсталяція *«Казковий дивосвіт Шарля Перро»*, яку прикрашали книги, іграшки, цитати та яскраві фотографії.

Презентація книжкової виставки-інсталяції «Казковий дивосвіт Шарля Перро»

На середньому абонементі працювала книжкова-виставка *«Вітат, ювіляри 2018 року»*. На полицях знайшли місце художні твори українських та іноземних авторів В. Сосюри, Ж. Верна, О.Гончара, В.Стуса, Ж. Сіменона, їхні критичні статті, біографії та автобіографії, а вдало підібрані цитати та висловлювання довершували образ того чи іншого письменника.

Для популяризації нових та цікавих книжок, в бібліотеці постійно оформлювалися нові виставки та тематичні полиці, які привертали увагу своєю яскравістю, райдужністю та не залишили нікого байдужим. Особливо вдалими були – книжкова виставка-дегустація літературних новинок *«Читайте з насолодою!»*, тематична полиця *«Книжковий вернісаж з автографами від авторів»*, виставка-ігротека *«Від гри – до книги»*.

Справжніми друзями читачів бібліотеки стали виставка періодичних видань *«Журнали гортайте та світ відкривайте»* та виставка перегляд *«Журнальна мозаїка»*. Вони допомагали користувачам у навчанні та дозвіллі, вчили логічно мислити, відкривали безліч таємниць всесвіту тощо.

В рамках відзначення року німецької мови в Україні на середньому абонементі бібліотеки була розміщена тематична полиця – *«2018 рік – рік німецької мови в Україні»*. А в читальній залі пройшла цікава літературна мандрівка *«Чарівний світ казок братів Грім»*, під час якої діти обговорювали найвідоміші казки знаменитих письменників. Читачі взяли активну участь у літературній вікторині *«Слідами казок Братів Грім»*, відповідали на її запитання, передивлялися мультфільми *«Горщик каші»* та *«Бременські музиканти»*, співали разом з героями улюблених мультфільмів і навіть танцювали.

Не один рік бібліотека працює з групами подовженого дня ЗОШ № 35. Звітний рік не став виключенням. Добре зарекомендували себе такі форми роботи з цією категорією читачів, як: сторітеллінг *«Мій друг казка»* та сторісек *«Чарівна торбинка»*. Всі ці заходи неодноразово проводилися з маленькими читачами. Полюбився малюкам *«мішок історій»* присвячений книзі Майкла Бонда *"Падінгтон рушає вперед"*, який познайомив дітей з головним героєм ведмежатком Падінгтоном, що весь час потрапляв у різні халепи. Юним читачам дуже сподобався головний герой-оптиміст, який ніколи не опускає лапи.

Сторісек за мотивами казки «Червона шапочка»

Популяризації бібліотеки та бібліотечної професії була присвячена декада *«Цей дивосвіт- Бібліотека!»*, під час якої пройшло чимало масових заходів.

Урочистим було свято-посвячення в читачі *«Ключ від бібліотеки»*, на яку завітали першочки ЗОШ № 35. З привітальним словом до маленьких читачів звернулись бібліотекарі, а розважальну програму для малят провели мудрий Казкар, кмітливий Незнайко та весела Баба-Яга. На дітей чекали цікаві ігри, танці, пісні, літературні загадки та вікторини. А на згадку маленьким читачам залишиться фотографія зроблена разом з літературними героями.

В атмосфері радості пройшло свято *«Ювілей у колі друзів»*, присвячене 50-річному ювілею Дитячої центральної бібліотеки ім. О.С.Пушкіна.

Тиждень дитячого читання – свято тих, хто творить книгу і тих, хто любить читати, свято письменників і видавців, бібліотекарів і читачів, веселих пригод і літературних відкриттів, зустрічей з цікавими людьми та героями книг. Читачі нашої бібліотеки його люблять і чекають з нетерпінням. В цьому році Тиждень пройшов під

назвою «Веселі пригоди в країні Читання», а розпочалось все театралізованим святом «Книга добрий старий друг».

В читальній залі бібліотеки було весело і цікаво адже гостей бібліотеки, запросили в далеке минуле, де вони дізналися, як народжувалася книга, який шлях вона пройшла доки ми побачили її такою, яка вона є. Родзинкою заходу був виступ народного театру книги «Еспада» (художній та музичний керівник О. Певнева). Актори театру: «Королева Книга», «Барон Мюнхаузен», кумедна, весела і життєрадісна «Пеппі Довга Панчоха», маленький «Незнайко», вередлива «Баба Яга» вітали зі святом дітей. Наприкінці театралізованого свята всі читачі отримали у подарунок книги видавництва «Книголав».

Всеукраїнський тиждень дитячого читання

Запам'яталась дітям поетична естафета «Смішинки-веселинки Грицька Бойка», присвячена 95-річному ювілею нашого земляка, відомого українського дитячого поета. Під час заходу маленькі читачі змагалися, хто краще розкаже скоромовку-спотиканку та відгадає загадки. Жарти та веселі сценки з шкільного життя додали всім присутнім гарного настрою.

Чудовим доповненням Тижня була книжкова виставка-знайомство «3 днем народження, книго!», що знайомила читачів бібліотеки з книгами-ювілярами.

Четвертий рік поспіль наша бібліотека працює в рамках Соціокультурного проекту «Вся Україна читає дітям» - Східноукраїнської філії Центру Дослідження Літератури для Дітей та Юнацтва. Щороку проходять обласні «Літні та Зимові читання» яким у нашому місті ми надаємо інформаційну підтримку. Феєричною була церемонія нагородження переможців останньої хвилі Шкільних читань - "Літніх читань-2018" та відкриття п'ятої хвилі - "Зимових читань-2019".

Підведення підсумків Літніх читань-2018

До Книжчиного дому завітали лише переможці із краматорських шкіл, адже загальна кількість учасників перевищила 70 осіб, це ще учні з Костянтинівки, Соледару та

Новоселківського району. Завдяки Дарі Корній та благодійній підтримці друзів із діаспори, діти-переможці та шкільні бібліотеки отримали у подарунок книги зі списку "Зимових читань-2019". Цьогоріч були відзначені і учителя української мови із ЗОШ № 4,33,18,10,16, які підготували найбільшу кількість конкурсантів. Дитяча бібліотека отримала також у подарунок книжки. Захід висвітлювало місцеве телебачення телеканал СКЕТ, популяризуючи сучасне українське слово.

Цікавим і водночас пізнавальним був воркшоп за темою *«Сміх як найзагадковіша людська здібність»* для старшокласників. Захід тривав 4 години. Була підготовлена інформаційна година *«Творці українського гумору»*, перегляд фільму *«За двома зайцями»* українською мовою. Із захопленням присутні спостерігали, як справжні актори-гумористи декламували гуморески П. Глазового. Також, діти прийняли участь у стресотерапевтичному занятті з управління емоціями, де вони малювали, майстрували, а потім пояснювали з гумором свої роботи. Весь час за цим процесом спостерігала психолог Ярмач В.В. яка підбила підсумки всьому воркшопу та дала характеристики та поради кожній дитині.

А воркшоп *«Україна Шевченкова квітне, бо вишивана у неї душа»*, дав змогу доторкнутися до найстарішого і найцікавішого виду українського мистецтва – вишивки, на яку завітали учні шкільного українознавчого табору «Світоч». Працівники бібліотеки познайомили дітей з цікавими фактами про українську вишивку, народними прикметами і повір'ями, пов'язаними з цим старовинним видом українського мистецтва, брали участь у вікторині «Українська вишивка».

Родзинкою свята став майстер-клас з вишивки, який провели партнери і давні друзі бібліотеки – члени Українського розмовного клубу «Файно» на чолі з головою клубу - Оксаною Муравльовою. Вразив дітей унікальний документальний фільм «Вишиванка – спадок нації». Цього фільму немає в вільному перегляді на телебаченні та в мережі Інтернет. Весь час, протягом заходу, лунала українська музика та пісні. А неформальна атмосфера давала змогу дітям ділитися своїми враженнями, спогадами та життєвим досвідом.

Отже, така форма як воркшоп - сміливо увійшла у діяльність нашої бібліотеки, сподобалась нашим читачам та дала змогу розкрити всі творчі сторони бібліотечної професії.

Літо – час канікул та веселощів, коли діти відкривають світ і себе в цьому світі. Щорічно Книжчин дім розробляє та реалізує програму літніх читань, що сприяє створенню комфортного середовища, популяризації нових книжок, в бібліотеці проходять цікаві заходи, творчі конкурси, спілкування, тощо. Якщо протягом навчального року у школярів переважає «ділове читання», то влітку весь свій вільний час діти можуть присвятити читанню за інтересами та улюбленим захопленням.

У цьому році **програма літніх читань** пройшла під девізом **«Хай літом Україна вся читає, бо книга нас усіх єднає!»**.

Щоб рости в світі гармонії і творчості, всебічно розвиватися і кожен день дізнаватися щось нове, учні з пришкільних літніх таборів міста під час канікул часті гості Дитячої центральної бібліотеки ім. О.С. Пушкіна.

Для них була організована виставка-круїз *«Неймовірні пригоди по книжковим сторінкам»*, де читачі мали змогу відкрити для себе нових письменників, пізнати світ за допомогою книги та отримати насолоду від читання.

Справжнє літературне асорті *«Галерея добрих книг»* чекало на дітей з пришкільних таборів загальноосвітніх шкіл №24 та №9. Присутні пригадали правила доброти і милосердя, познайомилися з художніми творами про добрі вчинки.

Незвичайною була вікторина *«Ці кумедні тварини»*. Маленькі читачі демонстрували свої знання про братів наших менших, а також дізналися про існування смішних та кумедних законів. Завершився захід переглядом цікавих кумедних відеороликів з життя тварин.

Працівники бібліотеки провели турнір з настільних ігор «Веселі розваги», під час якого діти розділилися на чотири команди і пограли в «Футбол», «Хоккей», «Козацьке лото» та «Більярд». Змагання стали хорошим та корисним способом проведення вільного часу, адже такі ігри сприяють розвитку уваги, пам'яті, реакції, логіки, стратегічного мислення. Досвід нашої роботи підтверджує, що ті заходи, де читачі були активними учасниками, стали для них найцікавішими.

Літо в бібліотеці

По-справжньому гаряче було в читальній залі бібліотеки під час літературної вікторини «Казки мандрують Європою», на яку завітали діти зі шкільного оздоровчого табору ЗОШ № 12.

Дуже подобаються нашим читачам заходи, що відбуваються на свіжому повітрі біля приміщення бібліотеки, адже так читати стає цікавіше та веселіше. Такими були вітамінопрограма «Маленькі секрети лісової аптеки» та гроно цікавинок «Дарує літечко ласкаве дитинства кольори яскраві».

З великим задоволенням діти гортали сторінки яскравої преси з кросвордами, літературними іграми та розмальовками під час години відкриттів «Що? Де? Як?».

Протягом літа для користувачів бібліотеки працював цикл «Книга йде в кіно», де кожен день був присвячений окремій темі. На читачів чекали: день казки, день пригод, день улюблених героїв, день веселої книги та ін.

В день улюбленої книги «Улюблені книги трьох поколінь» бібліотека зібрала маленьких читачів, їх батьків та бабусь на знайомство із книгою Н. Гузєєвої «Як Петрик П'яточкин слоників рахував». Щоб нагадати батькам і познайомити малят із творчістю письменниці в бібліотеці була розгорнута тематична полиця «Діти і батьки читають залюбки», де були представлені книги про кумедного хлопчика Петрика, Капітошку і інших улюблених героїв письменниці, які люблять багато поколінь.

Великою популярністю користувалися мультподорожі «Мультляндія кличе в гості», де малюки із задоволенням дивилися захоплюючі та улюблені мультфільми.

Таким чином, основним завданням культурно-просвітницької роботи цього року, було залучення дітей до бібліотеки, формування в них інтересу до книги і читання, розвиток інформаційної культури в майбутніх громадян України, орієнтація на українську культуру, мову, національно-патріотичні традиції, формування загальнолюдських цінностей та якостей особистості.

Бібліотека планує активно використовувати потенціал дитячої книги для розвитку сучасних користувачів, враховуючи особливості часу, поєднуючи традиційні та інноваційні форми роботи й надалі. Колектив сповнений нових планів, ідей та проєктів, що будуть сприяти становленню бібліотеки як соціально-культурного інституту.

III Інформаційно-бібліотечні ресурси

3.1 Комплектування та використання бібліотечного фонду

Організація та комплектування бібліотечного фонду першочергова задача в роботі ДЦБ ім. О. Пушкіна.

Станом на 01.01.2019 року фонд бібліотеки налічує - **64962** примірників.

За звітний рік до бібліотеки надійшло **1326** примірників на суму: **87039 грн.**

Поповнення складає всього **2,0 %** від загальної кількості фонду.

З них:

- книг, брошур **721 прим.** на суму: **66613 грн.**
 - за кошти бюджету **489 прим. (36,9 %)** на суму: **44834 грн.;**
 - за кошти спец. рахунку - **0 прим.;**
 - дар читачів - **0 прим. (0 %)** на суму: **0 грн.;**
 - з обмінно-резервних фондів **202 прим. (15,2 %)** на суму: **20351 грн.;**
 - дар авторів, організацій – **14 прим. (1,1 %)** на суму: **1090 грн.;**
 - інші джерела, заміна - **16 прим. (1,2 %)** на суму: **338 грн.;**
 - перерозподіл – **0 прим.;**
- періодичних видань **605 прим. (45,6 %)** на суму: **20426 грн.**
- електронних видань - **0 прим.** на суму: **0 грн.**

Наша відкрита діяльність позитивно впливає на оновлення фонду бібліотеки. Кожна презентація, кожна зустріч зазвичай закінчується переданням сучасної літератури до фонду бібліотеки. У звітному році ми отримали подарунки від видавництва «Книжковий клуб «КСД», «Урбіно», «Грані – Т», «Академія», «ВСЛ» тощо.

Представники видавництва «Книголав» провели презентацію та подарували бібліотеці книгу «Сила дівчат: маленькі історії великих вчинків». Завдяки благодійному фонду ЛакіБукс – «Я майбутнє України» бібліотека отримала найкращу сучасну науково - популярну літературу для дітей 10-14 років.

Книжкові подарунки від благодійного фонду «ЛакіБукс»

Одним з основних завдань бібліотеки залишається формування фонду краєзнавчої літератури. Нам приємно, що після презентації, бібліотека отримала в дар від краматорської письменниці Д. Буцанець, нову поетичну збірку «Добро і зло». З нагоди 150-річчя міста Краматорська в бібліотеці з'явилися книги, присвячені історії міста:

А. Юзвін «Краматорка, Краматоровка, Краматорск», В. Коцаренка «Краматорськ: витоки», «Краматорск. Страницы истории».

Дуже приємно, що в рамках Регіональних та місцевих програм «Розвитку публічних бібліотек Донецької області» та «Розвитку культури і туризму області» на 2016-2018 роки, а також програми «Оновлена Донеччина» за сприяння Донецької обласної державної адміністрації були видані художні, історичні, а також довідкові та науково-популярні книги екологічної тематики. Це – «Червона Книга Донецької області: тваринний світ», «Природно-заповідний фонд Донецької області», О. Бульбенко «Про що розповіла папороть» та «Маленькими ніжками – заповідними доріжками» тощо.

Завдяки БФ «Карітас Краматорск» був виданий і з'явився у нашій бібліотеці збірник наукових праць на основі матеріалів провідних краєзнавців Донецької області «Північна Донеччина: час, події, люди».

Представники Краматорської міської організації партії «Блок Петра Порошенка «Солідарність» на чолі із її керівником, депутатом В. Власенко завітали до ДЦБ ім. Пушкіна, де привітали працівників з Днем Гідності та подарували цінні примірники книжок з історії України.

У цьому році було придбано літературу на допомогу організації вільного читання членів сімей, по культурі сімейних відносин, сімейній педагогіці, новими виданнями з психології, статевого виховання, медицині, здорового харчування тощо.

При комплектуванні фонду працівники бібліотеки використовували різноманітні доступні джерела поточної інформації: каталоги, анотовані плани видавництва, електронні прайси, рекламні буклети, періодичні видання, інтернет-книгарні, ЗМІ, рекомендаціями соціокультурного проекту «Вся Україна Читає Дітям» – Центру Дослідження Літератури для Дітей та Юнацтва, котрий має на меті популяризувати сучасну українську літературу тощо. Також ми звертаємо увагу при комплектуванні на різні премії, конкурси, номінації як в Україні так і на міжнародному рівні. Так в бібліотеку була придбана книга А. Коршунової «Комп і компанія» - переможця у номінації Дитяча книга року BBC - 2017 та конкурсі «Коронація слова». Було приділено увагу новій галузевій, довідковій, художній дитячій літературі.

Продовжує поповнюватися новою літературою українсько-чеський Інформаційно-культурний центр «Чеська ластівка».

Завдяки цим новим надходженням було створено ряд інформаційних виставок. (Див. розділи II, IV).

У 2018 році продовжує зберігатися тенденція поповнення бібліотечного фонду якісною україномовною літературою (отримано **укр. мовою 929 прим.**; **рос. мовою – 397 прим.**, **інозем. мовами – 0 прим.**)

Суттєво поповнилася наша книгозбірня завдяки державній програмі «Українська книга». Всього було придбано - **200 прим.** книжок.

Безкоштовне поповнення фонду бібліотеки склало лише **2,3 %** від загального надходження літератури.

Велике значення має передплата періодичних видань, як одного з найдоступніших джерел інформації з усіх галузей знань. У цьому році є невелике збільшення надходжень **періодичних видань - 73 назви** (2017 р. - 67 назв). При формуванні фонду періодичних видань бібліотечні працівники звертають увагу на вікові потреби читачів.

Протягом року велику роботу провели працівники бібліотеки по рекласифікації фонду з ББК на УДК. Був повністю перешифрований та переставлений фонд відкритого доступу абонементу для 5-9 класів. Близько 25000 примірників книг.

На превеликий жаль, основну частину нашого фонду, все ще складає література зформована в 80-90-ті роки минулого століття, яка вже фізично і морально застаріла, вона непридатна для подальшого використання. Все це зумовлює вилучення такої літератури з фонду, що призводить, відповідно, й до постійного зменшення загального фонду бібліотеки.

У звітний період інтенсивно продовжувалась робота по списанню бібліотечного фонду. Було списано й знято з обліку - **2452 прим.** документів.

3.2 Робота з читацькими відмовленнями

Читацький попит є одним з показників, що характеризують якість комплектування Дитячої центральної бібліотеки ім. О. Пушкіна, повноту задоволення інформаційних запитів користувачів, збереження та раціональне використання її фондів. Основними мотивами звертання читачів до нашої дитячої бібліотеки є перш за все навчальні потреби, також цікавить література пізнавального характеру та читання художньої літератури для відпочинку; дуже рідко – самоосвітні мотиви, ще рідше – громадські.

За 2018 рік у бібліотеці було зафіксовано 109 відмовлень. Найбільша кількість на абонементі, що обслуговує учнів 5-9 класів - (73,4 %), менше у відділі, що обслуговує дошкільників та учнів 1-4 класів - (23 %), та (3,6 %) відмов було в читальному залі.

За галузями знань відмови цього року розподілилися таким чином:

- суспільно-політична література - 15 найменувань (13,8%).
- твори художньої літератури - 91 найменування (83,5%)
- мистецтво та спорт – 2 найменування (1,8%)
- природно-наукових – 1 найменування (0,9%)

Проаналізувавши зошити обліку незадоволеного попиту читачів за цільовим призначенням бачимо, що найбільша кількість відмов у цьому році, як і в минулому, це відмови на твори за шкільною програмою, як українських так і зарубіжних авторів. Бракує також і сучасних книг для дітей з літературознавства і мовознавства. Попит на галузеву літературу цього року (13,8%) у порівнянні з минулим роком (12,2%) збільшився на 1,6%, за рахунок зростання інтересу читачів до сучасної літератури з психології, техніки та літератури з історії рідного краю.

Аналіз незадоволеного читацького попиту показав, що більшість запитаних книг - зі списків рекомендованої літератури на літо, яку користувачі не отримали через відсутність її у фонді бібліотеки, та через недостатню кількість наявних екземплярів. Це такі твори, як: Азимов А. «Професія», Астаф'єв В. «Кінь з рожевою гривовою», Павленко М. «Русалонька із 7-В», Амонд Д. «Скеллінг», Енде Г. «Джим Гудзик і машиніст Лукас», Рутківський В. «Джури козака Швайка», Чемерис В. «Вітька+Гая», Платонов А. «Юшка», Костенко Л. «Чайка на крижині».

Відмови за інтересами читачів пов'язані з більшою їх проінформованістю завдяки мас-медіа та мережі Інтернет. Сучасні маленькі читачі із задоволенням читають фентезі, дитячі детективи та історії про стосунки підлітків. Це такі книги, як: «Коти-воякі» Е. Гантер, серія книг про «Таню Гроттер» Д. Емця, фантастичні пригоди у книгах: Р. Ріордана, Серії книг «Star war», Чбоски С. «Добре бути тихонею», добрі казки Усачева А. Каверина В., п'єси-казки Куфко Н. та «Співуча глина» Кара-Васильєва Т.

У читальному залі 5-9 класів цього року, зафіксовані тематичні відмови на вузькопрофільні видання з детального вивчення біографії Т.Г. Шевченка, відмови пов'язані з історією рідного міста Краматорська.

Реалії бібліотечного сьогодення такі, що здебільшого бібліотекарі змушені відмовляти читачеві через:

- відсутність видання або його малу екземплярність;
- обмеженість коштів на комплектування;
- відсутність перевидань творів, особливо українською мовою;
- лакуни у комплектуванні.

Не дивлячись на часту зміну списків творів для вивчення зі шкільної програми на літо та брак коштів на придбання літератури, бібліотека працює над можливістю використання всіх ресурсів для задоволення інформаційних потреб користувачів.

Так, протягом року бібліотека доукомплектувала свої фонди за рахунок книг які отримала за кошти з місцевого бюджету, книг отриманих за державною програмою «Українська книга», від благодійного проекту «ЛакіБукс» а також подарованих читачами, видавництвами та письменниками.

Цією літературою були задоволені запити читачів з рукоділля, медицини, міфології, фольклору, історії. Фонд художньої літератури середнього абонементу поповнився книжками з серії історій про «Трейсі Бікер» Вілсон Д., детективні історії «Знаменитая пятерка» Блайтон Е., «Неймовірні пригоди Івана Сили» Гаврош О., Глібов «Байки», «Гамлет» В.Шекспир.; молодший абонемент для своїх читачів отримав серію книг про «Пригоди Падінгтона» Бонд М., «Пригоди про Малого Вовчика» Вайброу І., «Казки народів світу», Бойко Г. «Вереда» та інші.

Відділ читального залу отримав до своїх фондів унікальні видання з історії рідного краю та міста: Тутова Н.О. «Бойківщина – Донбас. Збережемо пам'ять», «Перші Янківські краєзнавчі читання», Юзвин А.А. «Краматорка, Краматоровка, Краматорськ».

Для всеохоплюючого задоволення інформаційних потреб читачів бібліотека веде картотеку доукомплектування, звертається до внутрішньо – системного книгообміну, застосовує постановку читачів на чергу, використовує ІТ-технології у вигляді електронної доставки документів підвищеного попиту та проводить для читачів SMS- інформування нових надходжень літератури до бібліотеки. Та повністю, на жаль, уникнути відмовлень не можливо тому, що запити користувачів постійно змінюються, але наше завдання всіляко їх виконувати.

Для позитивного вирішення ситуації з відмовленнями нам також допомагає фонд ЦСПБ. За рік було задоволено 28 запити із центрального книгосховища системи, із фонду бібліотек-філій - 13, інтернет-ресурсами – 21.

3.3 Використання єдиного фонду системи та МБА

Давня, перевірена роками, форма дистанційного обслуговування — МБА, ВСО сьогодні набуває нового змісту. Відповідь на свої запити, надіслані електронною поштою, користувачі в основному отримують у той же день. Наявність копіювальної техніки дає можливість зробити ксерокопію чи сканування будь-якого документу і відправити його користувачеві. Такі віртуальні довідки виконуються без додаткових затрат часу і коштів.

Показовим є збільшення до бібліотеки надходжень нової літератури.

Тому кількість читачів, обслугованих завдяки ВСО, зменшується з кожним роком: 2016 – 135, 2017 – 106, 2018 – 93.

У звітному році зроблено 78 замовлень; отримано 96 примірників книг, видано – 200 прим.

Крім того, протягом року проводився взаємообмін книгами з бібліотеками-філіями №№ 2 і 3 та ЦМПБ.

У цьому році також, через те, що ми знаходимося у зоні ООС, послугою МБА наші користувачі не користувалися, нам було відмовлено.

Але з нашого фонду було видано 85 прим. книг для ЗОШ №№ 9,12.

3.4 Вивчення складу бібліотечного фонду

У звітному році бібліотекою був проведений **статистичний аналіз використання бібліотечного фонду, розділ 91 «Географія».**

Згідно систематичних каталогів для учнів молодшого та середнього шкільного віку та учнів старшого шкільного віку і організаторів дитячого читання розділ «Географія»

налічує **479** назв книжкового фонду. Всього було переглянуто на полицях **477** примірників книг та брошур, **2** примірника – видано читачам.

Таблиця 1

Всього за каталогом	Видано читачам	Переглянуто на полицях	Використання					
			Не видано жодного разу	Видано 1-2 рази	Видано 3-5 разів	Видано 6-10 разів	Видано 11-20 разів	Видано більше 20 разів
479	2	477	31	57	168	139	55	29
100%	0,4%	99,6%	6,5%	11,9%	35,0%	29,0%	11,6%	6,0%

З аналізу видно, що жодного разу не було видано 31 примірник, або 6,5%. В основному це дублетна література: Корнєєв В. П. Географічні ігри та розваги. – К.: Рад. Школа, 1985; По материкам и океанам: беседы о книгах по географии для уч-ся 6-8 кл. – М.: Книга, 1980; Баландин Р. К. Н. Н. Миклухо-Маклай. – М. Просвещения, 1985 та інші.

Не користуються попитом книги серії «В сім'ї єдиній», «По ленинским заветам».

Лише 1 – 2 рази було видано читачам 57 примірників або 11,9 % від загальної кількості літератури. Це такі видання як : Болотников Н. Я. Последний одиночка. Жизнь и странствия Н. Бегичева. – М.: Мысль, 1976, Друянов В. А. Рыцарь факта: Книга об акад.. В. А. Обручеве. – М.: Знание, 1984, Дуэль И. Линия жизни. – М. : Политиздат, 1977. – (Герои Советской Родины) та інші.

Велика кількість літератури (166 прим., або 35,0%) була видана читачам від 3 до 5 разів. Серед них: Кублицкий Г. Весь шар земной...: рассказы о путешествиях и открытиях. – М.: Дет. лит., 1980, Мирошникова В.В. 100 знаменитых путешественников .- Х.: Фолио, 2004, Мурзаев Э. М. Рассказы об учениях и путешественниках. – М.: Мысль, 1979, Сенкевич Ю. А., Шумилов А. В. Их позвал горизонт: об открытиях и судьбах географов и путешественников. М.: Мысль, 1987 та ін..

Від 6 до 10 раз було видано читачам 44 прим., або 18,3%. Це такі видання, як: Сто великих путешественников / Автор – сост. И. А. Муромов. – М.: - Вече, 1999, 300 путешественников и исследователей : биографический словарь. – М.: Мысль, 1966, Я познаю мир. Великие путешествия: дет. энциклопедия М.: АСТ; Астрель, 2001 та інші книги.

Від 11 до 20 разів було видано читачам 55 прим., або 11,6%. Це навчальні посібники: Бершацька Т. В. Хрестоматія з фізичної географії України, 8 кл. – Тернопіль, 1998, Маринич О. М., Шищенко П. Г. Фізична географія України : підручник для вузів. – К.: Знання, 2003, Слюсарев А. А. Природа Донбасса. – Донецьк, Донбасс, 1983, Масляк П. О. Країнознавство : підручник для вузів. К. : Знання, 2007 та інші.

Більше 20 разів видано читачам 29 прим. , або 6% від загальної кількості книг. Це СД – Р «Країни світу»: навч. Програма з елементами гри. – К. : ВТ «Просвіта», 2012, Географія: навч. Посібник для старшокласників та абітурієнтів. Відповіді на всі питання нової програми. – К. : Знання, 2006, Губарев В. К. Географія світу : довідник школяра і студента. – Донецьк, БАО, 2007, Страны мира : справочник для эрудитов и путешественников. Х.: Кн. Клуб, 2005, Краткая географическая энциклопедия. В 5-ти Т. – М.: Сов. Энциклопедия, 1960 та інші.

Аналіз показав, книги розділу «Географія» користуються попитом у читачів. Середня кількість примірників книг становить 2,2. Питома частка фонду «Географія» по відношенню до загального фонду бібліотеки - 11%. Фонд розділу «Географія» складається із: 95,4% видань - книги, 4% - брошури; 0,6% - СД- диски. Переважна кількість (97,8%) літератури – видана російською мовою.

Таблиця 2

Використання бібліотечного фонду розділ 91 «Географія» відділами бібліотеки

Всього	Абон. мол. відділ	Абон. сер. відділ.	Ч/З мол. відділ	Ч/З сер. відділ	Інтерн.-центр	У т. ч. журн. і електр. ресурси
646	5	4	25	461	151	581
%	0,8%	0,6%	3,9%	71,4%	23,3%	90,0%

За поточний рік книговидача розділу «Географія» по бібліотеці становить - **646** примірників, а саме: абонемент мол. відділу – 5 прим. (0,8%); абонемент сер. та ст. віку – 4 прим. (0,4%); читальний зал мол. відділу – 25 прим. (3,9%); читальні зали середнього та старшого віку – 461 прим. (71,4%); Інтернет центр - 151 ресурс, або (23,3%).

Із аналізу видно, що більшість читацьких запитів задовольнялись через читальні зали. Це визвано тим, що там зібрана нова література, періодичні видання а фонди абонементів застаріли і не представляють інтересу для читачів.

При аналізі використання книжкового фонду складно встановити точність видачі книг, періодики і електронних ресурсів, так як при проведенні масових заходів, в рамках роботи Школи Єврознавства, Інформаційно–ресурсного центру «Чеська ластівка» широко використовуються періодичні видання, ресурси Інтернету.

До того ж видача Інтернет-центру додається до загальної книговидачі бібліотеки, але вона складається тільки з використанням інтернет-ресурсів.

Тому, видача періодичних видань, електронних ресурсів по бібліотеці, розділу 91 «Географія», складає 90%.

Такий великий відсоток використання періодики і інтернет-ресурсів викликаний застарілістю книжкового фонду.

Таблиця 3

Хронологічний склад розділу 91 «Географія»

Усього	60-і роки вид.	70-і роки вид.	80-і роки вид.	90-і роки вид.	2000 – 2009 роки вид.	2010 -2018 роки вид.
479	20	129	194	41	73	22
100 %	4,2%	26,9%	40,5%	8,6%	15,2%	4,6%

Із таблиці № 3 видно, що 80,2% бібліотечного фонду складають книги, видані в 60 – 90-х роках минулого століття і лише 19,8% видані після 2000 року. До того ж кількість книг, придбаних у 2010 – 2018 р.р. (4,6%) в порівнянні з 2000 – 2009 рр. різко скоротилося (15,2%).

Нові книги з географії бібліотека, здебільшого, отримала у форматі енциклопедій і тому вони знаходяться з читальних залах. Так із 12 книг, які знаходяться у відділі обслуговування молодшого шкільного віку, 9 із них – енциклопедії.

Велику кількість читацьких запитів з географії працівники бібліотеки задовольняли книгами–довідниками, енциклопедіями, які зашифровані у розділ 030 «Довідкові видання». Це такі книги як: «О странах и народах»: энциклопедия для детей «Аванта+», Малая энциклопедия стран та інші.

Аналіз показав, що не зважаючи на проведену велику роботу в бібліотечному фонді утворилася пасивна частина розділу фонду «Географія». Її причини - надмірна

дублетність, застарілість та зношеність. В останні роки набагато менше читачів користуються книгами серії «Знание», підручниками, виданими в 70 - 90 рр. минулого століття.

Для покращення роботи з фондом розділу «Географія» необхідно придбати нову літературу і оформити тематичну полицю «По країнам і континентам», а за допомогою літератури, випущеної раніше, організувати книжкову виставку «За сторінками забутих книг». Дублетні книги необхідно передати в ОРФ ЦСПБ, а зношену та застарілу літературу списати.

Не зважаючи на бурхливий розвиток нових інформаційних технологій, дитячі газети і журнали продовжують бути джерелом знань, порадиниками і друзями дітей. Саме тому в Дитячій центральній бібліотеці ім. А. Пушкіна, періодика займає одне з найголовніших місць.

З метою корегування асортименту передплати періодики було зроблено «Аналіз використання періодичних видань за 2018 рік».

Таблиця 4

Аналіз використання періодичних видань

	СПЛ	П/З	Техніка	С/г	Спорт та мистец.	Худож. літ-ра	Укр. літ-ра
Усього назв – 71	46	3	11	2	3	6	44
%	64,8	4,2	15,6	2,8	4,2	8,4	62
Примірників - 605	388	30	95	22	26	44	345
%	64,2	4,9	15,7	3,6	4,3	7,3	57
Книговидача - 33481	21495	1641	5256	1205	1440	2444	19084
%	64,2	4,9	15,7	3,6	4,3	7,3	57

Протягом 2018 року бібліотека отримала 71 назву періодичних видань, або 605 примірників. З них: газет – 7 примірників (1,2%), журналів – 596 примірників (98,5%) і 2 комплекта «Скарби» та «Класна література» (0,3%).

Аналіз галузевого складу періодичних видань показав, що газети і журнали суспільно-політичного складу, як завжди займають найпочесніше місце і складають - 64,2 % від загальної кількості примірників, природничо-наукові – 4,9%, технічні науки – 15,7%, с/г -3,6% мистецтво та спорт - 4,3%, мовознавчі і лєтературознавчі – 7,3%.

При формуванні фонду періодичних видань бібліотечні працівники звертають увагу на вікові потреби читачів. Так для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку бібліотека передплатувала 27 назв журналів і газет. З них 20 видань українською мовою. Найпопулярніші з них: «В гостях у казки», «Черепашки Ниндзя», «Играй и учись», «Чарівна принцеса», «Барвінок», «Смайлик», «Пізнайко». Ці журнали настільки подобаються малечі, що бібліотека передплатує їх кожного року.

Для підлітків середнього та старшого шкільного віку в 2018 році було передплатено 31 назву періодичних видань. З них 16 видань українською мовою.

Аналіз книговидачі періодичних видань показав, що в порівнянні з 2017 роком видача періодичних видань зросла на 9,7% і складає – 33481примірників. (2017р – 30120 прим.)

Від загальної книговидачі по бібліотеці за рік - 118000 прим, це 27,8%. (2017р.- 25,6%)

У 2018 році збільшився асортимент передплати, з'явилися нові інтереси читачів, які зростають з кожним роком. Адже дитячі газети та журнали яскраво оформлені, а інформація в них завжди цікава і актуальна.

З кожним роком, на Україні все більшу популярність набирає Міжнародний інтерактивний учнівський природничий конкурс «Колосок», який проводиться з метою популяризації природничих наук серед учнів. Для підготовки до цього конкурсу завжди стає в нагоді журнал «Колосок», який передплатує наша бібліотека.

А журнали «Юная Леді», розповідь про яскраві тренди сезону і дасть практичні поради про те, як виглядати модно! Останні новини та події про зіркове життя зручно дізнаватися разом з журналом «Отдохни».

Для наших постійних відвідувачів - «Українського розмовного клубу «Файно», бібліотека передплатує журнали з рукоділля: «Вышиванка», «Мое хобі», «Жасмін», «HANDMADE» та ін.

Для організаторів дитячого читання передплатуються такі корисні газети та журнали, як «Шкільна бібліотека», «Позакласний час», «Розкажіть онуку», «Дошкільний навчальний заклад» тощо. Де завжди можна знайти корисні поради з виховання дітей, цікаві ігри, пісні і сценарії різноманітних свят та інші методичні поради для вчителів та вихователів дитячих садків.

Дитяча центральна бібліотека ім. О. Пушкіна вивчає і зберігає історію рідного краю аби донести її до прийдешніх поколінь. І в цьому нам допомагає періодика з краєзнавства, яка віддзеркалює всі події суспільно-політичного і культурного життя нашого міста і регіону. Тому формування і збереження фонду краєзнавчих видань, є пріоритетним напрямком нашої бібліотеки. Краєзнавчі газети «Восточный проект», «Технополис», бібліотека отримує безкоштовно від видавництва, а безкоштовний примірник «Краматорская правда», перестав надходити безкоштовно до бібліотеки з другого півріччя 2018 року, тому аби оперативно і своєчасно інформувати читачів про події в політичному і культурному житті міста бібліотека включила його до списку передплати періодичних видань.

Але нажаль, не всі передплачені в 2018 році журнали надійшли до бібліотеки. Взагалі, слід зауважити, що кожного року зростають випадки, коли видавництва включають до списку Каталогу видань України «Преса поштою» журнали, які потім просто не видають. Так бібліотека не отримала журнал «Аксесуари» на який так чекали наші українські майстрині. Популярний журналу «Лошадки», який любила як малеча, так і підлітки, замінений видавництвом на другий примірник журналу «Котелло», який наша бібліотека і так передплатує. Тобто замість двох окремих назв журналів, бібліотека і читачі отримали, по два номери однієї і тієї ж назви журналу. Перестав виходити популярний журнал «Губка Боб и его друзья» (замість шести номерів бібліотека отримала лише один), а журнал «Маша в стране чудес» видавництво замінило власноруч на журнал «Ежик».

Крім того, деякі періодичні видання надходять до бібліотеки з великою затримкою, наприклад журнали «Вышиванка», «DIANA», «Весела перерва» і «Веселі уроки». А такий журнал, як «Вишивка. ДІАНА ПЛЮС» взагалі не можна назвати журналом, бо він не відповідає жодним критеріям журналу.

Для популяризації періодичних видань в бібліотеці постійно діють виставки: «Журнальна мозаїка», «В об'єктиві сьогодення», «Яскравий світ журналів», а для наймолодших читачів організована виставка-інформація «Журнали гортайте та світ пізнавайте».

В 2018 році для більшого заохочення користувачів до читання газет і журналів бібліотечними працівниками було проведено: прес – огляди «Ці видання навчать вас і розважать», «На дозвіллі не сумуй-почитай і поміркуй!», а для відвідувачів українського розмовного клубу «Файно» проведена презентація журналу «Вышиванка».

Крім того в бібліотеці постійно діє пересувний читальний зал на базі школи-інтернату № 18.

В рамках Тижня дитячого читання «Веселі пригоди в країні Читання» в бібліотеці пройшов День дитячої періодики «Щоб все діти добре знали, є газети і журнали!».

На основі аналізу періодичних видань для дітей можна стверджувати, що ринок дитячої періодики насичений – існує вибір і щодо змісту, й оформлення, мови і ціни. Але в той же час бракує періодичних видань для підлітків і юнацтва, хотілося, щоб наші вітчизняні видавництва приділяли більш уваги саме цій категорії читачів, адже це саме той складний вік, коли формується особистість.

3.5. Робота по збереженню бібліотечного фонду

Важливим та серйозним напрямком діяльності бібліотеки є робота по збереженню фонду, яка починається з моменту надходження книг і триває протягом усього періоду їх використання та зберігання в бібліотеці.

У 2018 році відбувся переоблік бібліотечного фонду, який не виявив недостачі. Комісія по переобліку визначила, що стан облікових документів та бібліотечний фонд ДЦБ ім. О. Пушкіна знаходиться у задовільному стані. В умовах відкритого доступу до фонду бібліотеки, необхідним є контроль за виносом літератури. В нашій бібліотеці такий контроль здійснюється за допомогою контрольних талонів, які видаються користувачам, а при виході вони пред'являються черговій.

Бібліотекарі повсякчас ведуть боротьбу з читацькою заборгованістю: це бесіди при запису до бібліотеки, щоденні бесіди з читачами, які мають мету - попереджати про бережливе ставлення до книг, їх вчасне повернення. Працівники бібліотеки через індивідуальні бесіди виховують у читачів відповідальність за одержану літературу, своєчасне повернення книги до бібліотеки. Всього за минулий рік проведено 1528 бесід з читачами та 385 з батьками, чиї діти повертали літературу у неналежному стані або з запізненими строками.

Протягом року працівники бібліотеки систематично виявляють по формулярах тих читачів, що заборгували та телефонують їм з нагадуванням повернути книги. За рік було зроблено 282 дзвінка, 5 рейдів по квартирах читачів, які заборгували літературу. За допомогою волонтерів, з числа активних читачів бібліотеки, було повернено 8 книг. Двічі на рік складаються списки боржників по школах мікрорайону. Всього було складено 23 списки. За 2018 рік ліквідовано 451 заборгованість у читачів-боржників, повернуто до бібліотеки 832 книги. У випадку, коли книга втрачена або пошкоджена, оформлюється її заміна аналогічною або рівноцінною книгою. У 2018 році було складено 1 акт на 15 примірників.

Для більш повного задоволення запитів наших читачів бібліотека користується виданнями з єдиного фонду ЦСПБ, наявність яких щоквартально звіряється із зошитом, в якому ця література ретельно фіксується. Також ведеться та регулярно контролюється картотека видачі цінних книг.

Бібліотекарі абонементів підготували та провели Дні повернутої книги *«Припини бути боржником! Стань читачем!»*. В ці дні кожен читач, який заборгував книги, мав змогу повернути літературу без будь-яких санкцій та нарікань. Цією можливістю скористалися 20 користувачів та повернули до бібліотеки 53 книги. Такі форми роботи є дуже дієвими.

В бібліотеці працює палітурна майстерня *«Книзі - нове життя»*, де силами робітників бібліотеки та активом читачів регулярно ремонтуються книги. За минулий рік було відремонтовано 298 книги (з них 14 книг читачами).

Колектив бібліотеки ретельно дотримується санітарно-гігієнічних правил збереження книжкового фонду, з цього приводу щомісяця в бібліотеці проводяться санітарні дні.

IV Інформаційно-бібліографічне забезпечення запитів та потреб користувачів

4.1 Створення позитивного інформаційного простору та гарантований доступ до інформації всіх категорій читачів. Інформаційно-рекламна та видавнича діяльність

В умовах сьогодення, коли інформація стає одним із провідних ресурсів розвитку суспільства, значно активізується роль бібліотеки, як інформаційного центру, головним призначенням якого є культурно-просвітницьке та інформаційно-бібліографічне забезпечення користувачів, пошук нових підходів для удосконалення своєї діяльності. Бібліотека залишається загальнодоступним і безкоштовним джерелом отримання різноманітної інформації для всіх верств населення. Тому у 2018 році діяльність Дитячої центральної бібліотеки ім. О.Пушкіна була спрямована на здійснення оперативного і комфортного обслуговування читачів на високому рівні, забезпечення користувачів інформацією для задоволення їх культурно-освітніх та соціально-побутових потреб, здійснення просвітницької діяльності шляхом популяризації досягнень вітчизняної та світової науки, культури та літератури, підтримання позитивного іміджу бібліотеки, впровадження нових форм роботи та сучасних інформаційних технологій.

Основним завданням інформаційних служб нашої бібліотеки у звітному році було надання всім категоріям користувачів доступу до інформації в різних форматах для створення комфортного інформаційного простору та популяризація дитячого та родинного читання серед населення всіма формами та методами інформаційно-масової та рекламної діяльності.

З цією метою бібліотека проводила різноманітні інформаційні заходи, виконувала довідкове обслуговування читацьких запитів, проводила соціологічні дослідження для вивчення попиту та уподобання відвідувачів книгозбірні та видавала власні інформаційно-рекламні й бібліографічні матеріали, які спрямовували читачів до кращих видань і ресурсів. Для знайомства читачів з актуальною інформацією з життя суспільства, для освітньої діяльності чи інших інтересів, у бібліотеці були створені різноманітні інформаційні зони: книжкові виставки та перегляди, тематичні полиці, інформаційні стенди та куточки, на яких були розміщені інформаційні матеріали: науково-пізнавальна та художня література, періодичні та електронні видання, власні інформаційні та рекламні видання бібліотеки, які користувалися незмінним попитом користувачів.

Протягом року здійснювалася рекламна та інформаційно-бібліографічна підтримка різноманітних проєктів та програм бібліотеки, таких як: *«Українські письменники - дітям»*, *«Читаюче місто»*, *«Почитайко»*, *літературно-мистецького фестивалю «Кальміус»*, *українського розмовного клубу «Файно»*, *культурно-інформаційного центру «Чеська ластівка»* та ін. У рамках їх діяльності створювалися рекламні оголошення та буклети, експрес-виставки та перегляди видань, видавалися списки читання та рекомендаційні покажчики, йдучи назустріч побажанням громади, проводилися творчі зустрічі, презентації книг та журналів, огляди літератури тощо.

Так, наприклад, бібліотека здійснювала інформаційне забезпечення щотижневих занять членів клубу «Файно», різноманітних майстерок та зустрічей з цікавими людьми. Для поціновувачів мистецтва української вишивки бібліотекою була проведена *презентація журналу «Вишиванка»*. Експрес-інформації різноманітної тематики були підготовлені працівниками бібліотеки у рамках діяльності проєкту «Родинне коло». Для бажаючих покращити свої мовні навички бібліотека проводила безкоштовні курси української мови, які проводила бібліотекар С. Булава.

Не менш насиченою була робота культурно-інформаційного центру «Чеська ластівка», в якому також проводилися безкоштовні мовні курси. Власне, заняття курсів не обмежуються тільки вивченням чеської мови, вони вже давно перетворилися у зустрічі за

інтересами, які збирають любителів чеської культури та європейських цінностей. Для бажаючих вивчати чеську мову бібліотека готувала різноманітні презентації, відео перегляди, інформаційні дайджести тощо. Так, були проведені презентації: «Далека й близька Чехія», «*Čeština: особливості мови*», «Карлів міст – візитка Праги»; інформаційний коктейль «Чеські товари, що підкорили світ»; культурна мозаїка «Чеські традиції», віртуальний квіз «Як добре ви знаєте Прагу?»; інформ-кліпінг «Еко-подорож Чехією», перегляди чеських фільмів.

Заняття курсів чеської мови

З метою популяризації власних книжкових фондів, було проведено огляд літератури «Книги паралельними мовами», під час якого слухачам курсів представили видання, які представлені в фонді бібліотеки одночасно чеською, українською та російською мовами. Великою популярністю у відвідувачів «Чеської ластівки» користувалися «живі» зустрічі: з носіями чеської мови, трудовими мігрантами, цікавими людьми, які ділилися своїми спогадами про відвідування Чехії. Так, наприклад, цікаво пройшла зустріч з представником української діаспори в Чехії, нашим земляком п. Володимиром Шахом, який розповів присутнім про програми соціалізації, навчання та працевлаштування українців у Чехії, поділився своїм власним 20-річним досвідом життя в цій країні. Такі зустрічі сприяють створення об'єднань громадян за інтересами, їх згуртуванню навколо культурно-інформаційного центру та бібліотеки.

Серед слухачів чеських курсів бібліотека вже традиційно проводить експрес-опитування «Навіщо ви вивчаєте чеську мову?». Його результати доводять потребу серед міської громади у інформаційно-освітніх послугах, що надає їм «Чеська ластівка», адже основною мотивацією для відвідування центру його користувачі назвали: туристичні поїздки, можливість навчання та роботи у Чехії, еміграція, спілкування з чеськими друзями, знайомство з культурою братнього європейського народу. На питання «Чого ви чекаєте від курсів?» більшість респондентів відповіли: нових знань, цікавих вражень, спілкування у колі однодумців, знайти друзів. У звітному році **слухачами курсів чеської мови стали 37 чол.**

Широкою увагою користується у читачів, і особливо - у відвідувачів безкоштовних чеських курсів, відкрита інформаційна зона «Ми – єдина європейська родина», створена в рамках роботи Школи Єврознавства та інформаційно-культурного центру «Чеська ластівка». Вона незмінно привертає до себе увагу відвідувачів бібліотеки.

Для висвітлення діяльності ГО та інформаційно-культурного центру бібліотека створила й модерує сторінку «Чеська ластівка» в соціальній мережі Фейсбук – <https://www.facebook.com/cheskalastivka/>. Її користувачі можуть знайти тут також навчальні матеріали для вивчення чеської мови, анонси та фотозвіти проведених заходів, корисні посилання тощо.

Аналізуючи проектну діяльність книгозбірні, можна стверджувати, що бібліотека намагається не просто надавати своїм користувачам ту чи іншу інформацію чи послугу, а й формувати навколо себе соціально-культурний простір, залучаючи до себе та будуючи взаємини на основі аналізу й передбачення їхніх потреб.

Протягом звітного року бібліотека, вже традиційно, працювала над корпоративним проектом НБУ для дітей **«Почитайко»**. Було здійснено аудіо запис та **оцифрування 12 творів** для дітей минулих років видання.

Крім цих масштабних проектів здійснювалося також щоденне масове інформування користувачів шляхом проведення масових заходів різної тематики, організації книжкових виставок і переглядів та видання інформаційно-бібліографічної та рекламної продукції, покликаної привернути увагу користувачів до кращих видань та електронних ресурсів. Так, наприклад, великою популярністю у користувачів користувалися виставки-перегляди *«Казковий дивосвіт Ш. Перро»*, *«Від гри – до книги»*, *«Цікаві таємниці в книжковій скарбниці»*, *«Книжковий острів пригод»*, *«З днем народження, книго!»* (книги-ювіляри - молодший відділ обслуговування), *«Ми – єдина європейська родина»*, *«Літературним гурманам»*, *«Фентезі – Forever!»*, *«Читай сучасне українською»* (середній відділ обслуговування), а також інформаційні стелажі та куточки читача *«Українська книга - малятам»*, *«Казковий дивосвіт Ш. Перро»*, *«Дерево читання»*, *«Життя у світі книжок»*.

Біля книжкових виставок

Неабияке задоволення читачам і бібліотекарям приносять нові книги, коли надходять в бібліотеку. Кожна нова книга - це завжди подія та нове знайомство. Знайомству користувачів з книжковими новинками сприяли такі виставки, як: книжкова виставка-дегустація літературних новинок *«Читайте з насолодою!»*, організована на абонементі середнього відділу обслуговування, експрес-виставка *«Стій! Зупинись! Нову книжку подивись!»* (сер. ч/з) та виставка-пропозиція *«Для вас, малюки, новенькі книжечки»* на молодшому відділі.

Популяризації нової літератури був також присвячений День інформації *«Нові книги»*. Виставка-перегляд нових надходжень привернула увагу широкого кола відвідувачів бібліотеки, а бібліографічні огляди *«Новинки - для вас»* (проведено – 2) допомогли користувачам ближче познайомитися з найкращими виданнями для дітей та підлітків. Вдало доповнювало День інформації Бібліо TV, по якому протягом усього заходу транслювалися телеогляди нової літератури. Для повнішого розкриття спектру книжкових новинок було також видано інформаційний бюлетень *«Нові видання»*, список читання *«Нові книги з краєзнавства»* та тематичні експрес-інформації *«ДЦБ ім. Пушкіна рекомендує...»*, а бібліотекарі проводили усні консультації. Захід пройшов ефективно, з представлених 118 видань було видано 37.

День інформації «Нові книги»

Проводячи інформаційну діяльність, бібліотека намагається якомога ширше популяризувати свої фонди, розкрити їх багатство перед читачами. Тому масове інформування користувачів бібліотеки проводилося не тільки книжковими, а й електронними ресурсами та періодичними виданнями. З метою популяризації періодики в читальних залах книгозбірні були створені виставки-перегляди та проведені різноманітні інформаційні заходи. Так, на молодшому відділі обслуговування малюків чекала виставка періодичних видань «Журнали гортайте та світ відкривайте». Спектр періодичних видань для користувачів середнього шкільного віку та організаторів дитячого читання розкривали виставка-перегляд «Журнальна мозаїка» (для ОДЧ) та постійно діючий відкритий перегляд журналів «Яскравий світ журналів». Для любителів газетних видань було організовано виставку-перегляд «В об'єктиві сьогодення».

Комплексним заходом, що найширше розкрив багатство світу періодичних видань, став День дитячої періодики «Щоб все діти добре знали, є газети і журнали!», який пройшов в рамках Тижня дитячого читання «Веселі пригоди в країні Читання». Під час його проведення у читальних залах були проведені розгорнуті перегляди журналів та прес-огляди з циклу «Ці видання навчать нас і розважать» (проведено - 2), а для відвідувачів вільного простору для тинейджерів було проведено бібліотечний урок-презентацію «Періодичні видання для молоді», який познайомив підлітків з кращими журналами для їх віку. Учасниками Дня дитячої періодики стали 43 читачі, яким було представлено близько 200 видань.

День дитячої періодики «Щоб все діти добре знали, є газети і журнали!»

Як бачимо, дитяча періодика користується у наших читачів великим попитом, хоча й належить до тієї категорії видань, яким нелегко конкурувати в сучасному інформаційному просторі. Не зважаючи на бурхливий розвиток нових інформаційних технологій, дитячі газети і журнали продовжують бути джерелом знань, порадиниками і

друзями дітей, про що свідчить аналіз використання періодичних видань (додається до звіту).

Важлива ділянка роботи книгозбірні - видавнича. Бібліотеки сьогодні не лише накопичують документи та інформаційні ресурси, а й створюють власні інформаційні продукти, які стають істотним доповненням інформаційно-бібліографічної діяльності, допомагають популяризації фонду та читання. Для їх підготовки бібліотека проводить ретельний відбір видань, враховуючи кожную вікову категорію та найпоширеніші читацькі запити. У 2018 році бібліотекою було видано ряд посібників різної направленості й тематики, наприклад: рекомендаційні списки читання *«Читаємо сучасне українською»* (для підлітків), *«Мамам і татам – новинки малюкам»* (книги для дитячого розвитку), черговий, 4-й випуск покажчика *«До вашої уваги - нові книги з краєзнавства»*; тематичні експрес-інформації *«ДЦБ ім. Пушкіна радить ...»* (видано - 3); інформаційні бюлетені нових надходжень (видано - 2).

Для користувачів Інтернет-центру було видано **2 веббіографічних покажчики**: *«Вік-енд з Інтернетом»* та *«Символ 2018 року»*, які акцентували увагу відвідувачів центру на кращих ресурсах всесвітньої мережі на цю тематику. У рамках Тижня безпечного Інтернету для користувачів центру була також видана пам'ятка *«Сім буйків в океані соцмереж»*, метою створення якої було бажання убезпечити дітей від безпеки, яка може чекати на них у всесвітньому павутинні.

Крім вищезгаданих видань, бібліотека протягом звітного року розробляла та виготовляла також велику кількість різноманітних плакатів, оголошень та анонсів до конкурсів, масових заходів, займалася художнім оформленням книжкових виставок та куточків.

Для кращого знайомства відвідувачів з бібліотекою та її сервісами було видано інформаційну листівку *«Карта послуг для читачів»*, яка була також презентована під час однієї з Просвітницьких зустрічей з батьками *«Школа позитивного батьківства»*, яка була проведена з членами батьківського клубу «Розвиток» (кер. Світлана Кравченко). Темою зустрічі стала адаптація дітей в україномовному середовищі. Мова йшла про необхідність залучення малюків до українського слова в родині, адже це допоможе їм у майбутньому, при навчанні в школі. Працівники молодшого відділу обслуговування підготували для батьків огляд книжок українською мовою: віршиків, казок, які допоможуть дитині краще пізнати рідну мову, та запросили всіх бажаючих відвідувати безкоштовні курси української мови для найменших, які діють у бібліотеці.

Наступна зустріч з батьками пройшла в рамках проекту «Родинне коло» і була присвячена розвитку творчих здібностей дитини. Бібліотекарі акцентували увагу батьків на тому, що тільки спільні заняття з дітьми, власний приклад, допоможуть їм розкрити свої вміння й таланти, навчать старанності, розвинути фантазію. Огляд літератури *«Творити просто!»* познайомив присутніх з різноманітними техніками та неймовірними ідеями для творчості. Завершився захід майстер-класом з петриківського розпису.

Нестандартно й цікаво пройшла ще одна просвітницька зустріч *«Щаслива жінка – щаслива мати»*, яка відбулася в рамках літературно-мистецького фестивалю «Кальміус». На цей раз члени ГО «Мамочки Краматорська», разом з дітьми, завітали до бібліотеки на зустріч з мамою п'ятьох синів та дбайливою дружиною мера Львова, мистецтвознавицею Катериною Кіт-Садовою. Як їй вдається поєднувати всі ці ролі, все встигати та знаходити час на себе, пані Катерина поділилася з краматорськими матусями. Материнство, родинні турботи, спільні життєві цінності, мир у наших домівках і в країні, все те, що єднає всіх жінок, - саме про це йшла мова під час цієї зустрічі за чашкою чаю. Вона видалася теплою, майже родинною, адже всіх матусь, і Сходу, і Заходу України, об'єднують однакові проблеми.

Приємно, коли бібліотека стає місцем таких зустрічей, допомагає не тільки своїм користувачам, а й членам міської громади, у проведенні дозвілля та вирішенні насущних

питань, стає для них «третім місцем», де можна поспілкуватися з однодумцями та комфортно провести час з дітьми.

Просвітницькі зустрічі «Школа позитивного батьківства»

Серед користувачів бібліотеки продовжувала користуватися великою популярністю бібліотечна послуга «Вік-енд з бібліотекою», яка допомагає організувати дітям цікаве та корисне дозвілля. Бібліотекарі читають дітям, грають з ними в ляльковий театр та ін. ігри, пропонують їм перегляд мультфільмів у мульт-салоні та розвивають їх творчі здібності шляхом проведення різноманітних майстерок та творчих занять.

Дієвою допомогою у цьому напрямку роботи стало відкриття у бібліотеці *комфорт-простору «Наші мрії»*, який було створено за фінансової підтримки уряду Німеччини та Міжнародного благодійного фонду «Карітас Україна» в рамках проекту «Створення багатофункціональних соціальних центрів з питань подолання кризи та самопомогі для осіб та громад, які постраждали внаслідок конфлікту в Україні». У комфорт-просторі маленькі користувачі мають змогу разом з батьками та бібліотекарями займатися творчою та ігровою діяльністю, спілкуватися з однолітками, знімати психологічну напругу, розвивати свої інтелектуальні, комунікативні та творчі здібності, долучаючись до культурно-просвітницьких заходів бібліотеки.

У комфорт-просторі «Наші мрії»

Інформаційна та просвітницька робота з батьками є основою роботи з батьками маленьких читачів, одним з пріоритетних напрямків діяльності бібліотеки. Бібліотечні працівники спілкуються з батьками, залучають до спільного читання з дітьми, рекомендують видання з дитячого виховання та кращі твори для дітей. Такий підхід дає свої позитивні результати. По-перше, все більше користувачів бібліотеки приходять до неї родинami, щоб провести тут вільний час разом з дітьми, отримати необхідну інформацію. Таким чином, відвідування бібліотеки, знайомство з книгою стає усвідомленою потребою

дитини, формує у неї культурні звички. По-друге, зростає імідж і самої бібліотеки, адже найкращою рекламою для неї є відгуки батьків, які вже стали читачами.

Формуванню позитивного іміджу бібліотеки сприяють і засоби масової інформації, на шпальтах яких систематично висвітлюється її діяльність. Так, наприклад, у місцевих друкованих та он-лайн виданнях друкуються анонси масових заходів, бібліотечні новини. Інформація про роботу книгозбірні постійно висвітлюється на сайтах Краматорської міської ради та місцевих тижневиків: «Новости Краматорска», «Поиск», «Восточный проект», «Краматорская правда», на інформаційному порталі «На пульсе Краматорска». А до 50-річного ювілею, який бібліотека відзначила цього року, газети «Восточный проект» та «Новости Краматорска» надрукували великі репортажі про її історію та сучасну діяльність. Усього протягом звітного року було **опубліковано 66 статей**. Це свідчить про те, що робота бібліотек викликає значний інтерес серед громади міста.

Однією з ефективних форм реклами бібліотеки є телебачення. Протягом 2018 року місцевим телебаченням «СКЕТ», обласними телекомпаніями «UA: ДОНБАС» та «Донецчина» було створено **9 телесюжетів** про діяльність ДЦБ ім. Пушкіна. Один з них також був присвячений ювілеєві Книжчиного дому.

Тісна співпраця бібліотеки й телекомпанії «СКЕТ» допомагає популяризації серед міської громади не тільки самої бібліотеки, а й її фондів. Так, наприклад, продовжилася спільна робота бібліотеки й телекомпанії за програмою «**Читаюче місто**». Протягом звітного року було створено **5 нових випусків** однойменної телепередачі.

У рамках цієї співпраці бібліотека також підготувала та випустила в ефір **3 телеогляди нової літератури** з циклу «Книжкові оглядини». Телеогляди мають велику популярність серед містян, читачів бібліотеки та віртуальних користувачів, адже вони також викладаються на сторінках бібліотеки у соц. мережах, у блозі та на власному каналі бібліотеки в YouTube.

Бібліотека прагне, щоб її робота була прийнята і належно оцінена користувачами, а для того, щоб зацікавити постійних і потенційних відвідувачів, через ЗМІ, веб-сайт та соцмережі ми розповідаємо про свої найкращі заходи, що відбулися, рекламуємо майбутні. Це позитивно впливає на імідж бібліотеки та сприяє збільшенню кількості її користувачів.

Так, наприклад, з метою підвищення читацької активності в Інтернет-центрі була проведена гра-лотерея «*Щасливий читацький квиток*», завдяки якій користувачами Інтернет-центру стали 52 чол. Щасливий читацький квиток було визначено випадковим чином. Його володарем став учень 8 класу ЗОШ № 9 Хамзов Роман, який отримав у нагороду «Подарунковий сертифікат на безкоштовну реєстрацію – 2018», бонусний час для занять у Інтернет-центрі та солодкий приз.

Особливий вплив на рекламу, імідж бібліотеки взагалі та з метою залучення користувачів, мали резонансні заходи, що проводилися бібліотекою у співпраці з партнерами.

Спільні з партнерами заходи, що формують імідж бібліотеки у громади міста

Дуже сподобалися містянам зустріч з керівником Школи бойового гопака ім. В.Стуса Віктором Авраменком та воркшоп «Українська вишиванка» (УРК «Файно»); шаховий турнір «Серебряная ладья» (ЦГІ «Зірка Крама»); традиційна зустріч-передача місту Вифлеємського вогню миру (краматорська станиця ПЛАСТу); зустрічі з письменниками, видавцями та літературознавцями М.Морозенко, В.Теремком та Т. Качак під час літературно-мистецького фестивалю «Кальміус» (разом з ГО «Фонд розвитку громади»); обласні та міські виставки дитячої творчості та ін. заходи.

Звичайно, авторитет бібліотеки визначається багатством та якістю бібліотечних ресурсів, ступенем задоволення читачьких потреб. Активність інформаційної роботи зростає в зв'язку з автоматизацією та доступом до мережі Інтернет.

Тому, працівники ДЦБ роблять все необхідне для всебічного задоволення інформаційних потреб читачів: користуються внутрішньо-системним книгообміном, застосовують бронювання літератури, використовують ресурси Інтернету, здійснюють електронну доставку документів, телефонне та SMS інформування про нові надходження. За звітний період бібліотекою було здійснено **11 електронних доставок документів та 29 інформувань у форматі SMS.**

Знати свого користувача, його запити та потреби – основа роботи бібліотеки. Тому ми проводимо довідково-інформаційне і бібліографічне обслуговування всіх категорій користувачів за різноманітними тематичними напрямками. Всього за 2018 рік **індивідуальним інформуванням** було охоплено **23 абоненти**, які інформувалися за **13 темами**. Ефективність інформування склала **264 прим.** наданих видань, складено 5 індивідуальних списків читання. У порівнянні з минулими роками, основні теми читачьких вподобань залишаються майже незмінними, це: чарівні казки, «у світі тварин», дитячі детективи, веселі пригоди, фантастика й фентезі, «юному техніку», «сучасні дівчатка» тощо.

Проте, з'явилася й нова тематика. Були затребуваними книги про війну на Донбасі, знайомство з життям однолітків (серед читачів-підлітків) та «енциклопедії - книги про все на світі» (молодші читачі). Були й більш «серйозні» теми. Так, наприклад, керівник музичного гуртка ЦПР «Джерельце» О.О.Наумова потребувала методичної літератури з проведення народознавчо-музичних свят, а викладача ДДПУ В.Сиротенка цікавила творчість А.Костецького. Завдяки інформації, наданій йому бібліотекою, Валерій Іванович видав наукову працю «Моральність без моралізування: особливості розкриття морально-етичної проблематики в дитячих віршах Анатолія Костецького», яка увійшла до збірника наукових праць «Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти».

Отримували необхідну інформацію й колективні абоненти. Так, **груповим інформуванням** було охоплено **7 абонентів**, які отримували інформацію за **8 темами**:

- Формування екологічних знань у дітей дошкільного віку;
- Інтегровані заняття в дошкільних навчальних закладах;
- Донецчина в 20-х роках ХХ ст.
- Історичне краєзнавство
- Етнографія, культура та звичаї українського народу;
- Особливості вивчення чеської мови;
- Сучасний розвиток мовлення. Стилї мовлення;
- Українська народна вишивка.

Групове інформування отримували: МАН ЦПР; Обласний центр туризму та краєзнавства, Український розмовний клуб «Файно», ГО «Безкоштовні курси української мови», ДНЗ № 2 та 47 (для дітей з вадами зору). За звітний рік книговидача для абонентів колективного інформування **склала 81 прим.**

Аналізуючи роботу інформаційних служб книгозбірні, бачимо, що з розвитком суспільства змінився й образ бібліотеки та її місія, адже сучасною бібліотека є тільки тоді, коли постійно розвивається, цілеспрямовано працює над поліпшенням якості послуг, забезпечує найрізноманітніші потреби користувачів, що і визначає її майбутні

можливості і перспективи розвитку. ДЦБ ім. Пушкіна стала справжньою інформаційною базою життя наших користувачів. Тут акумулюється різнопланова інформація, проводяться культурно-просвітницькі заходи, готуються різноманітні інформаційні видання про нові книги, кращі ресурси Інтернету, поради батькам і дітям – тобто те, що найбільше потрібно місцевій спільноті.

4.2 Удосконалення ДБА бібліотеки та довідково-бібліографічного обслуговування користувачів. Створення власних інформаційно-бібліографічних продуктів

Довідково-бібліографічна діяльність є важливою складовою роботи бібліотеки, яка спрямована на оперативне задоволення інформаційних потреб користувачів. Основою виконання запитів користувачів є довідково-бібліографічний апарат, який складається з традиційної частини та ЕБД. Завдяки впровадженню комп'ютерних технологій та доступу до мережі Інтернет, виконання довідок для користувачів бібліотеки набуває іншого звучання.

В умовах сьогодення у довідково-бібліографічній діяльності на перший план виступає саме автоматизована частина ДБА, а саме - електронний каталог, який складається з декількох модулів: електронного каталогу на книжкові та електронні видання та тематичних ЕБД, таких як: «Періодичні видання», «Електронні презентації», «Мультимедійні видання» та «Аналітичні збірки», які ведуться у програмному середовищі АІБС «Ірбіс».

Електронний каталог ДЦБ ім. О. Пушкіна формується шляхом ретроконверсії карткового абеткового каталогу та здійснення бібліографічних записів на нові надходження. На жаль, через великий обсяг роботи по рекласифікації фонду, кількість конвертованих протягом року записів була не дуже великою. Всього за звітний період **до електронного каталогу було внесено 280 записів та 750 записів до ЕБД**. Загалом, на кінець 2018 року, **електронний каталог налічує 3635 записів. Загальний обсяг ЕБД – 38050 записів**. Протягом року відбувалося також редагування записів електронного каталогу згідно актів на вилучення літератури з фонду бібліотеки.

Використання електронних ресурсів та впровадження інформаційних технологій є дуже важливим у довідково-бібліографічній роботі. У бібліотеці впроваджуються нові послуги: інформаційна допомога у підборі матеріалів для контрольних робіт та рефератів, для підготовки домашніх завдань та просто задоволення інтересів читачів. Зростає попит на бібліографічні дані в електронному вигляді, стало набагато легше і швидше виконувати письмові бібліографічні довідки, складати списки літератури тощо.

В умовах впровадження комп'ютерних технологій не втратив свого значення довідково-бібліографічний апарат, довідково-бібліографічний фонд друкованих видань, карткові каталоги й картотеки.

Для широкого загалу читачів бібліотека веде абетковий каталог, систематичні каталоги для учнів середнього та старшого шкільного віку і організаторів дитячого читання, а також ряд картотек: систематичну, краєзнавчу (у т.ч. й фактографічну), репертуарну, картотеку серійних видань, за жанрами тощо.

У звітному році, у зв'язку з рекласифікацією бібліотечного фонду з ББК на УДК, бібліотекою було розпочато генеральну редакцію абеткового та систематичного каталогів. Після аналізу стану фонду й каталогів, а також з метою усунення помилок у обліку видань, розташуванні карток у каталогах, було ухвалено методичне рішення про їх повну редакцію та зміни в оформленні. Було також здійснено:

- аналіз книжкового фонду на наявність зношеної та морально застарілої літератури, яка була протягом року списана;
- розроблено схему розташування фонду за УДК – вирішено розставляти нові надходження за УДК на окремих стелажах, поступово додаючи до них рекласифіковані видання;

- під час рекласифікації фонду, відбувалася його одночасна звірка з абетковим та систематичним каталогами;

- на вийнятті каталожні картки переносилися шифри УДК, і відбувалося їх закріплення в новостворених абетковому та систематичному каталогах.

Отже, як бачимо, протягом звітного року в цьому напрямі була проведена велика робота – був повністю переведений на УДК фонд відкритого доступу абонементу для користувачів середнього шкільного віку та ОДЧ та частково фонд абонементу молодшого відділу обслуговування. Паралельно з роботою по рекласифікації фондів та каталогів, виправлялися помилки в обліку та розстановці каталожних карток. Усього протягом року **була проведена рекласифікація близько 25 тис. видань.**

До інформаційно-пошукового середовища бібліотеки входять також система картотек та довідково-бібліографічний фонд, система карткових картотек, з якими також велася певна робота: створювалися нові актуальні рубрики (наприклад: до 80-річчя Донецької області, до ювілеїв письменників та ін.), виконувався поточний опис матеріалів краєзнавчого характеру, вливалися та вилучалися картки. Всього за звітний період до каталогів та картотек було **вліто близько 5000 та вилучено 4000 карток.**

На жаль, у 2018 році довідковий фонд бібліотеки майже не поповнювався, за виключенням кількох енциклопедичних видань для читачів молодшого віку, таких, як: «Чудеса світу. Найцікавіші факти», «Тіло людини», «Підводний світ».

Ключовим принципом довідково-бібліографічного обслуговування залишається принцип загальнодоступності інформації. Протягом року, за допомогою усіх пошукових систем та ресурсів Інтернету працівники ДЦБ забезпечували оперативність та актуальність довідкового обслуговування, виконуючи різні види довідок, як простих, так і складних письмових, про що свідчить аналіз виконаних довідок.

Аналіз складних довідок за 2018 рік

Довідково-бібліографічна діяльність є важливою функцією сучасної бібліотеки, яка тісно пов'язана з обслуговуванням користувачів, створенням довідково-інформаційних ресурсів та довідково-пошукового апарату, як засобу організації доступу до них. Одним із напрямів інформаційного обслуговування користувачів є обслуговування в режимі “запит – відповідь”, тобто видача довідок.

Протягом 2018 року працівники бібліотеки виконували велику кількість бібліографічних довідок: тематичні, фактографічні, адресні, уточнювальні. Всього за звітний рік було **виконано 5816 довідок та надано 2556 консультацій.** З них, за допомогою Інтернет-ресурсів, було виконано 932 довідки.

Усні та письмові довідки, які потребують складного бібліографічного пошуку, обліковувалися в «Зошиті обліку складних довідок».

Усього за 2018 рік бібліотекою для всіх категорій читачів було **виконано 46 складних письмових довідок.**

При виконанні складних запитів, бібліотечні працівники використовували електронний, абетковий та систематичний каталоги, краєзнавчу картотеку та СКС, ЕБД «Періодичні видання» та ін., книжковий фонд бібліотеки та фонд періодичних видань, а також мережу Internet. Довідки, виконані за допомогою Інтернет-ресурсів, склали майже 11 % від загальної кількості (5 довідок).

Найбільш поширеними письмовими довідками були тематичні. Найпопулярнішими темами стали: історія України, краєзнавство, народознавство, легенди і міфи України. Звертають на себе увагу також такі теми:

- Тваринний світ;
- Інформація про життя і побут запорізьких козаків;
- Вірші, казки, легенди про Україну;
- Народний фольклор України

- Історія України;
- Історія Краматорська;
- Видатні постаті Краматорська;

Аналіз показав, що за тематикою довідки розподілилися у такому відсотковому співвідношенні:

- суспільно-політичні - 52 %
- літературознавчі - 28 %
- природничо-наукові - 11 %
- з мистецтва - 4,5 %
- з техніки та сільськогосподарські - 4,5 %.

У зв'язку зі 150-річним ювілеєм міста Краматорська, у користувачів підвищився інтерес до краєзнавства. З аналізу видно, що запити краєзнавчої тематики становлять майже 33 % від загального обсягу виконаних складних довідок. Це на 13% більше, ніж у минулому році.

Популярними темами з краєзнавства були: «Природа Краматорська», «Фізик-новатор В. Шейман», «Цікаве з історії етнографії українців Донецької області» тощо. Протягом звітнього року на базі ДЦБ ім. Пушкіна проходили заняття та індивідуальні консультації слухачів секції «Краєзнавство» МАН ЦПР. Обдаровані діти, небайдужі до історії рідного краю, готували свої наукові роботи, а бібліотека стала їх незамінним помічником, надаючи кваліфіковану інформаційно-бібліографічну допомогу з питань краєзнавства.

Звертають на увагу такі теми: «Хрещений батько міста машинобудівельників - Конрад Гампер», «Історія будівель Краматорська», «Краматорські дворяни: військові, поміщики, меценати», «Наш земляк – видатний мікробіолог та імунолог Степан Коршун» та інші. Але не всі запити користувачів бібліотека змогла задовольнити у повному обсязі. Наприклад, запит користувача з такої досить вузької теми, як «Історія розвитку фармакології Краматорська», було перенаправлено до спеціалізованої бібліотеки ДонНМУ.

На жаль, не всі запити можна було задовольнити фондом бібліотеки, доводилося частково користуватися і всесвітньою мережею. За допомогою Інтернету були виконані такі складні довідки, як: «Життя та творчість Квітки Цісик», «Гриби - найзагадковіші організми на землі», «Вірші та оповідання про зиму» тощо.

Серед учнів 1-4 класів найбільшою популярністю користувалась тема «Козацькому роду нема переводу» (казки, легенди, перекази, прислів'я, приказки про козаків), за інформацією з цієї теми звернулося 11 учнів. Деякі довідки були виконані неодноразово, більш оперативному наданню інформації на запити користувачів сприяло ведення Архіву виконаних довідок.

Усього протягом року з різними складними запитами до бібліотеки звернулось 56 користувачів. Їх віковий склад різноманітний. Найбільша кількість довідок була виконана для учнів 5-9 класів, що складає 33,9% від загальної кількості користувачів. Аналіз складу читачів, які потребували бібліографічної допомоги, має наступний вигляд:

- організатори дитячого читання	- 9 (16,1 %)
- дошкільники	- 1 (1,8 %)
- школярі 1-4 кл.	- 19 (33,9 %)
- школярі 5-9 кл.	- 20 (35,7 %)
- школярі 10-11 кл.	- 4 (7,1 %)
- студенти	- 1 (1,8 %)
- інші читачі	- 2 (3,6 %)

Мета довідково-бібліографічних звернень читачів виглядає наступним чином:

- учбова	- 33 (71,7 %)
- виробнича	- 9 (19,6 %)
- самоосвітня	- 4 (8,7 %)

Здійснений аналіз складних довідок дає підстави стверджувати, що виконання складних довідок дозволило користувачам не тільки скоротити час на отримання інформації, а й дало можливість одержати кваліфіковану пораду фахівців бібліотеки щодо її пошуку, складання списків літератури тощо.

Для задоволення деяких запитів читачів бібліотекарі зверталися до відділу центрального книгосховища Центральної міської публічної бібліотеки та інших бібліотек-філій. Це свідчить про те, що фонд бібліотеки укомплектовано ще недостатньо, аби задовольнити потреби найвибагливіших читачів. Треба приділити більшу увагу на поповнення фонду бібліотеки красноразовими виданнями, новою сучасною літературою з різних галузей знань.

Не зважаючи на постійну роботу бібліотеки по удосконаленню довідково-інформаційного обслуговування, мусимо констатувати, що на деякі запити користувачі отримали відмову. Хоча, у порівнянні з минулим роком, кількість відмов значно зменшилася. Якщо у минулому році кількість незадоволених запитів була 192, то у 2018 році вона зменшилася до 109 відмов, про що свідчить аналіз незадоволених читачьких запитів (див. розділ 3). З огляду на причини відмов, можна зробити висновок, що більша частина з них була зроблена через недостатню кількість примірників літератури зі списків читання за шкільними програмами та через відсутність багатьох видань в українських перекладах. І це вже чинник, про який слід глибше задуматися при доукомплектуванні фонду в майбутньому.

Крім довідково-бібліографічної діяльності за запитами користувачів, ДЦБ ім. Пушкіна, як методичний центр для бібліотек, що обслуговують дітей, надавала довідково-методичну допомогу колегам-бібліотекарям та організаторам дитячого читання. Найбільшою популярністю серед фахівців бібліотечної справи користувалися консультації на тему: «Рекласифікація фонду з ББК на УДК», «Організація систематичного каталогу за таблицями УДК», «Інноваційні перетворення у роботі дитячих та шкільних бібліотек», «Форми планування та звітності дитячої бібліотеки», «Ведення паспортів на масові заходи у дитячій бібліотеці» та ін. Усього протягом звітнього року було бібліотекою **надано 11 методичних консультацій**, які охопили 128 користувачів.

Проаналізувавши довідково-бібліографічну діяльність за звітний період, можна зробити висновок, що працівники бібліотеки оперативно реагували на запити користувачів, використовуючи для їх задоволення широкий спектр джерел та засобів, намагаючись розширювати асортимент сервісних послуг та підвищувати їх якість.

4.3 Удосконалення бібліографічно-інформаційного сервісу та впровадження комп'ютерних технологій. Робота Інтернет-центру

Побудові ефективної системи бібліографічно-інформаційного сервісу для забезпечення запитів користувачів сприяє автоматизація та впровадження сучасних інноваційних підходів. Практика роботи показує, що на провідні позиції виходить поширення інформації в електронній формі, тому дуже важливим напрямком роботи ДЦБ стало використання новітніх комп'ютерних технологій.

Використання комп'ютерного обладнання, інформаційних ресурсів мережі Інтернет, АБІС «Ірбіс», локальної бібліотечної мережі, мультимедійного обладнання удосконалюють бібліотечно-інформаційну діяльність бібліотеки, дозволяють не тільки більш якісно виконувати запити користувачів та надавати їм додаткові послуги ксерокопіювання, сканування, друку, збереження і запису інформації на електронні носії, але й сприяють більш змістовному проведенню масових заходів, розкриттю інформаційного потенціалу бібліотеки, оформленню книжкових виставок, підтримці

віртуального зв'язку зі своїми користувачами та колегами, рекламі бібліотеки у віртуальному вимірі та покращенню її іміджу.

Для проведення масових заходів бібліотечні працівники активно використовують комп'ютерне обладнання та мультимедійні засоби – проектор з екраном, фліпчарт, плазмову панель тощо. Вони також опановують різноманітні веб-додатки: відео та аудіоредактори, сервіси для створення допоміжних інтерактивних матеріалів до інформаційної та масової роботи з читачами, такі як: Google форми, платформа LearningApps, он-лайн пазли, вікторини, кросворди, скрайбінг, Prezi, PowToon, слайд-шоу та ін. З метою пошуку відсутніх у бібліотеці видань та доукомплектування ними фонду, широко використовуються ресурси мережі Інтернет. Продовжує формуватися ЕБД «Електронні презентації», якою передбачається облік та накопичення електронних документів, створених працівниками бібліотеки до проведення масових заходів.

Комп'ютерні та мережеві технології дозволяють також оптимізувати ряд інших напрямків бібліотечної діяльності, таких, як: облік читачів, статистичних даних, спільний доступ до адміністративних документів та службової інформації з будь-якого АРМа бібліотекаря. Так, наприклад, завдяки АБІС «Ірбіс» та іншим програмним середовищам, бібліотека веде службові ЕБД: «Реєстрація читача», «Статистика», «Облік масової та інформаційно-бібліографічної роботи» тощо.

Отже, як бачимо, у бібліотеці створені комфортні умови для максимально повного використання користувачами інформаційних ресурсів бібліотеки, як на традиційних так і на електронних носіях. Постійно поповнюється фонд бібліотеки, створена локальна комп'ютерна мережа, яка дозволяє читачам здійснювати автоматизований пошук інформації у електронному каталозі, діє Wi-Fi зона та Інтернет-центр, що дає можливість пошуку інформації, відсутньої в книгозбірні. Всі вище згадані фактори створюють оптимальне інформаційно-пошукове середовище, покликане максимально повно задовольняти потреби користувачів.

Удосконаленню інформаційного сервісу бібліотеки найбільше сприяє **робота Інтернет-центру** ДЦБ ім. Пушкіна, який, завдяки використанню ІКТ технологій, надає можливість якісного повноцінного забезпечення інформаційних потреб населення. **Послугами Інтернет центру в 2018 році скористалося 1229 чоловік.**

Центр також проводить для своїх користувачів не тільки масову та дозвілєво-ігрову, а й навчально-методичну роботу. Так, протягом звітного року у центрі було проведено ряд тренінгів для різних категорій користувачів.

Під час тренінгу *«Моє перше знайомство з комп'ютером»* першокласники ГПД ЗОШ № 35 дізналися, що таке комп'ютер та з чого він складається, для чого він потрібен людині, про техніку безпеки при роботі на комп'ютері та про способи пошуку інформації в Інтернеті. Дуже сподобалися дітям фізкульт-хвилинка, які допомогли закріпити отриману під час тренінгу інформацію.

Що таке Інтернет, для чого він був створений, які можливості він надає людині - про все це розповіли учням 2-ї гр. ГПД ОШ № 35 під час групового тренінгу *«Що таке мережа Інтернет?»*. Розповідь бібліотекаря та мультфільм *«Фіксики про Інтернет»* допомогли дітям сформувати своє уявлення про всесвітню мережу. Під час тренінгу вони також дізналися, як можна використовувати необмежені ресурси Інтернет для навчання, відпочинку та спілкування. Діти охоче взяли участь у тестуванні, питання якого спеціально були побудовані так, щоб звернути їх увагу на безпечне використання Інтернету: *«Скільки часу можна проводити в мережі Інтернет?»*, *«Інтернет безпечний чи ні? Ваша думка»*, *«З якою метою використовуєш Інтернет ти?»* та ін. Особлива увага учнів була звернена на формування інтернет-залежності та правила безпечної поведінки у мережі.

Сьогодні Інтернет - це невід'ємна частина нашого життя. Тому про комп'ютерну залежність згадують все частіше, особливо серед дітей, які проводять майже весь свій вільний час у віртуальному світі, нехтуючи навчанням, друзями, здоров'ям. Можна

стверджувати, що на початку ХХІ століття виникла і поширилась нова форма залежності - комп'ютерна. Тому під час групового тренінгу *«Інтернет: за і проти!»* з семикласниками ЗОШ № 12 говорили про Інтернет, про його користь і шкоду. Учні дізналися також про правила безпеки в соціальних мережах, а також дискутували на тему: як побороти інтернет-залежність. Крім того, вони переглянули відеоролики про правила поведінки у всесвітньому павутинні та роль Інтернету в житті людини. Підліткам сподобався захід, який допоможе їм у майбутньому не потрапити в пастки, що ховає в собі Інтернет.

Навчальна діяльність у центрі проводилася не тільки для користувачів бібліотеки, а й для її працівників, адже у книгозбірні велика увага приділяється освоєнню бібліотекарями інноваційних технологій та програм. Так, протягом року в Інтернет-центрі пройшов цикл *тренінгів з комп'ютерної компетентності для бібліотечних працівників ДЦБ ім. О.Пушкіна*. Було проведено 4 заняття, які були присвячені роботі з програмами, які входять до складу Microsoft Office, з веб-сервісом мультимедійних дидактичних вправ LearningApps, Google формами. Співробітники бібліотеки підвищували також свою майстерність і на заняттях Школи комп'ютерної грамотності, організованої МВ ЦМПБ.

Всього протягом звітного року Інтернет-центром **було проведено 7 групових та 100 індивідуальних тренінгів**, які відвідали **187 чол.** Всього за звітний період було **навчено 187 користувачів** Відвідувачам центру різних категорій надавався різноманітний спектр послуг: консультативна допомога у пошуку необхідної інформації, створенні поштових скриньок чи сторінок у соціальних мережах тощо.

Крім навчальної, у центрі **проводилася й культурно-масова та дозвілєва робота** для різних категорій користувачів, яка структурувалася за різними напрямками популяризації знань. Так, з метою патріотичного виховання користувачів, у Інтернет-центрі було проведено ряд цікавих заходів.

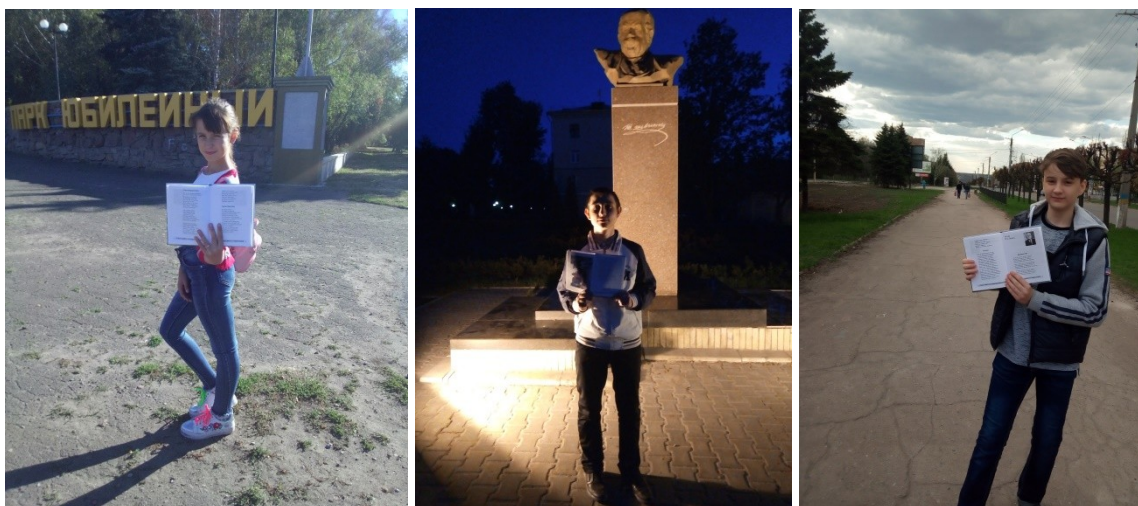
День Незалежності України - головне державне свято в нашій країні. Йому передують День Державного Прапора. У ці дні кожен українець як найбільше відчуває свою причетність до свого народу. Патріотичні хвилини *«Золотий серпень України»* познайомили користувачів Інтернет-центру з історією становлення української символіки, Державного Прапора та визначними подіями на шляху до незалежності нашої держави. Читачі з задоволенням дивились красиві відеокліпи про Україну, слухали чарівні українські мелодії.

22 червня, до Дня скорботи і вшанування пам'яті жертв війни, відбулася година пам'яті *«Йшов перший день війни...»* У цей день ми згадуємо тих, хто не повернувся, хто своєю кров'ю відстоював Перемогу в Другій світовій війні, тих, чий життя було покалічено і зруйновано. Діти з літнього шкільного табору «перегорнули» трагічні сторінки історії нашої країни та міста Краматорська. Нікого не залишили байдужими кадри воєнної хроніки, фотографії, присвячені подіям тих часів. Усі присутні вшанували хвилиною мовчання тих, хто став для нас прикладом безмежної любові до Вітчизни і свого народу, незламної волі і героїзму.

Батьківщина, Україна, Краматорськ – ці слова дорогі кожному мешканцю нашого міста, для кого – це неповторний куточок, найкращий на землі, де живуть наші рідні та друзі. 150-тій річниці рідного міста була присвячена краєзнавча година *«Кожен день я тебе відкриваю, рідне місто кохана моє»*. На цей захід завітали учні 6-А класу ЗОШ № 25. Юні користувачі ознайомилися з героїчною давниною і славним нинішнім днем Краматорська. Сучасний Краматорськ – місто творчих людей, воно з кожним роком оновлюється, розвивається, упорядковується. Із захопленням переглянули учні світлини з видами міста 30-70-х років 20 ст. і нашого сьогодення, порівнюючи і відзначаючи, наскільки гарнішим стало наше місто. Нікого не залишила байдужим панорама Краматорська з висоти пташиного польоту. Наприкінці заходу діти мали можливість перевірити отримані впродовж заходу знання, взявши участь у краєзнавчій вікторині.

Краматорськ – чарівне місто, з мальовничими місцями, кожне з яких для його мешканців є унікальним та неповторним, пов'язаним з тією чи іншою подією. Одним із

засобів передати цю неповторність є фотографія, а молодь, як ніхто інший, полюбляє фотографувати. Тому саме фотоконкурс було вирішено провести в Інтернет-центрі до ювілею рідного міста, а заодно – популяризувати краєзнавчий фонд бібліотеки. Ідеєю фотоконкурсу «Улюблене місто в книзі» стало створення містянами селфі з краєзнавчою книгою в руках, зроблених у різних куточках міста, висловивши тим самим свою любов та інтерес до його історії і культури. Свої фото учасникам конкурсу необхідно було відправити на електронну адресу бібліотеки з позначкою «на Фотоконкурс». За підсумками конкурсу, який тривав 8 місяців, було визначено переможця. Їм став учень 9 класу ЗОШ № 4 Геннадій Булава, за що отримав солодкий подарунок.

Роботи учасників фотоконкурсу «Улюблене місто в книзі»

У рамках Шевченківських читань «*Нове життя будуємо, голос Кобзаря чуємо*» у Лофті, вільному просторі для підлітків, відбувся поетичний колаж «*Найкращий подарунок для поета – коли його слова звучать*», під час якого діти знайомилися з творчістю поета та читали його вірші.

Цікавим був цикл заходів Інтернет-центру, присвячений **екологічній та здоров'язберігаючій тематиці**. Так, до Всесвітнього дня охорони навколишнього середовища для вихованців літнього шкільного табору був проведений екологічний калейдоскоп «*Зупинимось, останній є шанс: ця планета не тільки для нас!*», під час якого учнів початкових класів, за допомогою цікавих Інтернет-ресурсів, познайомили з екологічними проблемами світу, а потім провели з ними обговорення про те, яку роль відіграє людина у засміченні природного середовища. Діти були приголомшені тривалістю часу, який знадобиться для того, щоб сміття знову стало частиною природи. Вони прийняли участь у рольовій грі «Подорож до лісу», під час якої їм необхідно було дотримуватися особливих правил поведінки, крім того, їм були також запропоновані тематичні он-лайн вікторини та ін. розваги. На завершення заходу юні користувачі переглянули відео «Дикая природа Святогорська» та прослухали спів лісових птахів.

Ще один незабутній захід природознавчого спрямування, присвячений Міжнародному дню захисту тварин, пройшов у жовтні двічі. Це було дог-шоу «*Вухаті, хвостаті і вірні*», гостями якого стали вихованці ГПД та учні 2-Г класу ЗОШ № 35. Під час заходу мова йшла про домашніх улюбленців багатьох людей - собак. Діти дізналися, якими вірними друзями вони можуть бути та знайшли в Інтернеті пам'ятники, що встановлені собакам.

Переглядаючи електронну презентацію, другокласники переглянули зворушливі та кумедні фото, дізналися, скільки існує порід собак, а питання вікторини допомогли їм згадати художні твори, кіно та анімаційні фільми, головними героями яких є собаки.

Сюрпризом-родзинкою дог-шоу, а заодно й сеансом своєрідної каністерапії, стала зустріч з представником собачого розплідника «ALLMIGHTY» (Kennel labrador retriever) та лабрадором Бессі, які продемонстрували майстер-клас з дресирування собаки. Діти були у захваті, адже вони могли «наживо» поспілкуватися з розумною і слухняною собакою, подивитися її медалі-нагороди, зробити фото на згадку у фотозоні бібліотеки. Проводячи даний захід, бібліотекарі ставили за мету донесення до дітей меседжу: якщо кожен з нас буде людяно ставитися до тварин, тоді й брати наші менші будуть у безпеці!

Дог-шоу «Вухаті, хвостаті і вірні»

«Щоб щасливим в житті стати, треба змалку про здоров'я подбати!» - під таким гаслом пройшов корисний рецепт здоров'я *«Хто здоровий, той не плаче, жде його в житті удача»*. Бібліотекар розповіла школярам з ГПД ЗОШ № 35 про складові здорового способу життя, показала відеосюжети на цю тему. Діти поділились своїми думками щодо здорового способу життя. А закріпити отримані знання юним відвідувачам бібліотеки допомогла весела вікторина *«Вірю - не вірю»*. Велике захоплення у малечі викликали народні загадки про засоби гігієни та фізкульт-паузи, які вони виконували під веселу музику. Наостанок учасники заходу переглянули мультфільми із циклу *«Азбука здоров'я»* та ділились враженнями.

У 21 столітті на допомогу сучасній людині прийшли комп'ютери та смартфони, високошвидкісний Інтернет і багато інших чудес комунікації. Проте, покликаний на допомогу людству, науково-технічний прогрес має свої негативні сторони. На жаль, через глибоке «занурення» в безперервний потік електронної інформації, відходить на другий план живе, реальне спілкування з близькими людьми, книгою, театром... Інтернет, як наркотик, «поглинає» своїх користувачів, викликаючи у найбільш вразливих з них залежність. І найбільшу частину цієї вразливої категорії складають діти, які не можуть усвідомлено оцінити небезпеку для здоров'я, яку несе тривале перебування у глобальному павутинні.

Щоб залучити молоде покоління до активного живого спілкування, показати їм, що й без Інтернету можна весело і корисно провести час, 28 січня ДЦБ ім. Пушкіна приєдналася до міжнародної ініціативи і провела *День без Інтернету «Розваги без гаджетів»*. У заходах цього дня взяли активну участь 24 користувачі - учні 1-9 класів, які прийняли участь у експрес-опитуванні *«Як цікаво провести час без Інтернету»* (див. розділ 2.2.1) Опитування показало, що багато респондентів, навіть усвідомлюючи свою залежність від Інтернету, не можуть відмовитися від нього.

Протягом Дня без Інтернету користувачі Інтернет-центру були залучені у всілякі розваги: фотосесію *«А у книг сигнал не пропадає»*, експрес-опитування *«Як цікаво провести час без Інтернету»*, гучні читання *«Читаємо вголос»*, гру *«Зрозумій мене»*, не обійшлося і без рухливих та настільних ігор: складання пазлів, шахи, футбол, хокей, більярд та ін. Шалені емоції вирували в Інтернет-центрі під час змагання на найбільшу

мільну бульбашку. Діти змагалися також у написанні найкращих привітань та побажань улюбленій бібліотеці до її 50-річчя, які вони залишали на фліпчарті.

День без Інтернету

Головним завданням цього просвітницького заходу було: нагадати молоді, що світ існує не тільки на екрані комп'ютера, ноутбука чи планшета. І для того, щоб відчутися смак справжнього життя, усвідомити всю його повноту і неповторність, потрібно, хоча б інколи, жити без користування Інтернетом, присвячуючи цей час родині та друзям, прогулянкам на свіжому повітрі, активним іграм та іншим, не менш цікавим розвагам.

Багато культурно-просвітницьких заходів Інтернет-центру були спрямовані на інтелектуальний розвиток та самоосвіту його юних відвідувачів, особливо того, що стосується роботи в Інтернет-середовищі. Сучасне життя вимагає від дітей навичок користування комп'ютерними технологіями, вміння орієнтуватися в глобальній мережі, здійснювати пошук інформації. Тому одним з головних завдань Інтернет-центру було виховання грамотного та відповідального користувача Інтернету, знайомство дітей з правилами її безпечного використання.

Сьогодні проблема безпеки в Інтернеті постала особливо гостро. Аудиторія користувачів всесвітньої мережі дедалі розширюється, і її велику частину становлять діти та підлітки, які повністю не усвідомлюють загроз, які можуть чекати на них у віртуальному просторі.

6 лютого 2018 року світ відзначав День безпечного Інтернету, який цього року пройшов під гаслом «*Створюй, спілкуйся, та поважай: краций Інтернет починається з тобою*». Наша бібліотека вже традиційно приєдналася до цієї події. Тому перший тиждень лютого пройшов у Інтернет-центрі під знаком безпеки в Інтернеті.

Розпочався тиждень безпечного Інтернету з експрес-опитування користувачів *«Чи дотримуюсь я правил безпеки в Інтернеті»*. Кожен відвідувач мав змогу висловити своє ставлення до Інтернет-середовища.

У опитуванні взяли участь 95 учнів 1-9 класів. Результати дослідження були нерадісними – діти, особливо найменші школярі, питаннями безпеки в Інтернеті та дотриманням нетикету переймаються дуже мало (див. розділ 2.2.1). Це говорить про те, що у подальшій роботі центру слід більше звертати уваги на цю проблему та продовжувати проведення занять та роз'яснювальних бесід на цю тему.

У рамках Тижня безпечного Інтернету для підлітків з Лофту відбувся медіа-урок безпеки *«Ураган на ім'я Інтернет»*, метою якого було ознайомлення користувачів з правилами спілкування в Інтернеті та небезпечними кібер-технологіями, з якими вони можуть зустрітися.

Під час медіа-уроку безпеки «Ураган на ім'я Інтернет»

Активні відвідувачі вільного простору та Інтернет-центру дізналися про безпечну поведінку в Інтернеті, обговорювали конкретні ситуації, з якими зіткнулися самі чи їх знайомі у соціальних мережах, завдяки чому змогли самостійно сформулювати правила, яких треба дотримуватися, щоб уникнути негативного впливу на своє життя. На згадку про захід всі присутні отримали пам'ятку *«Сім буйків в океані соцмереж»* (у рамках Тижня безпечного Інтернету)

Для користувачів молодшого шкільного віку було проведено урок безпеки *«Інтернет – простір для дітей»*. У заході взяли участь учні 4-го класу ЗОШ №21, які дізналися історію появи та поширення Інтернету по всьому світу, переглянули відеоролик *«Правила безпечного користування Інтернетом»* та мультфільм *«Безпечний Інтернет»*. На завершення уроку школярі прийняли активну участь у вікторині.

Урок безпеки «Інтернет – простір для дітей»

Спілкування з користувачами центру під час заходів показало, що медіа грамотність дітей знаходиться на дуже низькому рівні, тому необхідно активніше проводити такі уроки, щоб убезпечити перебування дітей у глобальному павутинні та сприяти розвитку їх медіаосвіти.

Втім, користувачів Інтернет-центру вчили дбати про власну безпеку не тільки у віртуальному, але й у реальному житті. Дитина, пізнаючи оточуючий світ, стикається з ситуаціями, які можуть загрожувати її здоров'ю. Тому завдання дорослих – прищепити їй культуру безпечної поведінки. Щоб реалізувати на практиці цю задачу, в рамках Тижня безпеки дітей «Запобігти. Врятувати. Допомогти!» відбулася бесіда-застереження «Щоб в біді не опинитись, головне, - не розгубитись», під час якої третьокласників ЗОШ № 22 познайомили з основними правилами поведінки в різноманітних небезпечних ситуаціях та нагадали, що у кожного з них є право на захист.

Просвітницькі заходи Інтернет-центру були присвячені не тільки популяризації знань про глобальну мережу та її ресурсів, але й книги. Так, наприклад, до Дня Європи було проведено віртуальну гру «Казкова мандрівка країнами Європи», на яку завітали третьокласники ЗОШ № 12. Маршрут подорожі складався з різних зупинок, кожна з яких була присвячена країнам, які подарували світові видатних дитячих письменників: Г.-Х.Андерсена, А. Ліндгрена, братів Грімм та ін. Завершилася віртуальна мандрівка Європою в Україні, де діти подорожували творами видатного українського письменника В.Нестайка. Під час гри діти мали можливість дізнатися багато нового, познайомитися з цікавими фактами про країни Євросоюзу, на кожній зупинці відповідаючи на питання казкової вікторини.

105-річному ювілеєві дитячого письменника Сергія Михалкова був присвячений мультимедійний бенефіс «А що у вас? А у нас казки, вірші та байки С. Михалкова». Учні 2-Б класу ЗОШ № 35 познайомилися з цікавими фактами з життя поета, слухали уривок з поеми «Дядя Стьопа» у виконанні самого автора. Щоб зацікавити дітей творчістю письменника-ювіляра, була запропонована мульт-вікторина «Відгадай героя».

Мультимедійний бенефіс «А що у вас? А у нас казки, вірші та байки С. Михалкова»

Не дивлячись на те, що Інтернет-центр, перш за все, покликаний для роботи користувачів у всесвітньому павутинні, бібліотекарі намагаються поєднувати інтерес відвідувачів до Інтернет-ресурсів з книгою, нагадуючи їм, що інформацію з різних джерел можна поєднувати.

Так, у рамках Тижня дитячого читання в Інтернет-центрі була проведена селфі-акція з улюбленою книгою «Читання – теж імідж!», учасниками якої стали тінейджери з

вільного простору Loft. Захід було організовано як один із сучасних молодіжних трендів: підлітки з задоволенням робили селфі з улюбленими чи останніми прочитаними книгами.

До 105-річчя відомого дитячого письменника, автора «Денисових оповідань» Віктора Драгунського читачів бібліотеки запросили на літературне знайомство «*Хитрий спосіб від Драгунського*». До уваги учнів 2-А класу ЗОШ № 25 були представлені: мультимедійна презентація, інсценовані сценки, вікторини та уривки з кінофільмів за змістом відомих творів письменника, які познайомили дітей з його життям та творчістю. Вони дізнались, що прототипом головного героя «Денисових оповідань» став син письменника Денис.

Діти вигадували свій власний «хитрий спосіб», як мамі не мити посуд тричі на день, відповідали на запитання вікторини та бурхливо реагували на інсценівки та кадри з кінофільмів за творами автора.

Літературне знайомство «Хитрий спосіб від Драгунського»

Казки супроводжують нас усе життя. Слухаючи чи читаючи казку, ми потрапляємо в чарівний світ чудес, де добро завжди перемагає зло. Під час вікторини «*Відгадай, будь ласка, з якої ми казки*» третьокласники ЗОШ № 22 постаралися згадати відомі їм казки й казкових героїв, дізналися багато нового і цікавого, відпочили разом з казкою.

Одним з методів відновлення інтересу до читання є голосне читання. Сьогодні це одна з найпопулярніших форм роботи бібліотеки з дошкільниками та молодшими школярами, організації їх змістовного дозвілля. Метою голосних он-лайн читань з візуалізацією «*Піжамні вечірки*» стала популяризація видань, яких немає або недостатньо у фонді бібліотеки, залучення дітей до читання, розвиток інтересу до книг у електронному форматі. Фаворитом піжамних вечірок цього року стала книга Е.Блайтон «*Знамените каченя Тім*» з яскравими ілюстраціями В.Сутєєва. Діти з задоволенням слухали веселу та повчальну казку, яка вчить цінувати дружбу, бути добрим і сміливим, уміти захистити себе та рідних від ворогів.

Ряд просвітницьких заходів, проведених у Інтернет-центрі, були естетичного спрямування. На літературно-етичну гру «*Добро починається з тебе*» завітали учні ГПД ЗОШ № 35. Разом поговорили про добро, ввічливість, дружбу, про те, що вони значать у житті кожної людини. Під час гри діти вчилися вітатися, робити одне одному компліменти, шукали в Інтернеті притчі про добро та у після запропонованих їм до перегляду Інтернет-сюжетів, визначали, що повинна робити добра людина. Завершився захід конкурсом посмішок та переглядом повчальних мультфільмів «Просто так» та «Про добро».

Не менш цікаво й весело пройшла година веселощів *«І для сміху, і для розуму»*, на яку зібралися першокласники з ГПД ЗОШ № 35, щоб жартами, кумедними оповідками, байками, у колі друзів відзначити День сміху. Малюки з радістю прийняли участь у сміхотерапії від найкращих українських письменників-гумористів: Грицька Бойка, Павла Глазового, Степана Олійника та ін. Завершився захід переглядом на великому екрані гумористичного дитячого кіножурналу «Єралаш» та розповідями про кумедні випадки зі шкільного життя. Мета заходу була досягнута – діти дізналися багато нового та одночасно відпочили, весело провели вільний час і отримали море позитиву.

Цікавому літньому відпочинку були присвячені і заходи Літньої Інтернет-школи, під час занять якої користувачі бібліотеки з користю та задоволенням проводили час під час літніх канікул. Так, наприклад, з вихованцями шкільного табору ЗОШ № 24 в Інтернет-центрі відбулись мультяшні посиденьки *«Улюблені герої дітей»*. Джерелом інформації не завжди є книга, тому вміти відрізнити добро від зла дітей учили на прикладах вчинків персонажів улюблених ними мультфільмів. Юні школярі з захопленням переглянули мультфільми: *«Повернення в Простоквашино»* та *«Пригоди Незнайки та його друзів»*.

Мультяшні посиденьки «Улюблені герої дітей»

Діти зі шкільного табору ЗОШ № 24 також взяли участь у вікторині *«Ці кумедні тварини»*, що продемонструвала їхні знання про братів наших менших, а також з подивом дізналися про існування дивних та часом кумедних законів про тварин. Завершився захід переглядом цікавих смішних відеороликів з життя тварин.

А з вихованцями шкільного табору ЗОШ № 15 було проведено казковий намет *«Казка повчає, казка лікує, казка мудрість усім нам дарує»*, який був присвячений популяризації казок, адже саме завдяки казці, люди стають добрішими, вчаться бачити красу навколишнього світу, засуджують зло. Літературна вікторина дала змогу дітям згадати та запам'ятати авторів зарубіжних казок і їх літературних героїв. А за допомогою буктрейлерів та уривків з фільмів учні познайомились з творчістю головного казкаря української дитячої літератури – Всеволода Нестайка.

Протягом усього літа в стінах Літньої Інтернет-школи було гамірно й весело – тут проходили найрізноманітніші розваги, ігри та змагання, які допомагали дітям краще оволодіти комп'ютером та Інтернет-технологіями.

Протягом звітного року, кожен тиждень, щонеділі, Інтернет-центр перетворювався на затишне й комфортне «горище» або Loft - спеціальний вільний простір для підлітків, де вони збираються разом, щоб поспілкуватися, пограти в ігри, послухати музику чи подивитися фільми. Зазвичай, різноманітні заходи та свята, що проходять в рамках цього

проекту, не тільки відвідують, але й організовують та проводять самі тінейджери. Тому їх тематика, переважно, є такою, яка подобається цій категорії відвідувачів бібліотеки.

Так, наприклад, до Дня Святого Валентина в Лофті відбулася подорож до планети кохання *«Вічне таїнство любові»*. На початку заходу відбувся екскурс в історію виникнення свята, з якого підлітки дізналися про традиції святкування Дня Святого Валентина в різних країнах, згадали всесвітньо відомі пари закоханих та їхні романтичні історії. Але яка ж вечірка без конкурсів? Їх на святі було чимало! Школярі із захопленням приймали участь у пізнавальних та жартівливих змаганнях: «Комплімент», «Впізнай мене», «Питання на засипку», «Пантоміма», «Ти без мене – не ти, я без тебе – не я», «Любовне печиво» та ін. Пари - учасники конкурсів змогли показати не тільки свою ерудицію, але й культуру спілкування та поведінки.

Хелловін - свято, що незмінно користується популярністю у лофтівців і вже традиційно проводиться у вільному просторі бібліотеки. Цього року тінейджери вирішили провести його у форматі бібліотечних сутінок *«Привіт, Halloween»*. Спільно з бібліотекарем вони перетворили Інтернет-центр на таємничий та загадковий потойбічний світ. Протягом заходу гості свята змогли взяти участь у різноманітних тематичних забавках, містичних іграх та конкурсах, «полюванні» на привидів... До заходу була підготовлена тематична книжкова полиця *«Жахливо захоплюючи історії»*.

Ще одне веселе та незабутнє свято молодь провела напередодні Нового року. До вечірки *«Вже веселий Новий рік завітав на наш поріг»* тінейджери готувалися заздалегідь: прикрасили Loft новорічними прикрасами, щоб протягом усіх новорічних та різдвяних свят користувачі Інтернет-центру отримували святковий настрій, підготували розважальну програму та карнавальні костюми. Безліч новорічних сюрпризів, музика та цікаві ігри дали можливість усім учасникам свята потрапити в атмосферу новорічної казки та отримати незабутні враження.

Веселе дозвілля підлітків у Лофті

Вже протягом декількох років поспіль у Лофті діє відеозал *«КіноМишка»*, метою якого є популяризація кращих вітчизняних та світових творів кіномистецтва й

мультиплікації, виховання у підлітків естетичних смаків та мистецтва полеміки шляхом знайомства з авторами, історією створення фільмів та їх обговорення після перегляду. У цьому році підлітки переглянули 12 різних за тематикою та жанром фільмів.

Особливий наголос було зроблено на фільмах-екранізаціях, які дають змогу познайомити дітей не тільки з фільмами, але й художніми творами, за якими вони зняті. Серед таких екранізацій глядачі познайомилися з фільмами «Полліанна» (за романом Елінора Портер) та «Опудало» (за мотивами повісті В. Железникова).

Фаворитом цього жанру став український пригодницький фільм-фентезі, знятий за мотивами однойменної книги Володимира Рутківського, який сподобався підліткам не тільки своїм сюжетом, а й спецефектами, костюмами, комп'ютерною графікою та гумором. «Все було настільки круто, що було відчуття, ніби це американський фільм», - такий висновок зробили глядачі.

Сподобався також тінейджерам і фільм американського режисера Джейка Кездана «Джуманджі: Поклик джунглів», разом з героями якого вони шукали вихід з жахливо небезпечного світу віртуальної гри.

У рамках Загальноукраїнського тижня права «Я знаю, як захистити свої права» підлітки LOFT переглянули кримінальну драму «Пацаны» - фільм про життя багатьох важковиховуваних підлітків, відпочиваючих у спортивно-трудоному таборі. Незважаючи на те, що знятий 35 років тому, фільм залишається актуальним, дає можливість підліткам замислитись над сенсом життя і зробити певні висновки.

У репертуарі відеозалу були також пізнавальні фільми, такі як: «Кіборги» та «Воїни духу» - про бої в Донецькому аеропорту під час війни на Донбасі. Душевні, чесні та життєстверджуючі розповіді вустами воїнів, які вижили в епіцентрі збройного конфлікту, рятували побратимів, повернулися і живуть серед нас – це добрий приклад для майбутніх захисників України, як залишатися незламними у найважчих доленосних ситуаціях. Фільми, які вчать справжньому патріотизму, залишили незабутнє враження у глядачів-підлітків.

Документальний фільм «Мій Шевченко» лофтівцям запропонували переглянути в Дні вшанування пам'яті Т.Г.Шевченка. Цей фільм став нешаблонною спробою авторів показати нам справжнього, живого Кобзаря, і при тому без втрат пошани й любові до нього. І хоч учні не дуже полюбили у вільний час говорити про шкільну програму, під час обговорення виявилось, що фільм таки справив на них враження тим, що у ньому були показані конкретні місця, де бував поет, вулиці, якими ходив. Тобто, підлітки змогли побачити його не якимось міфічним Кобзарем, а звичайною людиною, такою ж як вони самі.

Перегляд фільму у КіноМишці

Крім художніх фільмів, глядачі «КіноМишки» переглянули декілька цікавих анімованих фільмів, серед яких звертають на себе увагу чудові українські мультфільми:

«Бабай» (від студії «Україмафільм») та прем'єра року - «Викрадена принцеса: Руслан і Людмила» (від анімаційної студії «Animagrad»). Відвідувачі Лофту прийшли висновку, що українські мультфільми - гідні та варті уваги, з високим рівнем анімації та вдалим жартами.

Великою популярністю у підлітків з Лофту користувалася виставка-дос'є «*Terra TEENcognita*». «Викрадачі розуму», «Дивись і слухай українське!», «Шкільна любов», «Не бійся мріяти!», «Таємниче teen-павутиння» та інші розділи виставки незмінно приваблювали тінейджерів. Особливим попитом користувався розділ «Не створи собі кумира», матеріали якого попереджували користувачів про небезпечність залежності від соціальних мереж та селфіманії. Протягом року виставка постійно оновлювалася новими матеріалами за інтересами відвідувачів вільного простору. Її ефективність склала більше 130 прим. за рік.

Виставка-дос'є «Terra TEENcognita»

Аналізуючи діяльність Лофту, слід зазначити, що наявність у бібліотеці вільного простору для підлітків позитивно впливає на їх життя, даючи їм можливість комфортного спілкування, безпечного проведення часу, занять за хобі інтересами тощо. Все це разом приносить користь дітям, бібліотеці та громаді в цілому, адже правильна організація вільного часу користувачів-підлітків має важливе значення для їх подальшої соціалізації у суспільстві. Тому вважаємо, що бібліотека, йдучи назустріч побажанням тінейджерів, повинна і надалі робити все можливе для покращення їх дозвілля у бібліотеці.

На жаль, поряд з певними досягненнями у роботі Інтернет-центру, мусимо констатувати, що обслуговувати користувачів, проводити з ними тренінгову та масову діяльність дедалі стає все важче. Інтернет-центр – специфічний підрозділ бібліотеки. Щоб його діяльність була позитивною, крім зусиль бібліотекарів по проведенню цікавих заходів, він ще потребує ефективної роботи комп'ютерного обладнання. На жаль, доводиться констатувати, що у цьому напрямку ще є багато проблем.

Комп'ютери, що використовуються під АРМи користувачів, малопотужні, морально застарілі, не підтримують деякі програми та оновлення, часто виходять з ладу. Довгий час не працював монітор одного з АРМів, що привело до зменшення відвідувань Інтернет-центру. У центрі відсутні веб-камери, на три комп'ютери є лише одні навушники, тому користувачі вимушено заважають одне одному під час перегляду відео чи прослуховування музики. І хоч бібліотека у звітному році отримала в дар від благодійників 2 ноутбуки, проблеми центру це не вирішує (леп-топи використовуються бібліотекою на інших ділянках роботи). Для проведення заходів без перехідника-адаптера HDMI/CJA до проектора не вдається використовувати ноутбук, тому кожного разу треба вилучати один з АРМів з локальної мережі. Все це приводить до втрат робочого часу.

Потребує більшої потужності АРМ «Сервер», адже від часу, коли він був придбаний, у книгозбірні набагато збільшився комп'ютерний парк, значно розширилася локальна мережа, зросли обсяги інформації, що зберігається на ньому... Все це позначається на роботі сервера (приводить до частих збоїв) і, як результат, - всієї мережі.

Як бачимо, оновлення комп'ютерного парку бібліотеки конче необхідно, адже застаріле обладнання нівелює можливості, які дає книгозбірні автоматизація. Проаналізувавши матеріально-технічну сторону роботи Інтернет-центру, можна зробити висновок, що одних зусиль бібліотечних працівників по оволодінню комп'ютерними технологіями недостатньо, необхідно систематично підтримувати та оновлювати комп'ютерне обладнання, що потребує додаткового фінансування.

4.3.1 Підтримка та розвиток веб-сайту бібліотеки. Її діяльність у соціальних мережах

Час комп'ютерних технологій поставив перед бібліотеками нові завдання: з'явилася потреба у перенесенні частки роботи у віртуальну площину, в створенні веб-сайтів, тематичних блогів сторінок у соцмережах. І від того, якими вони будуть, залежить успіх бібліотеки не лише в Інтернет-просторі, а й взагалі. Адже, як показує досвід, веб-сайт підвищує імідж бібліотеки в очах користувачів, партнерів та громадськості; надає можливість налагодити з бібліотекою оперативний зв'язок за допомогою електронної пошти, чатів, месенджерів. Із веб-сторінок відвідувач отримує інформацію про структуру бібліотеки, її ресурси, послуги; дізнається про заходи, які відбулися в бібліотеці чи мають відбутися найближчим часом.

Тому багато уваги нашою бібліотекою приділяється роботі з власним **веб-сайтом «Книжчин дім»** - <http://book-house.org/html/index.php>, **блогом для користувачів-тінейджерів «Loft for teen»** - <http://loft-teen.blogspot.com/> та власними сторінками та каналами в соціальних мережах.

Веб-сайт є важливим елементом образу бібліотеки, який може розповісти про те, яка це бібліотека і які послуги вона надає своїм користувачам, а сторінки у соціальних мережах дозволяють надзвичайно оперативно доносити до них інформацію та сприяють інтерактивному спілкуванню з віртуальними й реальними користувачами, покращенню іміджу книгозбірні серед місцевої громади.

Протягом звітнього року бібліотека продовжувала працювати над оновленням та наповнення контенту сайту, намагаючись, зробити його цікавим для всіх категорій користувачів шляхом публікації новин, анонсів масових заходів, бюлетенів нових надходжень, фактографічних та контактних даних та здійснюючи адміністрування інших його розділів.

Найбільш затребуваними у користувачів розділами сайту є ілюстровані тематичні списки читання та списки читання за шкільною програмою, які незмінно користуються популярністю. Тому, протягом року бібліотека приділяла їх оновленню велику увагу. Однією з форм діяльності бібліотек є надання можливості безкоштовного доступу до електронних книжок. Тому ДЦБ намагалася знайти та опублікувати на сайті активні посилання на електронні книги зі списків шкільної програми, яких немає чи недостатньо у нашому фонді.

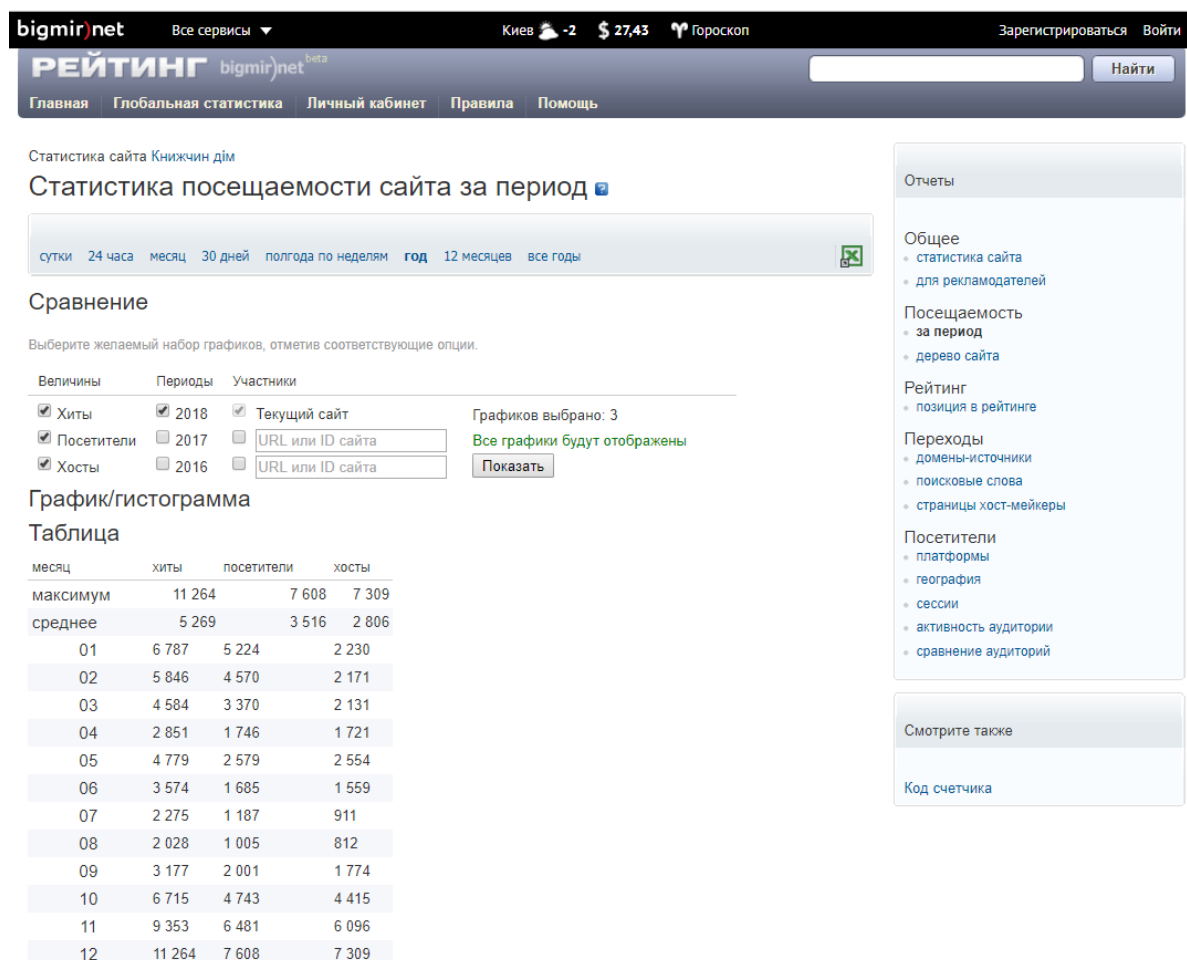
Продовжувалася співпраця бібліотеки з НБУ для дітей у Всеукраїнському корпоративному проєкті «Почитайко» по створенню електронної антології улюблених творів дитячої літератури, яка створюється бібліотекарями різних регіонів країни (див. також розділ 4.1).

Всього за звітний рік на сайті було **оновлено близько 45 рубрик, проведено близько 200 оновлень новин. Статистика відвідувань сайту за 2018 рік виглядає**

наступним чином: 34819 користувачів сайту здійснили 43151 візит та переглянули 64777 сторінок.

Проте, слід зазначити, що веб-сайт бібліотеки на сьогоднішній день має певні недоліки. Створений 12 років тому, він не зовсім відповідає сучасним вимогам до сайтів, потребує модернізації та оптимізації. Час не стоїть на місці, розробка сайтів удосконалюється рік від року, відмирають одні технології та з'являються інші. Так, наприклад, веб-сайт потребує зміни платформи, більш сучасних інструментів адміністрування: завантаження гіперпосилань, фото та відео на адміністративній сторінці, можливості поширення матеріалів сайту в соцмережах тощо.

До того ж, робота з сайтом відходить інколи на другий план, адже відбувається паралельно з іншими, більш нагальними бібліотечними процесами (бібліотека не має окремого працівника-адміністратора сайту) Тому багато інформації застаріває, потребує докорінних змін. Зміни у архітектурі сайту та певні кроки з його оптимізації заплановані бібліотекою на наступний рік, то ж, сподіваємося, що ця проблема зрушиться з місця.

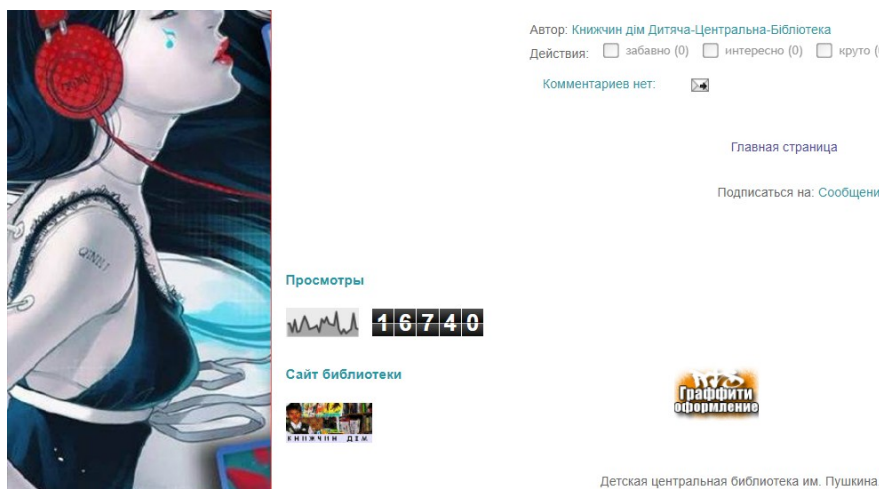
Статистика відвідування сайту бібліотеки за 2018 рік за даними рейтингу Bigmir.net

Протягом звітного періоду проводилася також систематична робота у бібліотечному блозі «Loft for teen». Блог, створений з метою допомогти тінейджерам у соціальній адаптації, в один з найважливіших періодів їх життя, коли вони вже дивляться на світ іншими, більш дорослими очима. Матеріали блогу адресувалися, перш за все, підліткам, які відвідують у бібліотеці вільний простір Loft, сприяли їх спілкуванню, виявленню спільних інтересів та знайомству одне з одним. Тому, протягом року на головній сторінці блогу розміщувалася інформація про найактивніших членів Лофту (з їх

дозволу та дозволу батьків) (4 публікації), у фотогалереї публікувалися фото з життя Лофту та заходів, проведених у вільному просторі.

Сторінка «Цікавий календар» продовжила знайомити користувачів з цікавими та незвичайними святами (79 публікацій). Сторінка «Читалка», як і раніше, рекомендувала підліткам кращі та актуальні видання, тут також виставлялися телеогляди нових книжок для підлітків, отриманих бібліотекою протягом року. Новинкою цього року стала публікація он-лайн кросвордів та вікторин, створених за допомогою сервісу LearningApps.org., які користувалися великим попитом (особливо кросворд «Антижаргонний»). На жаль, доводиться констатувати, що з суб'єктивних причин не діяла консультаційна он-лайн служба для тинейджерів. На майбутнє бібліотеці слід більш активно здійснювати пошуки консультантів для цієї служби.

Всього за 2018 р. у блозі було зроблено близько 110 дописів, а статистика відвідування блогу на кінець звітного періоду склала 16740 чол., у порівнянні з минулим роком - 14276 чол.

Статистика відвідувань блогу «Loft for teen»

Важливу роль у сучасному світі відіграють соціальні мережі. Значна кількість користувачів Інтернету кожного дня заходить до соціальних мереж, тому наша бібліотека, щоб стати ближче до своїх реальних та потенційних користувачів, також рекламувала свою діяльність через соціальні мережі. В основному, це були «Фейсбук», «Google+» та відеохостинг «YouTube», де бібліотека має власний відео канал - <https://www.youtube.com/user/bookhousekram1>. На жаль, спроби створення сторінок бібліотеки в українському сегменті соціальних мереж були невдалими через їх закриття або мало численність аудиторії. Тому основна робота книгозбірні була зосереджена у вище названих соцмережах.

Однією з найбільш поширених форм популяризаторської діяльності бібліотеки було надання інформації про нові надходження книжок та журналів, тематичні колекції книг і фільмів для різних категорій читачів, новинки книговидавництва, книжкові ярмарки тощо. Дієвою рекламою бібліотеки були також анонси бібліотечних чи літературно-мистецьких акцій міського масштабу, пости та фотоальбоми про проведені заходи.

Публікація своїх матеріалів не була самоціллю бібліотеки, не менш важливою для нас була реакція з боку користувачів, потреба у їх визнанні та схваленні, що сприяло б підвищенню репутації книгозбірні. Кожен коментар до наших публікацій не залишився без уваги - намагаючись залучити своїх користувачів до комунікації, бібліотека робила акцент на формуванні діалогу з ними і почуття спільності.

З цією ж метою бібліотекою було створено 2 загальнодоступні групи у Фейсбукі: «Краматорськ читає» та «Чеська ластівка», модерування яких також проводилося протягом звітнього періоду.

Продовжував користуватися популярністю власний канал бібліотеки у відеохостингу YouTube – <https://www.youtube.com/user/bookhousekram1>. Статистика його використання на кінець 2018 року виглядає так: **канал налічує 212 власних відеоматеріалів та має 20 900 переглядів.**

Всього за 2018 рік у **7 соцмережах** (включаючи канал у YouTube) **було опубліковано близько 275 дописів та біля 3000 фото та відеоматеріалів.**

Аналізуючи активність бібліотеки у соціальних мережах, можна зробити висновок про те, що співпраця з мережами стала перспективним напрямом інформаційної діяльності, яка дає змогу налагодити діалог із сучасними користувачами Інтернету, якісно та змістовно рекламувати свою діяльність, нові надходження, проведення різноманітних заходів.

Просування бібліотеки у веб-просторі стало одним з найбільш популярних напрямів інформаційно-бібліотечної діяльності нашої книгозбірні, який сприяє соціальній комунікації, вивченню та розумінню потреб користувачів, створенню комфортних умов для отримання ними необхідної інформації через мережу Інтернет і, як результат, - покращенню репутації книгозбірні.

4.4 Формування інформаційної медіа культури споживачів

Розвиток інформаційної культури користувачів є сьогодні однією з найважливіших задач бібліотеки, бо нове покоління повинно вміти формулювати свої потреби в інформації, ефективно здійснювати пошук необхідних матеріалів в усій сукупності інформаційних ресурсів, відбирати та оцінювати інформацію.

Продовжували бути актуальними бібліотечно-бібліографічні заняття, які були орієнтовані на конкретну цільову аудиторію та проходили у різних формах роботи: бесіди, бібліографічні огляди, бібліотечні уроки та практичні заняття, ігри, екскурсії тощо. На заняттях з інформаційної грамоти діти та підлітки вчилися використовувати довідковий фонд бібліотеки, вивчали алгоритми пошуку в різноманітних пошукових системах (як традиційних для бібліотеки, так і в електронних).

Юним користувачам бібліотеки надавалися систематизовані знання про книгу та електронні ресурси як джерела інформації, про особливості різних видань, про організацію та можливості ДБА бібліотеки.

Так, наприклад, цікаво пройшов бібліотечний урок *«Довідковий апарат бібліотеки – ключ до знань»*, який відвідали учні 6-Б кл. ЗОШ № 12 під час Декади популяризації бібліотек та бібліотечної професії *«Цей дивосвіт – Бібліотека!»* Школярів познайомили з ДБА ДЦБ ім. Пушкіна, розповіли як здійснювати пошук інформації, спираючись на конкретні приклади читацьких запитів.

Особлива увага була приділена практичній частині заняття, вона була інтерактивною, націленою на розвиток логіки та навичок самостійного пошуку інформації. Адже сам по собі бібліотечний урок нічого не вартий, якщо в учнів не будуть вироблені практичні навички роботи з книгою та інформаційними джерелами в бібліотечних умовах. Найбільше сподобався дітям пошук книг та створення бібліографічних списків за допомогою АБІС «Ірбіс».

Бібліотечний урок «Довідковий апарат бібліотеки – ключ до знань»

Для семикласників ЗОШ № 24 було проведено бібліотечний урок-презентацію «Періодичні видання для молоді», який пройшов під час Дня дитячої періодики «Щоб все діти добре знали, є газети і журнали!» в рамках Тижня дитячого читання «Веселі пригоди в країні Читання». Учням продемонстрували електронну презентацію, яка познайомила їх з найпопулярнішими періодичними виданнями для підлітків, розповіли на що треба звертати увагу під час перегляду журналів, познайомили з такими поняттями, як: рубрика, тираж, редактор тощо.

Про історію книгодрукування та про сучасні форми носіїв інформації семикласники санаторної школи-інтернату № 10 довідалися під час бібліотечного уроку «Від папірусу до CD-ROMу». З презентації діти дізналися, якою була перша книга і як вона змінилася протягом розвитку нашої цивілізації. А здійснивши віртуальну екскурсію у друкарню, вони познайомилися з етапами, які проходить сучасна книга, перш ніж потрапити до рук читача. Діти прийняли активну участь в обговоренні на тему: «Нове «обличчя» книги», згадуючи аудіо книги, електронні книги та пристрої для їх читання, книги в Інтернеті. На завершення уроку, завдяки відео «В країні незвичайних книг», присутніх познайомили з поліграфічними шедеврами, пройти мимо яких складно: книга-лампа, книга-стілець, книга з ефектом присутності, книга, що змінює розмір під час читання... Отже, історія книги триває.

Бібліотечний урок «Від папірусу до CD-ROMу»

Всього протягом звітнього року було **проведено 5 бібліотечних уроків**.

Заняття по формуванню інформаційної та медіа культури проводилися з користувачами у всіх підрозділах книгозбірні. Освоєнню методів пошуку інформації в

Інтернеті та роботі з комп'ютером сприяли індивідуальні заняття з комп'ютерної грамотності, що проводилися в Інтернет-центрі бібліотеки. На абонементі для молодшого та середнього шкільного віку робота по формування інформаційної грамотності проводилася, переважно, у вигляді бесід, консультацій, практичних занять з пошуку книг у фонді та біля каталогів.

На молодшому відділі обслуговування основний акцент було зроблено на екскурсіях, як одній з найбільш дієвих форм залучення дітей до книги та бібліотеки. Так, протягом звітного року у бібліотеці було проведено цикл екскурсій *«Бібліотека – книжковий рай, все, що хочеш – вибирай!»* (усього проведено -12).

Дуже уважно бібліотека ставиться до читачів-першокласників, намагаючись прищепити їм смак до читання книг та подальшого відвідування бібліотеки. Так, наприклад на екскурсію до бібліотеки вперше завітали школярі 1-Б класу ЗОШ №25. Діти мали чудову нагоду поринути у захоплюючий світ книг та розваг. Разом з ляльковими героями казки Л.Паулі *«Лисичка йде до бібліотеки»* діти дізналися про правила користування бібліотекою та правила поводження з книгою, послушали народну казку *«Рукавичка»* та взяли активну участь у казковій вікторині. А ще гралися в настільні ігри і читали книжкові новинки в комфорт-просторі *«Наші мрії»*. Великий успіх у маленьких *«чомусиків»* мала пізнавальна книга Мізелінських *«Під водою. Під землею»*.

Під час екскурсії «Бібліотека – книжковий рай, все, що хочеш – вибирай!»

У цікавий та захоплюючий світ знань, книг та розваг ДЦБ ім. О. Пушкіна завітали й учні 1-Г класу ЗОШ №35. У читальній залі на малят чекала презентація з історії книги, знайомство з новими дитячими книжками, журналами та *«Казкова вікторина»*. Діти взяли участь в інсценізації казки *«Теремок»* з циклу вистав лялькового театру *«Казка – мій друг»* та з задоволенням провели час у бібліотечному комфорт-просторі.

Маленькі читачі дуже люблять веселі свята, тому, напередодні Всеукраїнського дня бібліотек та з нагоди 50-річчя ДЦБ ім. Пушкіна, для учнів 1-В класу ЗОШ №35 було проведено свято-посвята в читачі *«Ключ від бібліотеки»*, яке пройшло у рамках декади популяризації бібліотек та бібліотечної професії *«Цей дивосвіт – Бібліотека!»*

Захоплено роздивлялася малеча книжкове царство, де їх радо зустріли бібліотекарі та запросили у цікаву подорож сторінками улюблених книжок. Розважали малят мудрий Казкар, кмітливий Пірат та весела Пеппі Довгапанчоха, втілити яких бібліотеці допомогли наші партнери з ЦПР. Казкар познайомив дітей з правилами користування книгою.

Хлопчики і дівчатка із задоволенням брали участь у рухливих іграх і конкурсах, відгадували літературні загадки й весело танцювали. В подарунок першокласники отримали фарби та пензлики для малювання.

Свято-посвята в читачі «Ключ від бібліотеки»

У рамках декади з учнями ЗОШ №35 відбувся також майстер-клас «Візерунчасту закладку книзі передай на згадку», під час якого дітям розповіли про правила роботи з книгою, а вони власними руками створили яскраві закладки для улюблених книжок.

З метою популяризації інформаційної культури серед користувачів бібліотека застосовує й різні наочні форми: путівники по фонду, посилення на кращі книги чи Інтернет-ресурси на книжкових виставках, куточки читання тощо. Вони допомагають отримати практичні знання і навички для користування довідково-інформаційним середовищем бібліотеки, роблять цей процес більш зрозумілим та цікавим. Серед таких наочних форм можна назвати й інформаційні стенди «Життя у світі книжок» та «До уваги користувачів». Дієвість наочних форм посилюється поєднанням їх з усними та друкованими засобами виховання інформаційної культури. Так, книжкові виставки або відкриті перегляди літератури організовуються в комплексі з бібліографічними оглядами, масовими та груповими консультаціями, індивідуальними бесідами.

Отже, різноманітний спектр заходів з популяризації бібліотечно-бібліографічних знань та комфортне інформаційне середовище бібліотеки сприяли формуванню інформаційної культури серед читачів, допомагали бібліотекарям прищеплювали їм необхідні навички і впевненість при виборі потрібних джерел інформації.

Підсумовуючи аналіз довідково-інформаційної та бібліографічної діяльності бібліотеки, хочеться зазначити, що бібліотекарі ДЦБ ім. О.С. Пушкіна продовжують формувати сучасний, привабливий імідж свого закладу, який би відповідав вимогам часу і потребам місцевої громади. Відкритість і залучення дітей до читання, розширення спектру інформаційно-бібліотечних послуг, участь у проектній діяльності та пошук нових нестандартних підходів в обслуговуванні юних користувачів залишаються одними з головних завдань нашої бібліотеки.

V Організаційно-методична робота бібліотеки

Одним із напрямків ДЦБ ім. О. Пушкіна є методична діяльність та підвищення кваліфікації бібліотекарів. Знання, отримані бібліотечними працівниками на методичних заходах різного рівня, сприяють вдосконаленню роботи з користувачами і поліпшенню якості послуг, що надаються, впровадженню сучасних інформаційних технологій у бібліотечні процеси, підвищенню суспільного статусу бібліотек у громаді.

19 квітня на базі Дитячої центральної бібліотеки ім. О. Пушкіна м. Краматорська відбувся **проблемно-цільовий семінар** для бібліотекарів області, що обслуговують дітей *«Дитячі бібліотеки Донеччини: різноманітність форм діяльності та єдність цілей»* (37 чол).

Відкрив семінар Є.В. Гнідкін, начальник відділу культурно - дозвілдової діяльності управління культури і туризму Донецької облдержадміністрації.

З основною доповіддю «Державні пріоритети інноваційних перетворень у роботі дитячих бібліотек на сучасному етапі» виступила Г. Л. Бахман, заступник директора по роботі з дітьми ЦСПБ м. Краматорська.

У своєму виступі вона зробила наголос на тому, що сьогодні підвищується соціальна роль бібліотеки для дітей як осередку інформації, місця задоволення інтелектуальних і духовних потреб юних користувачів. Для майбутнього процвітання нації надзвичайно важливим є процес входження дітей у світ книжкової культури. Усвідомлення важливості підтримки читання і, особливо, читання дітей та підлітків на рівні національної політики держави.

Про нормативно-правове регулювання в сфері діяльності бібліотек розповіла Т.М. Кириленко, завідувачка організаційно-методичним відділом ЦМПБ м. Краматорська.

Дуже змістовним виявився професійний діалог. Під час виступів фахівці бібліотечної справи розповіли про позитивні зміни, історії успіху, а також проблеми та недоліки у роботі дитячих бібліотек Донецької області.

Були розглянуті такі питання:

- «Формування нових інформаційних потреб читачів-дітей» (Кононенко М.В., заступник директора по роботі з дітьми КЗК «ЦСПБ» - центральна міська дитяча бібліотека м. Костянтинівки);

- «Бібліотека як осередок гуманістичного виховання та розвитку дитини (інклюзивне обслуговування)» (Спасова О.Ю., завідувачка відділу обслуговування центральної дитячої бібліотеки ім. Т. Шевченка м. Лиману);

- «Маріуполь читаючий: проект на користь читачам і бібліотеці» (Василенко Ю.С., директор КУ «ЦБС для дітей» м. Маріуполя);

- «Дитяча бібліотека в рамках партнерської співпраці» (Бошко Л.С., заступник директора КЗ «ЦСПБ м. Слов'янська» з питань обслуговування дітей);

- «Нестандартні підходи до популяризації дитячої книги» (Заровна О.В., бібліотекарка Нікольської районної бібліотеки для дітей; Герасіна О.І., бібліотекарка бібліотеки-філії № 1 для дітей м. Торецька);

- «Мультимедійний центр в дитячій бібліотеці» (Завгородня Н.В., завідувачка бібліотеки ім. В.Нестайка м. Дружківки);

- «Формування сприятливого іміджу – бібліотека у віртуальному просторі» (Шаталіна Л.О., завідувачка дитячої бібліотеки м. Бахмута).

Усі присутні окреслили спільні проблеми, а саме: недосконалість законодавчої бази; недостатність матеріально-технічного забезпечення бібліотек; низький рівень комплектування книжкових фондів та періодичних видань, автоматизації та інформатизації бібліотек; погане забезпечення бібліотек для дітей кваліфікованими спеціалістами тощо.

Для вирішення цих питань необхідне об'єднання зусиль державних органів, письменницьких та громадських організацій, бібліотек, шкіл, видавництв, засобів масової інформації, благодійних фондів.

Обласний проблемно-цільовий семінар «Дитячі бібліотеки Донецчини: різноманітність форм діяльності та єдність цілей»

Завершився семінар результатами міні-опитування фахівців «Дитяча бібліотека області: якою ми її бачимо?», яке узагальнила голова ГО «Донецьке обласне відділення Української бібліотечної асоціації» Л. Мельник, заступник директора краматорської ЦМПБ.

За результатами опитування бібліотечні фахівці області пропонують нові послуги: розширення віртуальних довідкових служб, орієнтованих на обслуговування батьків, організаторів дитячого читання, дітей та батьків з особливими потребами; розвиток рекреаційного та реабілітаційного потенціалу бібліотек, отримання творчих навичок та розвиток особистості дитини (клуби, студії арт-терапії, заняття з психологом, створення театральних студій, шкіл творчості, книжкових кав'ярень тощо); створення ігрових зон, мультзалів, «KINEKT-майданчиків» (зона інтерактивних розваг та рухливих ігор), зони «освіта он-лайн», медіатеки та ін.

Підводячи підсумки семінару, його учасники визначили, що, не дивлячись на ряд проблем, майбутнє у дитячих бібліотек області досить оптимістичне. Адже вони – саме та інституція на мапі села, міста, держави, де зароджуються і втілюються в життя нові ідеї, цікаві думки. Саме вони закладають духовне здоров'я нації, формують особистісні якості юного громадянина України.

Для бібліотекарів Добропільського району пройшов виїзний **семінар-навчання «Використання інноваційних технологій у роботі з дітьми та юнацтвом»** де Н. Г. Вірко розповіла про цікаві та нові форми роботи власної бібліотеки.

На передодні планування на 2019 рік у нашій бібліотеці пройшла **Skype-зустріч з колегами з Сумської міської централізованої бібліотечної системи на тему «Інноваційні форми роботи з дітьми»**.

Учасники заходу мали чудову нагоду поспілкуватися із колегами на актуальні теми, поділитися досвідом по роботі з дітьми та підлітками, обговорити інноваційні методики залучення до книги та читання, взаємодії з партнерськими організаціями та залучення різноманітних ресурсів для реалізації творчих задумів та проектної діяльності.

Приємно відзначити, що робота наших колективів дуже схожа та йде у ногу з часом. А подібні зустрічі надихають на дружбу та плідну співпрацю.

Skype-зустріч з Сумською ЦБС «Інноваційні форми роботи з дітьми»

Під час **семінару-наради** директорів ЦБС Донецької області **«Планування роботи бібліотек на 2019 рік: інформуємо, радимо, пропонуємо»** з порадами **«Сучасні напрями культурно-просвітницької роботи з дітьми та молоддю»** виступила заступник директора по роботі з дітьми Г. Л. Бахман. Були окреслені основні пріоритети та напрями діяльності бібліотек згідно особистих умов, на задоволення потреб своєї громади і міських стратегій та програм.

Велика робота була проведена в підготовці **«Практичних порад фахівцям ЦСПБ по плануванню роботи з дітьми на 2019 рік»**.

Одним із пріоритетів у методичній роботі нашої бібліотеки є сприяння підвищенню кваліфікації бібліотекарів на міжрегіональному та Всеукраїнському рівні.

Знаковою подією для нашої бібліотеки стала участь заст. директора по роботі з дітьми Г. Л. Бахман у **IX Міжрегіонального ярмарку бібліотечних інновацій «Бібліокре@тив-2018»** який проходив у Полтаві. Цей захід дав можливість бібліотекам з різних регіонів України повно, креативно презентувати свої ресурси, безкоштовні послуги в т. числі і електронні, інноваційні бібліотечні ідеї, зміцнити партнерські стосунки з колегами. Багато інновацій буде впроваджено у роботу бібліотеки.

IX Міжрегіональний ярмарок бібліотечних інновацій «Бібліокре@тив-2018»

Дуже цікавим та корисним був **Всеукраїнський семінар «Через казку до реальності: роль бібліотеки у розвитку дитини»**. Відбувся він у м. Дніпро під патронатом Міністерства культури України та НБУ для дітей. Відвідала семінар зав.

відділом обслуговування Н. Г. Вірко де вона розповіла про роботу Краматорської ДЦБ ім. Пушкіна. Доповідь – *«Книжчин дім – простір читання, творчості, гри»*.

Всеукраїнський семінар
«Через казку до реальності: роль бібліотеки у розвитку дитини»

Така активна діяльність працівників пояснюється тим, що наша бібліотека має високий авторитет в бібліотечних колах, за нашою діяльністю спостерігають, наші нові форми і методи використовують у своїй роботі.

Впродовж всього року проводилась **методична робота з бібліотеками, що обслуговують дітей**.

Не залишається поза увагою і **консультаційна допомога**, яка надається з різних аспектів бібліотечної роботи. Найчастіше консультувались з приводу рекласифікації фондів бібліотеки з ББК на УДК, організації відкритого доступу, шифрування окремих відділів, організація СК тощо. З цих питань консультацію надавала головний бібліограф Н. І. Якименко. (б-ф № 2,17, 19, б-ф №4 м. Білецьке р-н Добропільський).

Наша бібліотека завжди приймає участь у повноцінній системі **підвищення кваліфікації** працівників ЦСПБ. Цікавим і корисним для бібліотечних фахівців ЦСПБ та міста був семінар *«Сучасна бібліотека і юнацтво в єдиному культурно-інформаційному просторі»*, фестиваль ідей *«Ідеї: від джерел до втілення»*, Школа практичної майстерності.

Цікаві та корисні були взаємовідвідування масових заходів своїх колег: *«У книзі відкриваємо світи»* (б-ф №5) та *«Бібліотека та правова освіта: час нових підходів»* (б-ф №12).

Згідно плану роботи Ради при директорові, було **підготовлене питання «Проведення маркетингових досліджень, вивчення думки місцевої громади про діяльність ДЦБ ім. О. Пушкіна та бібліотечно-інформаційних послуг для подальшого інноваційного розвитку» (Г. Л. Бахман).**

З метою надання консультативної та методичної допомоги з різних питань бібліотечної діяльності та виявлення і поширення серед бібліотек-філій новацій був здійснений **виїзд до бібліотеки-філії №19**. Підготовлене питання *«Соціальне спрямування діяльності бібліотеки ім. М. Рибалка»*. (Н. Г. Вірко)

Вже стало традицією проводити щомісяця в колективі **тематичні та інформаційні огляди професійних журналів** «Бібліотека у форматі Д», «Бібліотечна планета», «Шкільна бібліотека» та ін., консультації з окремих напрямків роботи.

Ресурси мережі Інтернет також допомагають працівникам бібліотеки підтримувати власний професійний рівень. Завдяки Інтернету співробітники бібліотеки мають змогу ознайомитися і вивчити досвід роботи багатьох бібліотек України.

Вся наша професійна діяльність підтвердила, що бібліотека не існує сама по собі, вона обов'язково має бути у структурі комунікацій – наукових, соціальних, інформаційних, і є на сьогоднішній день чи не єдиним соціокультурним інститутом, що надає право безкоштовного отримання інформації, право дитини на культурний розвиток. Всі ці заходи стали одними з головних подій у професійному житті колективу.

Нам приємно, що у цьому ювілейному році нашу діяльність відзначили подяками та вітальними листами за співпрацю наші партнери.

Колектив ДЦБ ім. О. Пушкіна «за багаторічну сумлінну діяльність, спрямовану на культурний розвиток, формування і збагачення національно-патріотичної свідомості молодого покоління, забезпечення інформаційних та освітніх потреб юних читачів, популяризацію української книги, утвердження та поширення серед громадськості позитивного іміджу бібліотеки як сучасного осередку всебічного і гармонійного розвитку дітей та з нагоди 50-річного ювілею» отримав грамоти від Національної бібліотеки України для дітей, Управління культури і туризму Донецької облдержадміністрації, Управління з гуманітарних питань Краматорської міської ради.

Почесними грамотами «за багаторічну сумлінну працю, високий професіоналізм, вагомий особистий внесок у розвиток бібліотечної справи та з нагоди Всеукраїнського Дня бібліотек» від Донецької облдержадміністрації Донецької обласної військово-цивільної адміністрації нагороджено Н. І. Якименко. А від Національної бібліотеки для дітей Почесну грамоту отримала Г. Л. Бахман.

Через те, що ми не мали методичного центру – обласної бібліотеки для дітей ми не приймали участь у Національних та обласних конкурсах.

VI Висновки

Здивувати, викликати інтерес, бути затребуваними, а значить цікавими і корисними – таким було першочергове завдання колективу ДЦБ ім. О. Пушкіна у звітному, ювілейному році. «Золоте правило» бібліотекарів – не нав'язувати власні переконання, не створювати тиск на свідомість дітей і підлітків, а аргументовано переконувати їх у важливості читання дієвими засобами, розвивати читацький смак, прищеплювати любов до книги як основного двигуна успішної людини.

В бібліотеці створено комфортні умови для навчання, творчості та дозвілля, оформлено привітний комфорт-простір «Наші мрії» для спілкування дітей та їх батьків. Для облаштування комфорт-простору були придбані необхідних для цього речі: килим, крісла-мішки, м'ячі для фітнесу, ляльковий та пальчиковий театр, набори настільних ігор. Всього на 21500 гривень.

Завдяки проекту «Родинне коло» бібліотека отримала ноутбук, приладдя для творчої роботи, рукоділля та канцтовари.

З метою залучення позабюджетних коштів для покращення своєї діяльності, ДЦБ ім. О. Пушкіна звернулась до меценатів та благодійників:

- ГО «Фонд розвитку громади» придбав для бібліотеки пиросос, канцелярське приладдя;
- ГО Асоціація жінок «Пані» та Клуб підприємців Краматорська подарували бібліотеці ще один ноутбук та потужний безпроводовий Bluetooth-динамик для смартфонів і планшетів для використання надворі під час масових заходів;
- Краматорська міська організація «Блок Петра Порошенка» - «Солідарність» подарувала професійний стенд «Героїв небесної сотні».

На більш високий рівень знаності у місті вивів нас східноукраїнський літературно-мистецького проекту «Кальміус», з'явилися нові партнери, ідеї, проекти, а бібліотека і наші читачі отримали велику колекцію нових книжок від видавництва «Академія».

Продовжує активно працювати ГО «Інформаційно-культурний центр «Чеська ластівка».

Досягнень багато, але маємо ряд негативних тенденцій, що впливають на розвиток нашої бібліотеки і унеможливають якісне надання послуг та зменшують ефективність роботи.

Бібліотечні спеціалісти намагаються перебороти незручності через відсутність додаткового залу для масових заходів, недофінансування для створення зручних умов роботи користувачів Інтернет-центру та бібліотекарів, адже комп'ютери, які були придбані ще у 2003 році, потребують термінового оновлення, через старе обладнання відбуваються постійні збої у роботі локальної мережі. Дуже повільного оновлюється бібліотечний фонд, потребують ремонту книгосховища.

Та, незважаючи на тимчасові труднощі, наша бібліотека для дітей усвідомлює, що успішність бібліотеки-установи приходить завдяки комфортному бібліотечному середовищу. Тому діти та підлітки не оминають її, а залюбки поспішають відвідати улюблений «Книжчин дім».

Ми ж, в свою чергу і надалі будемо приділяти багато уваги створенню сучасних умов спілкування для юних користувачів. Планується проведення роботи з організації бібліотечного простору: зонування, визначення активної і пасивної частини фонду, поліпшення матеріально-технічної бази тощо.

Бібліотека планує активно використовувати потенціал дитячої книги для розвитку сучасних користувачів, враховуючи особливості часу, поєднуючи традиційні та інноваційні форми роботи.

Заступник директора ЦСПБ
по роботі з дітьми

Г. Л. Бахман

ЗМІСТ

I	Основні напрямки роботи бібліотеки в 2018 році _____	с.1
II	Організація бібліотечного обслуговування читачів _____	с.9
	2.1 Індивідуальна і групова робота _____	с.9
	2.2 Соціально-культурна і просвітницька діяльність _____	с.20
III	Інформаційно-бібліотечні ресурси _____	с.45
	3.1 Комплектування та використання бібліотечного фонду _____	с.45
	3.2 Робота з читацькими відмовленнями _____	с.47
	3.3 Використання єдиного фонду та МБА _____	с. 48
	3.4 Вивчення складу бібліотечного фонду _____	с.48
	3.5 Робота по збереженню бібліотечного фонду _____	с.53
IV	Інформаційно-бібліографічне забезпечення _____	с.54
	4.1 Створення позитивного інформаційного простору та гарантований доступ до інформації всіх категорій читачів. Інформаційно-рекламна та видавнича діяльність _____	с.54
	4.2 Удосконалення ДБА бібліотеки та довідково-бібліографічного обслуговування користувачів. Створення власних інформаційно-бібліографічних продуктів _____	с. 62
	4.3 Удосконалення бібліографічно-інформаційного сервісу та впровадження комп'ютерних технологій. Робота Інтернет-центру ____	с.65
	4.3.1 Підтримка та розвиток веб-сайту бібліотеки. Її діяльність у соціальних мережах _____	с.78
	4.4 Формування інформаційної культури у споживачів _____	с.81
V	Організаційно-методична робота бібліотеки _____	с.85
VI	Висновки _____	с.90